

BIRÓ JÓZSEF

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR
ÉS A SZABIROK

A MAGYAR KÖZÍRÓK NEMZETI KÖZÖSSÉGE
KIADÁSA

BUDAPEST
1998.

© BIRÓ JÓZSEF

Második, bővített kiadás
A szerző minden jogot fenntart.

Nyomdai munka: OFFSET Nyomdaipari KFT
Felelős vezető: Zakar Tibor

A KIADÓ ELŐSZAVA

Az elmúlt másfél évszázad magyar és idegen történetírói - a finnugorisztika áltörténelmi és nyelvészeti tanaira felépítve - igen mostohán, sőt tévesen, és meghamisítva kezelték a magyar nép ősmúltját. Sok keserűséggel tapasztaltuk, hogy nomádnak, sőt gyakran barbárnak állította azt be. Ennek fő okát főleg abban kereshetjük, hogy az 1848-49-es szabadságharcunk leveretése után a szörnyű megtorlást folyamatba tévő osztrák kormány megbízásából, idegen tudósok kiagyalták az ú.n. finnugorista származáselméletet a magyarság megalázására, és nemzeti öntudatának eltiprására. Ez a téves elmélet ugyanis a magyar népet primitív, nomád eredetűnek állítja be, és az észak-uráli erdők veremlakásaiból származtatja, annak ellenére, hogy krónikáink, mondáink, és hagyományaink, valamint a régészeti leletek és az őstörténeti bizonyítékok is egészen mást mutatnak.

A magyarság 1848-ig tudta, hogy nem Északról, hanem Keletről származott. Körösi Csoma Sándor is Keletre indult az őshaza keresésére. E tanulmányban a szerző a magyar olvasó közönség előtt eddig teljesen ismeretlen adatokat tár fel Körösi Csoma munkásságát illetően, és bemutatja, hogy már Körösi Csoma Sándor is a szabir magyarokban találta meg népünk igazi eredtetőjét.

E munkájában a szerző ugyancsak bemutatja, hogy éppen Körösi Csoma Sándor Indiai tartózkodása idején

hogyan indult el a szanszkrit nyelv felfedezése után az indo-germanisztika - ma indo-europaisztikának nevezett nyelv- és származáselmélet tana, amelyből a számunkra oly végzetes finnugorisztika, mint az előbbinek fattyúhajtása is kifejlődött. A szerző évtizedek óta az Amerikai Egyesült Államokban kutatja a magyarság eredetét és őstörténetét. Tanulmányait és kutatási eredményeit számos könyvben foglalta össze.

Ezek között is kiemelkedő a Szabirok Őstörténete című munkája, amely három kötetben jelent meg. Jelen könyv az 1988-ban megjelent hasonló című tanulmány bővített és átdolgozott kiadása.

Bíró József a Padányi Viktor által képviselt elméleti vonal, s így a szabir-onogur származástan elkötelezett híve. Magyarországra évről-évre, rendszeresen hazajár, s jelentős munkát végez a magyarságtudat és nemzeti gondolat erősítéséért, fejlesztéséért, ápolásáért.

Jelenleg a Magyar Közírók Nemzeti Közösségének alelnöke, s a Jobb Magyar Jövőt című nemzeti elkötelezettségű hetilapnál lapigazgatóként végez kiemelkedő alkotó munkát. Újabb alkotását üdvözljük, és további sikereket kívánunk számára.

Dr. Farkas György

Magyar Közírók Nemzeti Közössége

elnöke

A SZERZŐ ELŐSZAVA

Körösi Csoma Sándorról csaknem minden hazánkfia tudja, hogy gyalogszerrel a messze Keletre indult, a múlt század elején, a magyar őshaza felkeresésére. Az viszont már sokkal kevésbé ismeretes előttünk, hogy miért kellett Körösinek és még sok más honfitársunknak is az őshaza keresésére indulnia akár utazás, vagy pedig az utóbbi időben elterjedt könyvtárakban való kutatás szorgalmazásával. Talán sose voltunk bizonyosak népünk származáshelyéről és idejéről? Vagy pedig az elmúlt másfél évszázad alatt nem tudtunk volna belenyugodni abba, ahogyan és ahonnan az idegenek alkotta ú. n. finnugorisztika elmélete nemzetünk eredetét elképzelte és bemutatta?

Igen nehéz ezekre a kérdésekre egyszerű feleletet adni. Az elvitathatatlan, hogy a honvisszafoglalásunk után (896 Kr. u.) mintegy száz évvel, az ország kereszténységre való térítése bebiztosította a magyarság jövőjét a Kárpát-medencében, de ugyanakkor az is megmásíthatatlan valóság, hogy a térítéssel kapcsolatos pogányüldözéskor a rovásírással - főleg fára vésett - ősmúlt emlékeink, hagyományaink, népregéink, sőt mondhatnánk őstörténelmünk is nagyrészt elpusztult.

Az is ismeretes előttünk, hogy az ezután következő hosszú évszázadok alatt az idegen 'írástudó-

ink' - történelmünk igazi formulázói - a reánk nézve nem kedvező beállítottságú ógörög, római és germán kútforrások alapján tákolták össze a magyar múltat (nomád-barbárnak beállítva azt), mindenkor óvatosan egy húron pendülve a nyugati történetírókkal. Ennek, a még hazai földön is magyarelles történelmi beállítottságnak aztán az 1848-49-es szabadságharcunk leverése után a szinte minden bizonyítható alap nélkül és szintén idegenek által felállított, a magyarság származását és történetét a lehető legmélyebb pontra lealacsonyító finnugorisztika elmélete tette fejére a koronát.

Így nem csoda tehát, ha - egy valóban létező nagy nemzeti ősmúlt öntudatának az ösztönével beoltott - magyar szív hosszú évszázadokon át a még megmaradt hagyományaink, mondáink és népregéink világában keresett gyógyírt sajtó sebeire és nem csoda az sem, ha egy igazságos magyar őstörténelem hiányában népünk a valódi eredetét és múltját mindenkor kutatta és kereste.

Olyannyira elzsibbadva szemléltük évszázadokon át ezt az idegen történetírói bűvészetet, mely szemfényvesztés gyanánt akarta elhitetni velünk, hogy senkiházi barbárok voltunk és sehonnai nomád földről származtunk - annak ellenére, hogy hagyományaink, mondáink és népregéink egészen mást mutattak - hogy szinte még ma is, a huszadik század végén is megdermedve állunk szótlantul, vagy bizalmatlanul, ha

valódi őstörténelmünket kutatóink arra hívják fel a figyelmünket, hogy: ... Ébredj magyar! ... Hiszen a te ősmúltad egészen más, mint ahogyan azt az idegen történészek és a finnugorisztika bemutatta, s nem barbárabb ez a múlt egyik nemzeténél sem. Sőt! ...

S most a lehangosabb 'Ébredj magyart' maga a minden idők legnagyobb kutatója, Körösi Csoma Sándor kiáltja felénk, amikor a másfél évszázados agyonhallgatásra ítélt munkái nemrégiben napvilágra kerültek és varázsütés módjára s mindent elsöprő lendülettel tárják eléink a valódi magyar múlt igazságait, nyelvészeti és őstörténeti téren egyaránt.

Mérhetetlenül fontos számunkra, hogy Körösi észrevételei és megállapításai teljes harmóniát mutatnak úgy a múlt századbeli (Katona István, Fehér György, Kállay Ferenc, Jerney János, Lukácsy Kristóf stb.), mint a jelen századbeli (Varga Zsigmond, Bobula Ida, Padányi Viktor, Gosztonyi Kálmán, Badiny Jós Ferenc stb.) őstörténetkutatóink és nyelvészeink (nem finnugorisztikus) múltunkra vonatkozó felfedezéseivel és kiértékeléseivel.

Ennélfogva határoztam el, hogy ebben a kis tanulmányban minél többet idézzek úgy Körösi, mint közelmúlti és jelenkori őstörténet-kutatóink és nyelvészeink munkáiból, hogy az olvasó ezekből a mozaikdarabokból saját maga is összerakhassa ősmúltunk valódi képét.

Ennek a kis tanulmánynak az első feladata tehát az, hogy bemutassa Körösi Csoma Sándornak az ősmagyar (saka/szkita/-szabir) népetnikumra és nyelvre vonatkozó megállapításait, amelyeket a kínai, ősi indiai, tibeti történelmi kútforrásokból és a hatalmas buddhista szent könyvekből merített ismereteire és azok kiértékeléseire alapozott.

A másik feladata és célkitűzése e tanulmánynak viszont az, hogy Körösi megállapításait összehasonlítsa és egybehangolja a tőle későbbi, őstörténetünket szintén a felkelő nap irányában keresők munkáival, annak igazolására, hogy a magyar nyelv és népetnikum Keleten, az évezredek mélyrenyúló időrengetegében vette eredetét és onnan indult az egész emberiség kultúrfejlődésére is erősen kiható pályafutására.

Ha Körösi Csoma Sándor visszatérhetett volna szülőföldjére, akkor kétségkívül lerakta volna a magyarság valódi származásának és nyelveredetének a bázisait, amelyből a saka (szabir) régmúltunk, valamint a szanszkrit-magyar nyelvrokonságunk alaptételei sem hiányoztak volna. Milyen kár, hogy nem így történt.

A Szerző

BEVEZETÉS

Körösi Csoma Sándorról - nemzetünk legnagyobb és legtöbb áldozatot hozó magyar származás- és nyelvkutatójáról - vajmi keveset tanítottak nekünk az iskolában. Legfeljebb csak annyit, hogy székely hazánkfia 35 éves korában elindult gyalogszerrel a messze Keletre - Juliánus barát nyomait követve - a magyar őshaza felkeresésére. Majd azután, még több viszontagságos gyaloglás után, megérkezett a „világ tetején” fekvő Tibetbe, ahol a legmostohább körülmények között rideg buddhista kolostorokban megírta a negyvenezer szavas tibeti-angol szótárát. Későbben majd újra útnak indul, továbbra is Kelet felé haladva, de a Himaláják tövében, Darjilingben malárialáz következtében 58 éves korában meghal. Darjilingben temetik el az angolok és tiszteletére síremléket állítanak.

No, a magyar nebulónak ennyi is elég, gondolta az a „magyar” szellemi vezetés, mely különösen az 1848-49-es szabadságharcunk leverése után - Habsburg irányítás mellett - a magyar öntudat legkisebb szikráját is igyekezett kioltani a finnugorista származáselmélet keretében. És ez a folyamat a Habsburgok letűnése után sem szűnt meg, érthetetlennek látszó ugyan, de annál inkább nyilvánvaló okoknál fogva. Úgy tűnik, hogy a magyar múlt már nagyon régóta szálka volt szomszé-

daink, de különösen a Nyugat szemében. Valaminek lenni kell ebben a magyar ősmúltban, hogy annyian szeretnék elvenni, kisajátítani, megsemmisíteni, vagy legalábbis elferdíteni azt. Valódi őstörténetünket kutatóink, de lassan a magyarság elég számottevő hányada is tudja ma már, hogy mi van ebben a magyar ősmúltban, amit érdemes kisajátítani másoknak és megérti a kisajátítók törekvéseit. Nos, ehhez a témához később még visszatérünk.

A múlt századbeli „magyar tudósvilág” azonban valamicskét mégis tett Körösi munkásságát illetően, mert a Magyar Tudományos Akadémia 1885-ben kiadta Dr. Duka Tivadar Körösi munkáiból és levelezéseiből gyűjtött és a nagy kutató kimerítően terjedelmes életrajzával is ellátott könyvét. Nos erről úgyszólván semmit sem tudott a magyar diák, vagy az olvasó közönség. El volt az gondosan rejtve Körösi egyéb munkáival és levelezéseivel együtt, csak Körösi születésének 200. évfordulójára 1984-ben a budapesti Buddhista Misszió útján kiadott (1500 példányszámban) kópia révén szerezhettünk arról tudomást először.

Körösi angol nyelvű munkái szintén az agyonhallgatás sorsára jutottak, míg egyik jeles kutatótársunk, Herpay Zoltán ki nem „ásta” azokat a londoni British Múzeum rejtett zugaiból.

De miért olyan fontosak és mit is tartalmaznak ezek az eddig agyonhallgatott Körösi-munkák? És mit

tartogatnak azok számunkra igaz magyar őstörténelmünket illetően? Olyan sorsdöntően fontos kérdések ezek ősmúltunkra vonatkozóan, hogy szinte beleremeg az ember. E sorok írója földbegyökerezett lábbal olvasta Körösi üzeneteit a magyarság számára és most valójában megértette, hogy miért kért hazánk nagy szülőtte minden magyart arra, hogy „**Keressetek ... Kutassatok! ...**”

Körösi hozzánk intézett üzeneteinek olvasása még azért is okozott nagy meglepetést jelen sorok írójának, mert akkor már befejezte „A SZABIROK ŐSTÖRTÉNETE I.” c. könyvét annak tudta nélkül, hogy Körösi már réges-régen felismerte a magyarság eredetét a Sakya Buddha (saka-subar-szabir, vagy elgörögösödött formájában szkita /szaka=scytha=szkita) népében, és hogy felfedezett vagy 500 szóhasonlóságot a sanszkrit-magyar szavak világában, valamint megállapította, hogy a magyar nyelv „közel rokon, nem szavakban ugyan, de alkotásban a török, indiai, chinai, mogul és a tibeti nyelvekkel.”

Így tehát Körösi megállapításai elsősorban igazolják Padányi Viktor lángelelkű történészünk felismerését, **hogy a honvisszafoglaló magyarság zöme - élükön Árpád fejedelmünk vezetésével - szabir eredetű volt** és másodsor megerősítik azt a tényt is, hogy a magyar nyelv a keleti nagy nyelvek rokona és nem a kicsiny vogul és osztyák néptől ered,

mint ahogyan azt a finnugorisztika elmélete igyekszik beállítani.

De ugyanakkor Körösi megállapításai az éjszakában fellobbanó villámfényhez hasonlóan világítják meg még inkább előttünk azon korábbi felismeréseinket, hogy végeredményben mi is okozta azt a sok magyar tragédiát az elmúlt évszázadok, sőt évezredek során és miért kellett a magyarságnak annyit szenvednie, különösen az utóbbi másfél évszázadban.

Ezeket a hozzánk intézett Körösi-üzeneteket, megállapításokat és azok őstörténelmünkre vonatkozó jelentőségét szeretnénk bemutatni az alábbi sorokban.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR VÁNDORLÁSAI ÉS MUNKÁSSÁGA

Amint azt fentebb említettük, Körösi Csoma Sándor életrajzának és munkáinak első komolyabb méretű kiadása Dr. Duka Tivadar nevéhez fűződik, aki 1848-49-es katonatiszt lévén a szabadságharcunk levereése után külföldön, az angol hadseregben teljesített szolgálatot és ekként jutott el Indiába is. Körösi Csomáról már diákkorában hallott, így Kalkuttába érkezvén előszeretettel nyomozott Körösi munkái után

és az Asiatic Society-nál - ahol Körösi egyidőben mint könyvtáros is dolgozott - (1831-35) megtalálta Körösi levelezéseinek, zsrnálcikkeinek, értekezéseinek, valamint nagyobb munkáinak túlnyomó részét. Ennek a felfedezésnek az alapján született meg Dr. Duka könyve a Magyar Tudományos Akadémia 1885. évi kiadásában „Körösi Csoma Sándor Dolgozatai” címen. Ez a könyv jelent meg azután 1984-ben a budapesti Buddhista Misszió újranyomásában.

Duka könyvét két fő részre osztotta:

- 1.) Körösi Csoma Sándor életrajza és
- 2.) Körösi Csoma Sándor Dolgozata alcímek alatt.

Az életrajz rész tizenkét szakaszból áll, kezdve Körösi Csoma Sándor gyermek- és diákkorával (szül. 1784. április 4-én az erdélyi Körösön). Gyermekéveiről keveset tudunk. Középiskoláit a nagyenyedi kollégiumban végezte. Itt különösen a történelmi tanulmányokat kedvelte és a magyarok eredetéről és az őshazáról szóló ifjúsági vitáknak élénk részese volt, s már ekkor elhatározta, hogy fel fogja keresni a magyarok őshazáját.

A göttingeni egyetemen is ennek a célnak az elérésére fordította minden figyelmét, és ezért tanulta szorgalmasan az idegen, különösen a keleti nyelveket. (Élete végére tizenhét nyelvet tanul meg.) 1819. novemberében indul el nagy útjára Erdélyből. Körösi saját maga írja le utazásának körülményeit C. P.

Kennedy angol századoshoz intézett levelében (Sabbathu, India), melyet letartóztatásának ideje alatt követelt tőle Lord Amherst kalkuttai angol főkormányzó (t. i. az angolok először kémkedéssel gyanúsították).

Körösi november végén érkezik Bukarestbe, ahonnan 1820. január 1-jén indult tovább, átkel a Dunán és január 11-én eléri Szófiát. Január 16-án a Philippopolisba, majd Enosba érkezik, ahol egy pár új szandált készít magának. Február 7-én Enosból görög hajón vitorlázik át Alexandriába, Egyiptomba. A hajón dolgozik és kevés pénzt keres. márciusban egy szíriai hajón előbb Tripolisba, majd Latakiába érkezik. Április elején elindul Latakiából és Aleppoba gyalogol. Május 19-én Aleppóból elindulva - szintén gyalogszerrel - Mosulon keresztül Bagdadba érkezik, ahonnan lóháton utazva Kermanshah és Hamadán városokon át október 14-én Teheránba érkezik. Teheránt 1821. március 1-jén hagyja el, és április 18-án érkezik Meshed Khorassánba, ahonnan csak október 20-án indul tovább háborús hírek és a „fekete halál” járvány miatt és november 18-án már Bokharában találjuk, ahonnan Balkh és Kulum városokon, majd a Bamiani hegyszoroson keresztül Afganisztán fővárosába, Kabulba érkezik. Ekkor 1822. január 6-át írunk. Január 19-én elhagyja Kabult és január 26-án Allard és Ventura nevű francia tisztekkel találkozik egy Duka nevű helységben. Március 12-én eléri Lahort. Április 14-én Kasmir fővárosában, Srinagarban találjuk, ahonnan a veszélyes hírből álló

Ladak tartomány székhelyére, Leh városába kerül. Július 3-án visszaindul Lahor felé és július 16-án találkozik William Moorcroft angol kormány-tisztviselővel, akinek elmondja utazása célját. Moorcrofttól némi anyagi támogatást kap, és megkapja tőle az *Alphabetum Tibetanum* c. nagy terjedelmű könyvet, mely a tibeti nyelv szerkezetének a megismerésére serkenti. Moorcrofttal ismét visszamegy Lehbe. Itt Körösi tetemes előrehaladást ér el a tibeti irodalom megismerésében. 1822. novemberében ismét visszamegy Kasmírba, ahol a hideg téli hónapokat Moorcroftnál tölti. 1823. júniusában harmadszor megy vissza Lehbe, ahonnan dél-nyugat felé indulva megérkezik a Zanskar kerületi Yanglan-i zárdába. Itt 16 hónapot tölt el a legmostohább körülmények között, éhhalállal és megfagyással dacolva. Körösi itt különösen a Kah Gyur (Buddha tanításainak az összefoglalása, Körösi értelmezése szerint: *Lefordított Törvények*, 100 kötetben) és a Stan Gyur (Buddha tanításainak a magyarázata, szintén Körösi értelmezése szerint: *Lefordított utasítások*, 225 kötetben) hatalmas buddhista szent munkák tanulmányozásába nyúlt igen mélyen bele és a tanok szellemiségét a legpontosabb gondossággal ülteti át az angol nyelvre. (Körösi ezen munkásságát saját maga élete legnagyobb vívmányának tartja.). Ugyancsak ebben a zárdában vetette meg Körösi tibeti tanulmányainak az alapjait is. 1824 októberében elhagyja a zárdát, és novemberben a brit kelet-indiai birodalom észak-

nyugati határszélén lévő Sabathuba érkezik. Itt érte az a már fentebb említett kellemetlen meglepetés, amikor a helybeli katona, Kennedy százados felsőbb parancsra letartóztatja, minekutána Körösinek egész élettörténetét és utazásának célját le kellett írnia. Ezen Kennedy századoshoz intézett első leveléből érdemes kiemelni a 2. pontot:

„Én a székely nemzetség szülöttje vagyok. Ez a magyar nemzetnek azon részéhez tartozik, mely a kereszténység negyedik századában a régi Dácziában telepedett le s jelenleg Erdély nagyfejedelemségét lakja, mely Ausztria császára uralkodása alatt áll.”

Micsoda megcáfolása, sőt arcucsapása ez a Körösi üzenet a finnugorista magyar történetírásnak, mely még a kereszténység negyedik századában a magyarság elődeit - a székelyeket is - az észak-uráli erdők ősködébe rejti el és azon gondolkoztatja vogulgyököket rágó és makogó őseinket, hogy az eljövendő századokban hogyan fogják majd megtanulni a nomád életet, a lovaglást stb. - és hogyan fogják majd „elkunyerálni” a török, germán, szláv stb. szavakat „erősen civilizált” szomszédaitól.

Tovább vizsgálván Körösi Csoma Sándor életkörülményeit Sabathuban, azt találjuk, hogy az angol kormányzóság Körösi levelének az olvasása és Kennedy százados jótállása után nemcsak megadta hazánkfiának a továbbkutatásra szóló engedélyt, de életszükségle-

teinek a fedezésére még pénzbeli támogatást (havi ötven rupiát) is nyújtott. Ezek után Körösi elkötelezve érezte magát, hogy az angolok óhaja szerint beható tanulmányozás alá vegye a tibeti nyelvet és irodalmat.

Körösi ezen feladatnak (számára nézve kötelességnek) a legmesszebbmenő mértékben eleget tett és kilenc évet szánt életéből, hogy az angolok iránt érzett kötelességét lerója. Tudjuk, hogy ezen munkásságának a gyümölcse volt a hatalmas tibeti-angol szótár és tibeti nyelvtan, mely a tudós világot ámulatba ejtette. De azért nekünk, magyaroknak is jutott egy-egy morzsa Körösi ezidőbeli munkásságából őstörténetünkre vonatkozóan. De még micsoda morzsák! Nem is morzsák, de gyöngyszemek és világító nagy gyémántok azok igaz őstörténelmünk (nem a finnugorista) megírásának derengő hajnalán. Nos, vizsgáljunk csak meg egy néhány ilyen világító gyémántot, az ősmagyarországhoz intézett egy-egy ilyen Körösi-üzenetet az eddig elbújtatva tartott munkásságából.

Itt van mindjárt Körösi Kennedy századoshoz intézett második levele, kelt Sabathu, 1825. május 5-én. Ebben a levélben Körösi bemutatja az eddigi tanulmányainak érdekes részleteit, a tibeti nyelvről és irodalomról, valamint Buddha tanításainak mélyreható vizsgálatakor szerzett felderítéseit. Levelének a 30. pontjához kell mennünk, míg Körösi említi a magyar szót, de ezt

egy mindent elsöprő felderítés bemutatásával teszi:
Idézzük:

„30. Hogy pedig megvan a lehetőség kötelezettségem teljesítésére: bátor vagyok azt állítani, hogy én jártas vagyok több régi és újabb európai és ázsiai nyelvekben, és hogy anyanyelvem, a magyar, közel rokon, nem szavakban ugyan, de alkotásban, a török, indiai, chinai, mogul és a tibeti nyelvekkel. Minden európai nyelvben, kivéve a magyart, törököt és a finn eredetű nyelveket, találtak előragok, a héber és arab nyelvek mintájára. A magyarban úgy mint az indiai, chinai és a tibetiben, postpositiók fordulnak elő és affixumok, avégett, hogy többrendű igeformák alkotásának ugyanazon gyökből. A magyar nyelv pedig, a sanskrit vagy arabssal szemben, nyelvészeti tekintetben nem áll alsóbb rangban (is not inferior either to the sanskrit or arabic). Bátor vagyok még kijelenteni azt is, hogy én nem csupán nyelvész vagyok (linguist), többféle nyelvet avégből tanulmányoztam, hogy a mívelt irodalommal megismerkedjem, hogy bejussak az ősrégi időknek érdekes tárgyakkal telt tárházába, hogy ott hasznos ismereteket szerezzek, hogy képes legyek mintegy beleélni magamat minden korszakba s közlekedni bármely hírneves nemzettel, éppen úgy, mint ahogy teszem most az angollal.”

Tehát itt van Körösitől teljes egészében azon idézet, melyben a tizenhét nyelvet beszélő nagy

nyelvtudós megállapítja, hogy a magyar nyelv nem játszik alárendelt szerepet a szanszkrittal és arabbal szemben és hogy a magyar nyelv a nagy keleti nyelvekkel van rokonságban. Sőt ma már azt is elmondhatjuk - mint ahogyan azt e sorok írója A SZABIROK ŐSTÖRTÉNETE I. c. munkájában részletesen be is mutatta - hogy ezeknek a nagy keleti nyelveknek az alapját a ragozó (agglutináló) ős-szabir-sumir nyelv-szerkezet képezi.

A következő gyémántdarabot, azaz üzenetet Körösi ugyanennek a levélnek a 33. és 34. pontjaiban találjuk:

„33. Európának keleti és északnyugati részeiben sok nyoma találtatik a régi buddhizmusnak és sanskrit szavaknak az ottani népek között, amely népek csak az újabb időben Charlemagne után térítették fegyverhatalommal a keresztény hitre. De a legnevezetesebb buddhista emlékek közé tartoznak azon sanskrit szók, melyeket a görög és a római írók használtak történelmi jegyzeteikben, a régi Thráciát (Rumániát, Macedoniát és a Duna két partján fekvő Serbiát, Pannoniát és Dáciát illetőleg.

34. Bátorokodom néhány példát felhozni állításaim bizonyítására. Pannonia betű szerinti lefordítása e sanskrit szónak sarbaya, mely nevezet jelenleg a Duna délpertjén fekvő tartományra, Szerbiára vonatkozik Belgrád fővárosával. E tartomány régekte Magyaror-

szághoz tartozott. Dácia, vagy Dákia (a mai Alsó-Magyarország, Erdély, Moldva, Oláhország, Bessarábia) hihetőleg appellative neve mindezen tartományoknak, azon oknál fogva, mivel szőlőben bővelkedtek, származik ez, a sanskrit szótól Dákh vagy Dák=szőlő s adjektív formája dákhia vagy dákia=szőlős, szőlőben bővelkedő. Ez meg van erősítve más történeti adatokkal is. A régi geographok - és történetíróknál előfordul ezen szó, Agathysus, a midőn t.i. azon tartományokról értekeznek, melyeket feljebb említettem. Thirsus alatt értetik bacchus pálczája ékesítve szőlővel=ez a bornak jelvénye. A Dniپر folyó Oroszország délnyugati részében a régiek előtt Borysthenes név alatt volt ismeretes, ez magyar szó, jelentése angolban wine godded bor=wine, Isten=God): a magyar adjektív képzővel es, mely az angol nyelvben megfelel a múlt idejű participiumnak, mely tudniillik ed-del végződik.”

Itt most szintén megemlítésre kívánkozik Duka Tivadarnak Körösi fenti 34. pontjához fűzött lábjegyzetéből a következő:

...”hogya ősi történetünk gyér adatai között is előforduló számos név és különösen hazánk fővárosának elnevezése is csalhatatlanul a távol kelettel összeköttetésére utal ki tagadhatná? Buddha, Buda ugyanazon név, melyet az emberiség száz és száz milliói még mindig imádnak: s miért ne lenne szabad föltennünk, hogy az őseink előtt sem volt ismeretlen?

Mi lehetetlen van azon föltevésben, hogy csakugyan egy Buddha szobor vagy talán egy Láma-zárda is állhatott a nagy folyam partjain fekvő kies bérczek tetején. Alatta a túlsó parton, épült egy helység, mint a hogy az ma is minden Láma-telep szomszédjában szokott történni. Az alatt fekvő területen tehát emelkedett Pest=Past. Pest (=alant) pedig persa szó, és csakugyan kifejezi azon topographiai viszonyt, mely Buda és Pest között létezik. Buda-Alja, Templom-Alja, Zárda-Alja!”

Az idézetek után először is nagyon fontos megfigyelnünk, hogy Körösi megjegyzése szerint Európának keleti és északnyugati részében sok nyomát találták a régi buddhizmusnak és a szanszkrit szavaknak. Ehhez a témához még később visszatérünk.

A második fontos megfigyelésünk, hogy Körösi Borysthenes kifejezés alatt jelöli meg a Dnyeper folyó régi nevét. Érdeemes ezzel kapcsolatban megemlíteni másik nagy őstörténetkutatóknak, Padányi Viktornak a Dnyeperre és a Dentumagyaria többi folyóra vonatkozó megállapításait: „Mind az „iz” mind a „ten” szavak ószumir szavak. Felhívom az olvasó figyelmét, hogy Kr. e. évezred folyamán a legjellegzetesebben „szkitha” tért jelentő Meotisz-vidéknek összes nagy folyói a „Ten,, Teniz” (Tan, Tanuz) istenneveket viseltek. Az ókorban nem pontosan ismert és a Ptolomeus térképén helytelenül jelölt Don folyó (a térképen a Don alsó folyása a Doneccal folytatódik „Tanais” neve a „Ten-iz”

név torzítása, amelynek későbbi, szláv torzítású megfelelője a „Donec”. A Don neve minden valószínűség szerint egyszerűen „Ten” vagy „Tan” volt. Ez a „ten” egyébként benne van a „Dnyeper” (D-n - ten) és a Dnyeszter (D-n - ten) folyónevekben is, sőt a Dnyeszter tisztán felismerhetően Ten-istar (az „iz-tar” egyébként a Duna „szkitha” neve).”...

Nagyon fontos őstörténelmünk helyes mederbe való visszatérítésének munkálataihoz az a tény, hogy mindkét nagy kutatónk - Körösi és Padányi is megegyezik abban, hogy az ókori történetírók műveiben is tisztán kihámozható a magyarság Keletről való eredete és nem véletlen, hogy a már igen korai folyam elnevezések az említett térkörökben ősmagyar kapcsolatokra mutatnak. Padányi sumir eredetűnek mondja ezeket az ős folyam elnevezéseket, s a t. olvasó most bizonyára meg fog lepődni azon, hogy Körösi nemcsak a szanszkrit-magyar nyelv rokonságát állapította meg, de erősen gyanakodott az olyan szavak nyelvünkhöz való kapcsolatán is, amelyeket határozottan mezopotámiai eredetűnek tartott.

Abból a célból, hogy Körösinek ezen mezopotámiai-magyar szókapcsolatairól szóló elgondolásait pontosabb fókuszba hozhassuk, legyen szabad egy újabb idézettel szolgálnunk az „Ősi Gyökér” magyar kulturális szemle XV. évf. 1987. május-júniusi számának 85. oldalról:

„Körösi Csoma Sándor tudománya nyomában ...

Olyan sokat írnak a magyar újságok erről a derék székely-magyar Testvérünkről, de mindenki csak a hatalmas - tibeti-angol szótárnál áll meg és aztán - magyar vonatkozások és egyéb tudományossága terén - semmiféle tájékoztatást nem kapunk.

Múlt számunkban „Beszélgetés Füst Milánnal” cím alatt megkezdtünk egy érdekes közleményt Dr. HERPAY Zoltántól, akit bátorkodtunk korunk Bolyaijának nevezni. E számunkban folytatjuk a megkezdett közleményt, de talán jó lesz, ha leveléből idézzük Körösi Csoma Sándor, székely-magyar büszkeségünkre vonatkozó részeket. Így ír Dr. HERPAY:

‘Körösi Csoma Sándor írásainak számunkra minden fontos része igen szép angol nyelven olvasható a British Múzeum Dóm-Könyvtárában. Alapos átvizsgálása heteket vesz igénybe, vaskos jegyzetfüzetek készítését igényli. A 60-as évek elején minden művét alaposan átvizsgáltam, mert hamarosan észrevettem, hogy Sándor (Sikandar) igen mélyen belenyúlt a Shakya-Tan szellemisége precíziós áttételébe és úgy habzsoltatja gyönyörű angolsággal a szellemi igényekkel még rendelkező olvasót, mintha azt akarná mondani: **vegyétek, egyétek ez a mi igazi lelkünk, életünk, metafizológiánk.** Kihegyezett szemekkel kerestem geometriai szisztémákat is, hiszen ahol annyit szerepel a hármas, a hatos, a nyolcas, meg a 12-es

principium kötegesítés, mint a Stangyurban, ott csak kell lenni valahol geometriai szisztémának is. De ilyet sehol nem találtam. Föltűnt az is, hogy Sándor nemcsak a szanszkrit-magyar szavak világában talált vagy 500 szóhasonlóságot, de gyanakodott az olyan szavak fölött is, melyek eredetét határozottan mezopotámiaiinak tarotta. Megvallom, midőn kiírtam vagy három oldalra valót, akkoriban én is csupa jó sumir szavaknak véltem őket, mert nem tudtam még, hogy a Subarok presumirok voltak és a Sárga Tenger valamint az Atlanti Óceán között szabályszerűen röpködtek táltos lovaikon.”

Ezután Herpay bővebben foglalkozik TANERGETIKA elnevezésű munkájával - melyről azt tartja, hogy az Bolyai „Isten-Tan”-jének és Körösi Csoma „Stangyur”-jének egyenes leszármazottja és cikkét így fejezi be:

‘A Tanergetika azt sem nézi jó szemmel, ha pl. Körösi Csoma Sándor sírkövén hamis a születési dátum és még hamisabb az ő igazi monumentjét hirdető alkotástát jelző két nagy, voltaképpen fabatkát sem érő könyve. Az ő igazi monumentja az Ős-Subarok szellemi életének, gondolkodásmódjának hűséges tolmácsolása, sem nem tibeti, sem nem szanszkrit hanem jó angol nyelven. Annak a tannak a megtalálása, amely keze nyomán tisztán kitárulkozott számunkra a Stangyur alfejezeteiben s annak egészében. Körösi Csoma Sándor megtalálta népünk igazi eredtetőjét!’

A fenti idézeteket boncolgatván megállapíthatjuk, hogy Körösi már a múlt század elején beszél a magyar és mezopotámiai nyelv kapcsolatairól, amikor még a subar-sumir nyelven írott agyagtáblák a föld mélyébe rejtve szunnyadtak. Vajon milyen csodálatos nyelvösszehasonlító munkára lett volna ő képes, ha neki is rendelkezésére állottak volna az azóta napvilágra került subar-sumir- és hurritának nevezett agyagtáblák ezrei? Körösinek az angol hatásógokhoz intézett leveleiből, de egyéb munkáiból is kitűnik, hogy ő a magyar nyelvet nem tartotta alacsonyabb rendűnek egy nemzet nyelvénél sem, még az indogermán - ma indo-európainak hívott - nyelvek alapjának képzelt szanszkritnál sem. Sőt a magyar és szanszkrit nyelv rokonságát 500 szóhasonlósággal igyekszik igazolni. Körösi Csoma nyelvészeti megállapításai tehát fényesen mutatják az utat mindazon magyar őstörténet- és nyelvkatatóinknak, akik a finnugorisztika „vogul-gyökös” nyelveredetünkről szóló tanait tévesnek tartják.

Igen szembetűnő és egyben felemelő a fenti idézetekből Herpay Zoltán azon megjegyzése, hogy Körösinek a Shakya-Tannal és Stangyurral kapcsolatos munkáit olvasva szinte kiérezni, hogy azokban számunkra is vannak üzenetek, mintha Körösi azt akarná mondani nekünk, nézzétek ez a ti örökségetek, a ti saka-subar-szabir, szkitának is elnevezett múltatok.

Körösi Csoma Sándornak Kennedy századoshoz intézett második leveléből még fontosnak találjuk a 38. pontot kiemelni:

„38. A magyar nyelven a definitus articulus a, vagy magánhangzó előtt az (héberben ha, arabsban el, angolban the), kivétel nélkül minden casus és szám előtt áll. A görög, német, francia, olasz, spanyol és más nyelvek szinte bírnak határozott articulussal a főnevek előtt, de formája változik a genus, casus és számok szerint. A latin slavon és török nyelvekben nincsen különös szó emphatikus vagy határozott kitételek kiemelésére, mint a milyen például a „the” az angolban. A tibeti, szanszkrit, indiai, syriai, oláh és svéd nyelvben szintén vannak bizonyos partikulák, melyek által a genus vagy az - emphasis kifejezése meg van határozva, de mindezen nyelvekben az a különös, hogy az ily ragok a substantivumokhoz illeszkednek. Ily ragok a tibeti nyelvben ezek

pa, po, va, vo, himnemű

ma, mo nőnemű, például : Piling - pa = európai férfi, Piling ma = európai asszony. Rgyal - po - királyfi, rGyal - mo = királyné, királyné. La vo = az Isten, La me = istenasszony. Zia -ba a hold, Nyima a nap, Nyagang telihold. - Sanskrit-ban: Deo isten, Deira az Isten, Deiri az istenasszony. Raj király, Raja a király. Gang a folyam. Mint a sanskritban, úgy a syriai nyelvben is az affixum ugyanaz, az oláh nyelvre példát

már idéztem. Az indiai, persa és szanszkrit nyelvekben a „sired” vagy „sifed” szó fehéret, fehér színűt jelent. Ebből kiindulva én úgy vélekedem, hogy a svédek nemzeti nevüket azon scytha népektől kapták, akik szanszkrit nyelven beszéltek, t. i. a getáktól, azon időben, a mindőn Kis-Ázsiában és Európa délkeleti részeiben elegyedtek, s több századot egymás szomszédságában töltöttek el, amint történt a gaul, germán, saxon népcsoportokkal. Azon időkben s azon világrészben egymás mellett élve, ezen népek sok szanszkrit szót átvettek s elsajátítottak: úgyszinte a határozott artikulósnaak fent említett utóragi különösséget is az oláh és syriai népek mintájára a kik nyelvüknek ezen sajátóságát azon scytháktól vették át, a kikkel sokáig közlekedtek s később egy nemzetet alkottak egy közös kormány alatt.”

A magyar nyelvre vonatkozó fenti idézetünk magától értetődik, de különösképpen meg kell jegyez-nünk, hogy Körösi szerint a svédek nemzeti nevüket azon szkita népektől kapták, akik szanszkrit nyelven beszéltek, t. i. a getáktól és hogy a gaul, germán és saxon népcsoportok - a szkiták szomszédságában élve - szintén sok szanszkrit szót átvettek és elsajátítottak.

A SZKITA (SCYTHA) KIFEJEZÉS KELETKEZÉSE

Nem mehetünk tovább anélkül, hogy a scytha azaz szkita elnevezésnek az eredetével ne foglalkoznánk. Ez a szó ugyanis nem más, mint az ősrégi SAKA (SA-SUBAR) népnévnek az elgörögösödött formája. Tudjuk, hogy az ókori görög történetírók a legnagyobb előszeretettel torzították el az ősnépek neveit. Arról lehetne vitatkozni, hogy ez vajon szándékos volt-e, zavarkeltés céljából, vagy csak egyszerű hanyagság. Mindenesetre ez sok nehézséget okoz nekünk igaz őstörténelmünk kutatásában, mert csak egy példát említve, a magyar őstörténelemhez tartozó saka, daha, hún, úz és szabir népneveket legalább hetvenféle változatban találjuk megemlítve az ókori történetírásban.

A SAKA névnek scythára való elkeresztelését leginkább úgy szemléltethetjük, ha neves sumirológusaink és őstörténetkutatóink közül néhányat segítségünkre hívunk. Azt a tényt, hogy a szkita (scytha) szó milyen nagy fontossággal bír őstörténelmünkben, nem szükséges külön kihangsúlyoznunk. Kezdjük talán fejtegetéseinket Bobula Ida: Sumir-Magyar rokonság (1982.) c. könyvének 14. oldaláról vett idézetünkkel:

„Az ormokat sumirul ÚR és AR szavakkal nevezték - a vidék legmagasabb hegye az ARARÁT volt. Sumirul URI-KI-nek (KI „hely”) hívták Észak-Mezopotámiát, a hegyvidéket. Azt a népet, amely itt lakott és külön dialektust beszélt, az ókorban AZ vagy AR vagy AS (hangátvetés) népnek hívták és tekintélyére mutat, hogy valószínűleg róluk nevezték el Ázsiát és hogy a később felcseperedő perzsa uralkodók hevesen erősítették, hogy ők valódi ARI-k (Dárius sziklafelirata.).

Valószínű, hogy az AR hegyi ősnép volt a bányászat és fémművesség első gyakorlója, a fémekből készített fegyverek biztosították uralkodó helyzetét. Az állati szarv neve sumérul SI volt. A fémből „készült” (AG) mesterséges szűrő eszköz SIAG „szeg” szigony ... (Székely = SI-AG-LU fegyveres, dárdás ember).”

Itt meg kell jegyeznünk, hogy az idézetbeni AR vagy SA népet az agyagtáblákról gyakran SU népnek fordították, melyből a SU-BAR (SUBARTU) népnév alakult ki, melyet magyarosított formájában szabirnak írunk. A SA népetnikum származéka a SAKA népcsoport, mely igen fontos szerepet tölt be az ókori történelemben. (Némely nem magyar történetíró is a SAKA szóból származtatja a székely népvét).

A SA népnév ősiségének igazolására igen meglepő és fontos adatokat találunk az „Ősi Gyökér”

magyar kulturális szemle 1985. szeptember-októberi számában, Badiny Jós Ferenc tollából:

„Így máris megnevezhetünk egy népet, mely a legrégebb írással leírta a nevét. Akármilyen furcsán is hangzik, de a Tatárlak-i kerek tábla (hétezer éves, a szerző megjegyzése) alsó, jobboldali felében találjuk meg ezt a népnévet. Ide teszem prof. HOOD - már említett - dolgozatából azt az összehasonlító táblázatot, aminek utolsó sora feltünteti a minket legjobban érdeklő népnévet.

Az első jel: SA (L. 353.) ... jelentése: orca, arc.

Második: PIR, vagy BAR (L. 3381.) ... jelentése: napfény, pír.

Itt van tehát leírva a SA-PIR vagy SA-BAR népnév, mely „Istenfényű arcút” - napbarnított arcút jelent...” Majd prof. Badiny kissé később így folytatja:

A SA ... népnév azonban sok helyen hangtani módosulást mutat - valószínűleg a hatalmas nép nyelvjárásainak eredményeképpen. Így találjuk „SU” változatát is. Ez azonban a jelentésén nem változtat, mert a későbbi kútfők a népi egybetartozást bizonyítják.

Így pl.: a Mahabharata: Udyoga 10. fej. 2-3. Így mondja:

„mindaz a daytya nemzetség, melynek neve „SU”-val kezdődik, a szkíták híres „SU” törzséhez tartozott.”

Ezt megerősíti Strabo, amikor a saját koráról ír:

„A Káspi-tengertől délkeletre azok a szkíták élnek, akik a „SU” törzshöz tartoznak.”(Geographia Vol. II. szakasz 2. jegyzete.)

A káld-sumir ékiratok is ugyanezt bizonyítják, hiszen Mezopotámiától észak-keletre volt SU-BIR-ki, a SU-BIR... SA-BIR-ok országa és ez a föld azonos Strabo által a Káspi-tó délkeleti részén megnevezett területtel, ahol - Strabo szerint - a SU-szkiták éltek.”

A Tatárlak-i táblácsról meg kell jegyeznünk, hogy azt 1961-ben hozták napvilágra a régészek ásói az erdélyi Tatárlakán és korát hétezer évesre becsülik a tudósok. E táblácsrának a baloldali alsó felében találjuk azt a képjelet (pictograph), amelynek a jelentése PA-fej, fő (régiesen FÉ) L. 295. (René Labat: Manuel D' Epigraphie Akkadienne, Paris, 1976.). Itt a fő nem a „fej”, mint testrészt, hanem „Fő”-nök, fejedelem, tehát magasabb rendű létet jelent. Ezt a fontos képletet megtaláljuk a mezopotámiai Halaf időszak szabir pecsétnyomókon, valamint több elő-sumir (pl. Jamdet Nasr periódus) és sumir városnevekben is. És ugyancsak e jellel összefüggésben kimutatható a hármashalom, hármashegy képjel a „HUR-SAG” „URSAG” „ORSZÁG” fogalmának a kifejezésére (zöld

színben), valamint a négy folyó ábrázolása is (piros mezőben négy fehér sáv). Ezeknek a fogalmaknak és szimbólumoknak az egyesítéséből fejlődött ki magyar címerünk. Ezek az összabir szimbólumok vannak ábrázolva jelen sorok írója munkáinak fedőlapjain is.

A következő idézetünket a nemrégiben elhunyt Gosztonyi Kálmántól, a párizsi Sorbone egyetem egykori híres sumerológusától vesszük, akinek a hatalmas, díjnyertes „Sumir Szófejtő Szótár és Összehasonlító Nyelvtan”-ja (Dictionaire D'Etimologie Sumerienne et Grammaire Comparé) az orientalisták egyik fontos kútforrása. Ezt az idézetet Gosztonyinak az Ősi Gyökér kulturális laphoz idézett utolsó leveléből hozzuk:

„A magyar nyelvben a törökkel közös szavaknak török eredete koránt sincsen igazolva. Ellenkezője pedig annyiban, hogy: a magyar nyelv az ős skytha ősétől örökölte, a jelek szerint, a török pedig átvette őket.

A görögösített skytha szórvány-szavakban a gyakori sk elejük - szumér SAGA=fő, fej (stb.) - a magyar SZAK (régi=fajta) és sok ismert gyök/szótő (szek/szeg/szék/szakasztott stb.) megfelelője. A szomszédainknál, helyesebben (skytha) =SZAKA maradványok - szinte egytől-egyig - ó-uráli, mondhatni ó-ARAL-tavi hangj és jelentési értékek. Az újból felkapott „iráni” minősítésük torzszülött kapkodás, euro-amerikai ízzel. (Ezelőtt a szótárak is: skytha = turániról szóltak.).

A skytha-szak hangsúllyal idevetni kell: egyben hún, avar, kazár, ó-bolgár, sőt ó-ukrán kihalt nyelvekben, nemcsak szűkében, magyar egyetlen maradék nyelvben.

A középkori történelmi források - a nem-magyarok is (Bonfini, Marsigli) - a magyar beszédet „scythica lingua”-nak nevezik, végig. Jól tudta a nép, - milyen nyelven beszél önmaga. (Nem éppen „területiségről” lehetne itt szó. Egy Ország (?) határok nélkül, Szibériáig - az nincs.)

1970 táján Párizsban nagyszabású skytha aranyműves ötvös kiállítás volt, a Szovjet Únió részéről. Aranyban is mutatkozó jellegzetes magyar képmásokat is lehetett látni ott.”

Tehát a Gosztonyi Kálmántól vett idézetből tisztán kiviláglik, hogy scytha-skytha = saka-szakával.

A saka-scytha szóra vonatkozó harmadik idézetünket Padányi Viktor „Dentumagyararia” c. könyvének 181. oldaláról vesszük:

„A „nép” szó, abban az értelemben, hogy vérségileg, vagy egyéb alapon összetartozó embercsoport, a szumírban éppúgy, mint az összes őstörök nyelvekben: „szak”, „Szaka”, „saag”, „sagga”. A szumír alapszó „sa” annyit jelent, hogy gyülekezni, csatlakozni, rendeződni, a „saag”, „sagga” pedig ellenállni, támad-

ni, rohamozni. A szaka „emberekből összetevődő, szerves kötelék”, nép, törzs, nemzetség, „had”.

Amellett, hogy az ómagyar „had” szó, amely nemzetséget, a vérségileg összetartozó családok kötelékét jelentette, pontosan megfelel a „szak”, „szaka” szónak, maga ez a szó is, ugyanúgy, mint az összes őstörök nyelvben, megvan a magyarban is, ma is „szék”, „szeg” formában, csak jelentése, mivel mindkét szónak van egy másik jelentése is, homályossá vált.

A „székhely”, „székváros” innen ered, s nem valami trónra, vagy hivatali székre való utalás. A székhely „székek” a különböző nemzetségek települetei. Ősi településű falvaink „szeg”-ei (Alszeg, Felszeg, Kovács-szeg stb.), mint egy-egy nemzetség, „had” által lakott falu, vagy városrészek, szintén erre utalnak, de erre utalnak falu- és városnevek is. Pl. Szeged, Bessenyszög, Kunszeg, Szeghalom, sőt maga a „székely” népnév is az ősi „szaka” szó elhomályosult értelmű származékai, mint ahogy a „szegről-végről atyafiság” kifejezésünk is ezen alapul és pontosan ki nem mutatható, de létező rokonságot jelent, amit csak az igazol, hogy családunk a másik családdal ugyanabban a „szegben” lakik, tehát egy közös őstől származik.

Mivel az őstörök település nem utcák, hanem „szegek” szerint történt s egy-egy „szeg”-ben a házak látszólagosan össze-vissza, valójában azonban egy

rokonsági rend szerint épültek a közös területen, s ezek között a „rendetlenül” épült házak között ismeretlenek nehéz volt az eligazodás, a „szeg” szóból lett „zug” és a helyzet alliterációs kifejezése zeg-zug, zeges-zugos, zeg-zugos.

A „szaka” szónak, lám, igen gazdag családja él a mai magyar nyelvben is, annak ellenére, hogy eredeti honfoglaláskori szabir szókincsünk egy részét onogur szókinccsel cseréltük fel.

Mivel népekről általában többes számban beszélünk, és így volt ez a múltban is, a Káspi-vidéki „népeket” is többesben emlegették, a többes szám őstörök ragja pedig - t, így hát „a népek” – „szakit”. Ezt a szót Kr.e. évezredek görögjei, kik a szó jelentésével láthatólag nem voltak tisztában, hallomás alapján így írták le: „skutas” Scyth” és azt gondolták róla, hogy ez valami népnév. Így jött létre egy görög íróvesszőből egy ókori nép, a szkita, amely soha nem létezett. Annak az öt különböző népnek, amelyre ezt a furcsán átgörögösített szót ráakasztották - s mely öt nép a következőkben további ágakra bomlott szét a Kr. e. 1000-tól Kr. u. 500-ig terjedő másfélezer év alatt - fogalma sem volt róla, hogy őket így nevezik. Ők magukat „hún”, „dáh”, „avar”, „chus”, (úz) és „szabir” néven nevezték.

Hogy a dolog még furcsább legyen, az egyébként már többesszámot jelentő szakit-Scyth szót mégegyszer

többes alakban használták (scythae, die Scythen, stb.), ami igazában annyit jelent, hogy „szkitákok”, vagy pontosabban „szakákok”.”

Ehhez az idézethez hozzá kell még adnunk, hogy a görög történetírók sokszor a saját véleményük szerint nevezték el a különböző népeket és nem egyszer az ugyanabban a történelmi eseményben szereplő népeket is többféleképpen jelölték meg. Például Cyrus szkiták elleni hadviselésében Herodotos a perzsa „ellen-ségeket” Massagétáknak nevezi (Herodotos: Historiam I.), míg Strabo ugyanezeket Saca néven említi (de situ orbis L. XI.), és Justinianus pedig szkitáknak írja e népet (Historianum L. I.).

Ugyancsak itt kívánczik megemlítésre egy néhány idézet Lukácsi Kristóf: a „Magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei” (1870.) c. könyvéből, melyben e jeles író az ókori görög és római történetírók mellett az ókori örmény történészek forrásadataiból merítve a bizonyítékok egész halmazát mutatja be múltunk Keletről való származását igazolandó. (Természetesen a jó szamosújvári plébános könyvének a kiadását a múlt század második felében „Magyar” Tudományos Akadémia elutasította - nem a finnugor származáselmélet alapján lévén írva - úgyhogy saját magának kellett kiadnia azt.) Lukácsy könyvének 41. és 42. oldalán ezt írja:

„A kérdésben forgó magyar scytha népek nyomai után puhatolózva a cis-oxianai tartományokban számos saca és massageta népcsoportokkal találkozunk. Strabo, Ptolomaeus és Xenophon értesítenek, miként Bactrana és környéke tömve volt a trans-oxianai és Jaxartes melléki tájékról különböző időben átköltözött saca és massageta - gyarmatokkal. „Et que, Massagetae) ex ulteriore Jaxaartis regione profecti sunt, quae apud Sacas est... Sacae Bactrianam occupavere (Strabo: de situ orbis L. XI.). Bactriis et Sacais praerat Hystaspes Darii filius (Herodotos: Historiarum L. VII.). Finitimi nobis (Hyrcanis) sunt Sacae (Xenophon: Cyropaediae L. V.)’.” És a 23. oldalról:

„A közép-ázsiai népeket, azon egy pár homályos emlegetéseket kivéve, melyek róluk Plinius és Ptolomaeusban olvashatók, az V-ik század előtt Kr. ut. a Görögök Chus, Hun, Maza és egyéb nemzeti nevökön nem ismerik, hanem általában Scytháknak, név szerint Daha, Saca, Massageta Scytháknak nevezték.”

A SAKA-SZAKA-SZKITA nép az indiai szubkontinens őstörténelmében és őshagyományaiában is igen jelentős szerepet tölt be.

A hivatalos proárja történetszemlélet Indiai autochton ősnépetnikumát TURÁNI SAKA-nak (TURANIAN SAKA) nevezi (the Cyclopedia of India Third Ed.), akik Tibetből és Nepálból ereszkedtek le Közép-Indiába a történelemelőtti időkben. Ezeknek az

ősnépeknek a történetét a Brahman papok szájhagyománya őrizte meg az utókor számára; de ugyancsak megtaláljuk azokat a Védák és Puránák vallásos szertartásokkal is telített könyveiben, valamint a Mahabharata nevű hatalmas hőseposzban is.

Különösen figyelemre méltó, hogy a Védák - történelmi kort bemutató Brahmalisták nevezetű szentkönyv Ős-Indiát a Bharatok földjének nevezi és a hivatalos hindu történelmi állásponttal megegyezően lakóit ősszakának-összkitának jelöli meg. Ez a népetnikum hozta létre a hatalmas Indus folyóvízparti Mohenjo Daro és Harappa kultúrákat is, melyeknek az i. e. 1750 táján meginduló árja pusztítás vetett hosszantartó ádáz küzdelmek után véget.

A Rigvéda még arról is tudósít bennünket, hogy a szenthagyományok szerint a 'nem -árja' Barata király leszármazottjai között egy „SZABAR” nevű nép is található volt.

A SAKA ősnépek az ősiráni és őszindiai kapcsolatáról igen érdekes és fontos megállapításokat találunk Oláh Imre Nimrud Hagymány c. könyvének 52. oldalán:

„A perzsa-mágus szentkönyvnek, az Avesztának nagy szakértője, E. Herzfeld, a magyar őstörténelmekutatás számára felmérhetetlenül nagyfontosságú segítséget nyújt, mikor magáról a 'Korai perzsa kirá-

lyokról', tehát más szóval Adzsem uralkodóiról szóló őstendát, eredetére nézve nem perzsának, hanem egyenesen a 'Homurga' szakák őshagyományainak tekinti." (E. Herzfeld: Zoroaster and his world, New York, 1974). Majd az 53. oldalon Oláh Imre így folytatja:

„Ezek szerint a Hun név az idők folytán a következő változásokon ment keresztül:

Ku-mag-ar, Hun-mag-ar, Huma-varka, (Sabar, Savar, Avar, Apar, Var, Par, Parni, Aparni, Párthus.)

Hun-avar, Var-kun, Varkonita, Várkony ...

Huna-var, Hun(a)-gar, Hun-gár (Kan-gár), Ungár, On-ugor ... Ugri, stb.”

Látjuk, hogy az évezredek folyamán az ősi Hun név sem veszett el, hanem egy kis hangtani változás után, a Humavarka néven keresztül egészen a Hungárig továbbra is kimutathatóan megmaradt. De ugyanilyen változásokon ment keresztül a Homurga-szaka név második tagja, vagyis a 'Szaka' névszó is.

Ezzel kapcsolatban a mezopotámiai ásatások alkalmával előkerült ékírásos agyagtáblák adataiból arra a következtetésre jutunk, hogy a Saka név valóban sumir eredetű volt, s idővel tőlük került át a perzsa nyelvjárársba. Eredeti formája: a sa-gir, su-gir, sa-ki ... hangzású nevekkkel, kezdetben a fent említett Subartu földjét jelölték. Ugyancsak hasonló célt szolgált még

ezen kívül a Hubur név használata is, amelynek eredeti formája az n/g=b/m mássalhangzó átalakulása folytán a sumir emesál dialektusban: újra hungur formában jön vissza. Ezek után tehát könnyen felismerhető, hogy a subartu nevet helyettesítő Hubur-saki névváltozat teljesen megegyezik az E. Herzfeld által megjelölt Humurga-saka, Subar nemzet nevével. De ugyancsak hasonló módon vélekedik ezenkívül még A. Waddel is, mikor az Indus folyam mentén elterülő Subartu földjét a sakák, Indo-szkythák őshazájának tartja.

Ezenkívül számottevő, a mai napig is fennmaradt földrajzi név is bizonyítja Waddel fenti megállapítását e térkörre vonatkozólag. Jelen sorok írója évekig gyűjtötte, sokszor igen részletes térképekről is a világ minden tájáról még ma is kimutatható ősszabir-sumir-magyar eredetű földrajzi neveket (kb. 7000 név), amelyekből alant néhányat bemutat a szóban forgó régióból. Különösen ajánljuk ezeket a földrajzi neveket a 'vogul-gyökös' finnugorisztika elméletet vallók figyelmébe, hogy boncolgassák azokat és magyarázzák meg, miként kerültek azok ebbe a régióba az ő elméletük alapján?

Mielőtt e szavakat földrajzi csoportosítás és ábc-sorrendben felsorolnánk, megemlítjük, hogy az indiai szubkontinens déli térfelében található a Subarranekha folyó Balasur és Midnapur városok között, mintegy ötven km-re a Kasai folyótól és vagy száz km-re

nyugatra Kalkuttától, mígnem a szóbanforgó tékör északi felén SAKA várost is megtaláljuk, nem túl messze a KALI folyótól és Bakhara - MANASAROVAR - BUDAUN és GONDA nevezetű városoktól.

Hegységnevek: CHOMO LHARI - KARAKORUM - KARMA TSANGRI-MERA - ZASKAR.

Folyónevek: ARUN -BANAS - BIKANER - GODAVARI - HAB KABUL - KORI MANORI - PARKPATTAN - SARAS ATTI - SION - SIR - TISTA - TORSA.

Kanálisok: BIKANER - PARKPATA.

Gát: KOSI.

Tartományok: BIHAR - MADRAS - GUJARAT (GU sumirul=ökör.)

Városok . községek: ADILABAD - AGARTALA - AGRA - AMBALA - BALAGHA - BANDA - BANDRA (Mezőbánd) BANKURA - BARIPADA (PADA=ÁRPÁD) BARNAGORE - BAZAR - BELA - BHANDARA - BHOR - BIR - BIHAR - BIKANER - CHAPRA - FALTA - FENTI - GONDAL - HUNZA - KALIKUT - KALNA - KARIKAL - KARMA TSCHU - KARUR - KASURJKISHANGARH - KISHORGANJ - KISHTVAR - KOTA - KUNAR - MADARIHAT - MADRAS - MADURAI - MARI - MULTAN - MURI -

ORAI - PALANPUR - PALI - PANNA - PANKA -
PATAN - SIKAR - TURA - UJJAIN - URAN.

Nos, ha most ezekre a szavakra rárajuk a magyar nyelvnek megfelelő ékezeteket és széttagoljuk azokat, akkor úgy fognak hangzani, hogy MÉRA - GONDA-VÁRI - ADI-LÁBAD - AGÁR-TÁLA - ÁGRA - ÁM-BALA - BÉLA - KÁLNA - KARIKÁL - MULTÁN stb....

Tehát láthatjuk, hogy a mesés India messze délkeleti tájai igen nagy távolságra vannak a 'vogulgyökös' északkelet-európai térségtől, úgy kilométerekben, mint nyelveredeti igazságokban is.

A fentemlített földrajzi névgyűjteményünkben van legalább ezeröttszáz olyan szó, melyet ma is minden nap használunk magyar nyelvünkben. Nem sorolhatjuk fel mindazokat itt, de szeretnénk a mezopotámiai térkörből bemutatni néhányat, melyek az indiai és ugyanakkor a kárpát-medencei földrajzi szavainkkal is azonosságot mutatnak, mintegy ezzel is igazolva az összabirok földműveléssel kapcsolatos terjeszkedését is ezekbe a térkörökbe (kiindulva a mezopotámiai régiókból.).

A jelenkori Irakban (Mezopotámia) található a Tigris, a Felső és Alsó Zab folyók, ARBELA és KUT nevű tartomány és város, AMARA és KARBALA tartomány, ANA, - FALLUJA - HIT - SAMARRA stb. város. Míg a szóbanforgó térben talált négy-ötezer éves

sumirnak nevezett agyagtáblákról pedig a következő városneveket olvashatjuk le: UR- URUK (SUBUR-URUK a Gilgames eposzban) LARSA - ADAB - LAGASH - NIPPUR - KISH - MARI - MATARRAH - SUBARDA stb. És ha Mezopotámiát, Indiát és a Kárpát-medencét egy hatalmas háromszög formájában összekapcsoljuk, akkor ezen a térkörön belül mindenütt megszámlálhatatlan mennyiségű jó magyar hangzású földrajzi nevet találunk. Ezzel szemben az északbalti országokban és a vogul és osztyák területkörében igen keveset talál a legszorgalmasabb kutató is.

De most vezessük újból vissza gondolatmenetünket a SA - SAKA - SZAKA népnevekhez, melyekkel kapcsolatban fontos adatokat találunk még Götz László: Keleten kél a nap (Bécs, 1984.) c. könyvének II. kötetében is. Idézzük a 130. oldalról:

„Már utaltunk arra, hogy e népnevek igen közeli hangtani párhuzamban állnak az ‘uz’ - illetve az ‘as’ (‘esset’) -, a ‘besenyő’ és a ‘szabir’ nevekkel. Vegyük most ide a mintegy száz évvel korábban említett ‘parnoi’ és ‘aspasiak’ törzsek neveit is, amelyek ismét csak a ‘szabir’ és az ‘úzbese nyő’ (‘as-pasiak’ ‘Úz-pacinak’) nevek torzulásainak tűnnek.

Itt kapcsolódnak bele ebbe a feltűnően szoros etnosztikai együttesbe azok a meglepő óperzsa- és újasszír-kori, sőt még előbbi transzkaukáziai-délkáspi népnév-párhuzamok is, melyeket I. kötetünkben (24-27.

old.) ismertettünk. Kimutattuk, hogy Transzkaukáziaiban és Északnyugatiránban a Kr. e. 2. évezred derekától kezdve folyamatosan adathozható a ‘mata’, ‘mada’, ‘matienti’, ‘machar’, ‘makron’, valamint a ‘subar’, ‘subir’, ‘safir’, ‘sapardai’, ‘saspeir’ népnevek párhuzamos előfordulása, egészen a most tárgyalt pártus időkig, de még tovább is. Ezeket a sorozatosan jelentkező népnévi összefüggéseket semmi esetre sem tekinthetjük a véletlen játéknak. A jelek szerint itt sokkal többről, bizonyos mértékű történelmi-etnikai folyamatosságról van szó.” ... És ugyanennek a könyvnek a 133. oldaláról:

„Megemlíteném még, hogy ugyancsak a Kr. e. 1. századból, pénzérmékről ismerünk két királynevet az indiai ‘szakaurak’ dinasztiájából. Ezek:

1. TURANKOUNTOS ‘ERACY; hátlap: SAKA KOGGANOY (egyes érméken SAKA KOYYANOY)

2. ‘YRKODOY MAKAROY; hátlap: SK’WR (azaz ‘szakaur’).

Igen fontos itt a ‘kagán’ cím korai előfordulása, de éppoly figyelemreméltónak tarthatjuk a ‘makar’ szót is, különösen azért, mert a ‘szaka-úr’ hangalakkal, azaz a ‘szakaurak’ egyesszámú változatával együtt szerepel, míg a törzs neve - hasonlóan a ‘királyi szkiták’ elnevezéshez - ‘szakaurak’-nak hangzott (többesszám),

eddig egy bizonyos király címe ‘szakaur’ volt (egyeszám)”.

Íme, t. olvasó, láthattunk számos igen kiváló magyar ős-történetkutatóunktól a SA-SAKA-Schytha-SZKITA régmúlt népelnevezésünkre vonatkozó felmérhetetlenül fontos megjegyzéseket, megállapításokat és kiértékeléseket. Láthatjuk, hogy ezek a népelnevezések igen mélyen nyúlnak vissza a Középkor történetének időrengetegébe, vissza az ős SA-SU-SUBAR-SZABIR néphez, melynek történetét jelen sorok írója a Kr. e. tizedik évezredig vezette vissza „A SZABIROK ŐSTÖRTÉNETE I. II. III.” c. munkájában. A fenti idézetekből tisztán kiviláglik tehát, hogy a szabir nép őstörténetét miért nem nevezhetjük a SZKITÁK őstörténetének és ugyancsak miért adtuk e rövid munkának is a „KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÉS A SZABIROK” címet.

A scytha-szkita népkifejezést az ókori görög történetírók előtt (Kr. e. első évezred) sehol sem találjuk, ez a népcsoport magát így sohasem nevezte. Ezeket az őseinket leghívebben csak úgy tudjuk visszavezetni a hosszú történelmi évezredekbe, ha az ősszabirok nyomait keressük és követjük. Ugyanakkor jelen sorok írójának véleménye szerint ez a legbiztosabb utunk arra nézve, hogy őstörténelmünket a finnugorista származáselmélet ingoványaiból is kivezethessük.

Most felmerül a kérdés, hogy vajon Körösi Csoma Sándor tudott-e a saka és szkita nép azonos-ságáról? Hiszen fentebb idézett levelében többször használja a scytha kifejezést. És ha tudott, miért nem a helyesebb saka, szaka kifejezés használta? Előbb a második kérdésre felelünk.

Körösi Csoma Sándor levele C. P. Kennedy angol századoshoz volt címezve és rajta keresztül a Kalkuttában székelő Lord Amherst főkormányzónak volt szánva, akik minden valószínűség szerint csak a scyth kifejezést ismerték erre a népcsoportra vonatkozólag, de tudományos körökben is ez a kifejezés volt az elismert műszó, mint ahogyan ma is az. Tehát Körösinek ezt a kifejezést kellett használnia az angolok felé, akár akarta, akár nem.

Az első kérdésre a válaszuk a következő:

Körösi Csoma Sándor könyveit mindenkor magával vitte és Dr. Campbell (Körösi orvosa vég-napjaiban és halálakor) darjilingi hivatalos leltár-jegyzékben közli, hogy Körösi könyvei között volt Xenophon (434? - 355? Kr. e. görög generális és történetíró könyve is. A fenti idézetekből tisztán lát-hattuk, hogy a görög történetírók - közöttük Xenophon is - szkitákat értettek a massageta, daha és saca népcsoportok alatt is. Tehát Körösinek tudnia kellett Xenophontól, hogy a saca-saka-szaka = scythával az ókori történelemben.

De van ettől még sokkal nagyobb bizonyítékunk is arra vonatkozóan, hogy Körösi tudta, mit jelent a saka kifejezés. Sőt jelen sorok írója meg van győződve arról, hogy Körösi nemcsak azért maradt kilenc évig Tibetben és környékén, hogy elkészítse a tibeti-angol szótárt (hogy leróhassa az angolok iránt érzett kötelezettségét), hanem mert nyomára bukkant Sakya Buddha tanításainak az összefoglalására a 100 kötetes Kah Gyurban és Sakya Buddha tanításainak a magyarázataira a 225 kötetes Stan Gyurban. Ezeknek a fennkölt hangú szent könyveknek a legmélyebb filozófiai elmélkedésekkel és erkölcstani oktatásokkal telített soraiban felismerte önmagának a jellemét, nemzetének a lelkületét és megtalálta őseinek kilétét és honnanjöttét, népének az eredetét.

Vagy nemde mindjárt a Kah Gyur tanulmányozása elején azt olvasta, hogy Sakya Buddha a hatalmas SAKA nemzetségből származott? (melynek nevét is viselte). Hiszen Buddha erkölcs- és vallás-tanából ezt olvashatjuk:

„XIV. Shakiának szittyá eredete.

Én Shakya, szittyá nemzetből való vagyok, szeplőtlen családból születtem. Az emberi lényeket oly hitben oktatom, mely elvezeti őket oly hazába, a hol a fájdalom nem létezik; azaz arra tanítom őket, mi módon lehet megszabadulniok e földi testben lévő életüktől.”

Ez az idézet Dr. Duka Tivadar fentnevezett könyvének a 182. oldaláról való. Körösi eredeti angol nyelvű munkájában az idézet első mondata a következőképpen van írva: „I, Shakya, was born in the clearest Scythia nation.”

És ugyancsak találunk Duka Tivadar könyvének 306-313. oldalán egy fejezetet „A Shakya nemzetségnek eredete” címen, mely szintén igazolja, hogy Körösi előszeretettel foglalkozott azzal a néppel, melyből Sakya Buddha született, mely népnevet - korának legnagyobb nyelvésze lévén - minden kétséget kizárólag kapcsolatba tudta hozni a sumir és az östörök nyelvek ‘sa’, ‘sag’, ‘saag’, és ‘sagg’, a görög scythia = saka, a magyar szak (rég= fajta) valamint a szok/szeg/szék szógyökökkel, melyből a ‘szék’ gyök a székely szónak a gyökerét képezi. Idegen szakértők úgyszintén megállapították, hogy a székely szó és népcsoport a sa-saka szó és népcsoport származéka, és hogy a székely népcsoport „a legtisztább képviselője a magyar fajnak” (Calvin Kephart: Races of Mankind, 310. o.). Akkor miért ne tudta volna Körösi is ugyanezt? Különösképpen akkor tulajdoníthatunk ennek a tényezőnek nagy jelentőséget, ha tudjuk, hogy a magyarság származásának mivolta és honnanjötté ezzel a tényezővel éles fókuszba hozható, tiszta képet nyújt.

Amint előzőleg említettük, Körösi nem csak a szanszkrit nyelvet hozza kapcsolatba a magyar nyelvvel,

de erősen gyanakodott az olyan szavak nyelvünkhöz való kapcsolatain is, amelyeket határozottan mezopotámiai eredetűnek tartott. Azt pedig már tudjuk, hogy a sa,-sag,-sa-ka szavak először a sumir agyagtáblákról kerültek a legkorábbi időpontból nyilvánosságra.

Valószínű, hogy ezeknek a tényeknek a tudatában nevezte Körösi magát székely-magyarnek, amikor csak tehetette, amint azt a tibeti-angol szótárnak a címlapján is láthatjuk.

Alexander Csoma de Kőrös

Siculo Hungarian of Transylvania azaz székely-magyar Erdélyből.

Itt most egy fölöttébb fontos párhuzamot szeretnénk vonni Körösi magát székely-magyarnek megjelölő kijelentése és honvisszafoglaló Árpádunk két unokájának, Vérébúlsúnak és Tormásnak Konstantinos Prophyrogenitos görög császár és történész előtt tett kijelentése között. Vérébúlsú és Tormás ugyanis, amikor Kr. u. 948-ban Bizáncban jártak, magukat és őseiket „Sabartoi-asphaloi”-nak, vagyis Alsó Zab (Észak-Mezopotámia) vidéki szabiroknak nevezték. Úgy tűnik, hogy Vérébúlsú, Tormás és Körösi megfontolt szándékkal, nyomatékosan akarják kihangsúlyozni a magyarság származásának összabir gyökerét. Mintha csak azt akarnák az utókornak mondani, hogy ti is hangsúlyozzátok ki összabir származásotokat, mert különben nehezen tudjátok majd sok évezredes igaz, magyar

régmúltakat igazolni; sőt jön majd idő, amikor idegek el akarják venni tőletek ezt a múltat, szétdarabolják országokat és „kivetnek benneteket a külső sötétségbe”. És adnak majd nektek olyan múltat cserébe, amelyben sehonnanjött bitang, barbár embereknek lesztek beállítva.

Vérbúlcsú, Tormás és Körösi őszinte, igaz magyar beszéddel, vagy írással adták tudtunkra, hogy őseink azok a szabirok voltak, akiknek a történetét világosan követhetjük az évezredek folyamán és ez a történelem nem az észak-urali hideg tundrákban és erdőkben, hanem a közel-keleti enyhe klímájú, Zab folyók melléki őshazában vette eredetét. Ennek az igazságnak a felismerése nélkül sohasem tudjuk őstörténelmünket a finnugorizmus tévelygéseiből a helyes mederbe visszatéríteni. Miért is ne hallgatnánk inkább Vérbúlcsúra, Tormásra, Körösire és Padányira. Hómann, és a többi finnugorista helyett?

Árpád honvisszafoglaló négy törzséhez a vérszerződéssel három onogur (kabar) törzs csatlakozott, mely nehezen cáfolható történelmi tény, mint ahogyan az is, hogy a Megyer törzs vezette másik négy törzs viszont szabir volt. Mindezt Padányi Viktor a „Dentumagyararia” c. munkájában megbízható forrás-
adatok tömegére támaszkodva meggyőzően fejtette ki. Ez a magyar szívnek, lelkületnek, öntudatnak és igazságnak megfelelő történetírás, melyet Vérbúlcsú,

Tormás és Körösi is megerősített és lelkesen támogatott volna. Ez a magyarság származásának szabir-onogur elmélete.

A HOR-(HORITA) HURRITA-SZABIR NÉPETNIKUM AZONOSSÁGA

Körösinek Kennedy századoshoz írott második levelében még találunk egy másik igen fontos történelmi tényezőt, mely ősmúltunkat méginkább a szabirokhoz köti. Ezzel kapcsolatban e levélnek a 49. pontját idézzük:

„49. A 43. pontban említett chinai krónikának írója Kunga Nyingpó, a ki a Teshi Lumpótól két napi járásra nyugat felé eső zárdában írt (mely zárda t. i. Saksya nevezetes mindennemű kéziratok miatt) 800 év előtt azt mondta:

‘keletről Chinából kaptunk orvosi tudományt, csillagászatot és csillagjóslást’,

‘délről, Indiából igaz hitet’,

‘nyugatról, Nepál és Sokyulból áru és élelmi cikkeket’,

‘északról a horok és jugarok országából; törvényeket és kézi művészetet’.

Középázsia azon nemzetei, a kik a turk nyelvet beszélik, tibetül: Hor néven neveztetnek....”.

A fenti idézetből jelenleg a HOR népmegjelöléssel szeretnénk foglalkozni. Annál is inkább, mert előzőleg már említettük, Körösi a magyar nyelv szerkezetét a török nyelvvel rokonosította; míg ebben az idézetben pedig Középázsia turk (török) nyelvet beszélő nemzeteit - a tibeti nyelv szerint - hor névvel illeti és ugyancsak megemlíti Kunga Nyingpó kínai krónikaírótól idézve a ‘horok és jugarok’ országát. Most felmerül a kérdés, hogy miként hozhatjuk e hor népet kapcsolatba szabir őseinkkel: Először is induljunk ki Körösi azon közléséből, amelyben a hor megjelölést Közép-Ázsia törökajkú (turk) népeire alkalmazta. Azt a tényezőt, hogy a magyarság régmúltja valamilyen formában a törökökkel kapcsolatban volt, ma már egyik történelmi elmélet sem vitatja. Még a finnugor származáselmélet is elismer legalább annyit, hogy őseink valamikor a törökök szomszédságában éltek és azoktól mezőgazdasági kifejezéseket vettek át (Hóman, Szekfü stb.). Bármennyire nincs szándékunkban mellékvágányra kerülni, de nem mehetünk el szó nélkül amellett, hogy egy kis időt ne szentelnénk ennek a témának.

Jelen sorok írója a SZABIROK ÖSTÖRTÉNETE I. c. munkájában egy egész fejezetet mutat be,

hogy szabir őseink voltak az ú. n. agrárforradalom elindítói, mindjárt az utolsó eljegesedés befejeződése után (kb. 10. évezred Kr. e.). Ez, az emberiség történelmében fordulópontot jelentő tevékenység, a növények meghonosításával és a vadállatok megházasításával kezdődött a Közel-Keleten, a 'Termékeny Félholdnak' nevezett térkörön belül. (31-35. oldal). Ezzel az újkőkori forradalomnak is nevezett jelenséggel kapcsolatban igen fontos azt is szem előtt tartanunk, hogy neves orosz nyelvészek - köztük Illitch-Switytch, Diakonov és Dolgopolski - ugyanerre az időpontra teszik az ősnyelv (Primordial Tongue, Ursprache) elkezdődését a Kaukázustól a Perzsa-öböl, Anatóliától (Törökország) az Indiáig terjedő térkörben; mely ősnyelvnek 650 gyökér-szavával minden más nyelv kapcsolatban van. (68. oldal).

A gyűjtögető, vadászó-halászó életformát a mezőgazdálkodás javára feladó őseinknek új, közlekedő szavakra volt szüksége, hogy fejlődésének emelkedő fokozataiban el tudjon igazodni. Így kellett új szavakat képeznie a földművelés, állattenyésztés és az iparágak kifejlődésének, valamint a művészeti formák kialakulásából eredő szóhiányoknak a kifejezésére. Így adtak az első meghonosított növényeknek a mi szabir őseink ÁRPA nevet, és így keletkezett a szabir-magyar történelem egyik legfontosabb szava ÁRPÁD, az ÉLETET, az ÁRPÁTADÓ FEJEDELEM fogalmának a kifejezésére. (121-127. oldal). Tehát nem kellett nekünk a

törököktől, sem más néptől kölcsönkérni egyetlen mezőgazdasági szavunkat sem. Egyébként a török mitológia is szintén az SA-AS-ASINA „ősnéptől” származtatja fajeredetét és innen jön a közös nyelv és rokonság. Ezért írta nagy nyelvészünk, Gosztonyi Kálmán közvetlenül halála előtt, hogy „A magyar nyelvben a törökkel közös szavaknak az eredete koránt sincsen igazolva. Ellenkezője pedig annyiban, hogy a magyar nyelv az őskytha ősétől örökölte, a jelek szerint, a török nyelv pedig átvette őket”.

Nos, de térjünk vissza a Körösi-levéliben említett „hor” népcsoport és a szabir népetnikum közötti kapcsolatok tárgyalásához. Először is E. A. Speiser orientalista a „Hurrians and Subarians” (J. A. O. S. VOL; 67-1947.) c. zsumálcikkéből idézünk (a szerző szabad fordításában):

„A két megjelölés közül először a ‘subar’ volt, mellyel az ékírászakértők szembe találták magukat Mezopotámia különböző forrásanyagából. A ‘hurrita’ kifejezéssel csak később találkoztak a területkör nyugati részében először az Amarna forrásanyagában és azután az állandóan növekvő dokumentumokban Anatóliától és Szíriából, beleértve a Ras Shamra-i (Ugarit-i) szövegeket is. A keleten lévő szabirok és a nyugaton lévő hurriták közötti kapcsolatokat végül is személynevek segítségével állapították meg, először Babilóniából és később Nuzi-ból. Időközben az újabb

ékírásos bizonyítékok a hurritákat a bibliai horitákkal azonosították.”

Ezt az idézetet csak bevezetőnek szántuk, mert még bővebben kell foglalkoznunk ezzel a problémával, hogy a fenti szövegben említett három népnév közötti kapcsolatokat, illetve azonosságot igazolhassuk. Jelen sorok írójának kutatásai ugyanis azt igazolják, hogy úgy a hurrita, mint a horita, vagy hor népelnevezés nem más, mint az ősszabir nép egy-egy csoportjának ilyenféle megjelölése, mely főleg ókori történetíróktól származik. A hurrita és horita elnevezés közötti hasonlóságot szinte első látásra észlelhetjük, de a hurriták és a szabirok azonosságának az igazolása már egy kissé bővebb megvilágítást igényel.

A szabir népcsoport első megjelenése az orientalista tudósok munkáiban a 19. század elejére tehető, amikor is a mezopotámiai Kuyunjiknél (Ős-Ninive) angol régészek írásos táblákra bukkantak. Ezeknek a magyar őstörténelem szempontjából igen fontos ékírásos tábláknak a leírását és magyarázatát legalaposabban Friedrich Delitzsch: *Wo lag das Paradies?* (Leipzig, 1881), azaz: *Hol feküdt a Paradicsom:* c. könyvéből meríthetjük. Delitzsch (a híres orientalista és a *Sumerisch-Sprachlehre*, Leipzig, 1914. szerzője) az asszír történelmi ékírásos feljegyzésekből jól ismerte azt a népet és földet, mely Su-ba-ri-i, Su-ba-ri-e, Su-bar-te alakban fordult elő és ezt a népet és földet Szíria

irányában kereste. Ugyancsak ismerte azt a földet is, mely SU-EDEN-KI formában volt az ékírásos szövegekben feltüntetve, melyet viszont ő Su-mas-ki formában olvasott le. Úgyszintén Delitzsch tudósít bennünket Su-bar-tu térköréről is először, melyet Sumas-tu értékeléssel olvasott le. Delitzsch volt az első, aki felhívta az orientalista tudósok figyelmét arra a tényezőre is, hogy a sumir és akkád szövegekben idegen szavak fordultak elő, Elam-ki, SU-(ki), SU-EDEN-ki; melyből Delitzsch azt következtette, hogy az Elam-ki megjegyzés azokra a szavakra vonatkozott, melyeket az Elam nyelvű területkörben beszéltek és ugyanígy a SU-Ki megjegyzés viszont a SU régió népének a SU nyelvére vonatkozott. Tehát Delitzsch a fentebb említett munkájában már a múlt század végén megjelöli a SU-SA-SZABIR népet Észak-Mezopotámiában és ugyanakkor nyelvüket is megkülönbözteti.

Delitzschen kívül még több korabali tudós (mint J. N. Strassmaier, J. Oppert, A. N. Sayce stb.) is foglalkozott az ősszabirokkal, de azoknak őstörténelmi nagy jelentőségére igazában Hugo Winkler hívta fel a figyelmet „Suri” c. munkájában. (1907.).

Hugo Winkler régészeti ásatásait 1906-ban kezdte meg a közép-anatóliai Bogazköy-ben. Már mindjárt ásatásai elején etnológiai problémákról értesített bennünket első közleményében (Verlaufige Nachrichten über die Ausgrabungen in Boghazköy in

Sommer 1907, MDOG No. 35). Winkler ugyanis a hetita nép ásatási rétege alatt egy korábbi, de rokon, ú. n. 'mittanni' népcsoport stratumot talált. Azonkívül ehhez a 'mittanni' népcsoporthoz kapcsolódva talált még egy másik gyakran előforduló népetnikumot is, melyet „Charri”-nak nevezett el és azonosította őket az egyiptomiak „Charum” és a biblia „horita” népetnikumával. Winkler az ásatások folyamán napvilágra kerülő, „mittanni” ékírásos szövegekben szereplő istennevekről azt állította, hogy azok indoeurópai eredetűek voltak és ugyancsak némelyik „charri” vagy 'mittanni' hercegnek a neve is. Egy későbbi dolgozatában (Die Arier in den Urkunden von Boghazköy, OLZ VIII. 191. o.) a „HARRI” nevet etimológiailag is az „ÁRJÁ”-val azonosította. Ezzel szemben B. Hrozny - a magyarul is beszélő, de szintén indogermánista gondolkodású tudós - véleménye a „HARRI” névre vonatkozólag egészen más volt.

B. Hrozny, aki Winkler kortársa és a hetita nyelv megfejtője volt, a „Die Lösung des hethitischen Problems” (MDOG No. 56, 1915.) c. dolgozatában próbált tiszta vizet önteni a pohárba a Boghazköy-i táblák népetnikumait illetően. Hrozny kétségét fejezte ki afelől, hogy a „HARRI” „árját” jelentett volna, mert szerinte a Boghazköy-i táblák nem mutattak indoeurópai vagy árja eredetet, ellenkezőleg azok nyelve közeli rokonságot mutatott az ú. n. Tusratta levelek szövegével és ugyancsak az Urartu-i és néhány

kaukázusi nyelvvel. Hrozny a 'HARRI'-ból származó 'HARRITA' kifejezést a jobb hangzású 'HURRITA'-ra változtatta és így jutottak el az indogermánisták a Kr. e. második évezredtől nagy történelmi szerepet betöltő hurrita, hurri, vagy a bibliai kifejezés szerint horita, hori, hor népmegjelöléshez. Itt mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy igen jellemző volt (különösen a múlt századbeli) a széleskörben alkalmazott indogermán tudományos módszertanra, hogy az újonnan felfedezett civilizációk népeit mindjárt 'indogermánoknak', 'indoeurópainak' vagy 'árjának' nevezzék el és ha kétségeik voltak, akkor mindig az indogermán, vagy árja érdekeket szolgáló felfogás maradt hallgatólagosan érvényben. Így lettek tehát először a hettiták, a mittaniak és ú. n. hurriták is az árja népcsoporthoz csatolva, holott ma már tudjuk, hogy ezek a ragozó nyelvet beszélő népek a turáninak nevezett nagy népcsaládhoz tartoztak.

Nos, de mi köze van a hurrita-horita-hor népnek a szabirokhoz? Erre a kérdésre először Arthur Ungnad, a hírneves német tudós adta meg a választ.

Arthur Ungrad már 1909-ben (BA VI) elhintette a magvát az ú. n. pan-szabir (Pan-Subarian) elméletnek, amelyet aztán a későbbi munkáiban fejlesztett ki bővebben. Így 1915-ben azt indítványozta (OLZ XVII 241), hogy a Tusratta levél nyelvére és a levélben szereplő személynevekre vonatkozó „mittanni” megjelölést töröljék el és helyette a „szabir” („Subaraer”, „Suba-

rian”) kifejezést használják, mert bebizonyosodott, hogy „Mittanni” csak egy politikai és nem nyelvi egységet képviselt. Az első igazi képet A. Ungnad pánszabir elméletéről valójában az 1923-ban megjelent tanulmányából vehetjük. (A. Ungnad: Die altesten Völkerwanderungen Vorderasiens. Ein Beitrag zur Geschichte und Kultur der Semiten, Arier, Hethiter und Subaraer (Kulturfragen, Heft 1, Breslau, 1923.). Ebben a tanulmányában Ungnad kifejti, hogy kutatásai folyamán már a Kr. e. 2500-2000-re tehető időpontból talált olyan ékírásos feljegyzéseket, melyek szabir kereskedők és rabszolgák jelenlétét igazolják az ekorabeli Babilóniában. Ugyanebben a tanulmányában találjuk azt a megállapítást is, hogy Assur-t, az asszirok híres fővárosát, a szabir Uspia és Kikia építette. Ungnad az ú. n. Amarna korszakban szinte mindenütt szabirokat talált a Közel-Keleten, így Anatóliában, Mezopotámiában, Szíriában, Palesztinában és Egyiptomban is. És miután Subartu a sumir-akkád tradíció szerint felosztott akkori világ egyik negyedét alkotta, így Ungnad arra a messzemenő konklúzióra jutott, hogy a Palesztinától a Kaukázusig terjedő nagy térkörnek az őslakossága (Ureinwohner, aboriginal population) szabir volt és talán a sumirokat is megelőzték Mezopotámiában. Ungnad ugyancsak szabir eredetűnek vélte az addig hettitának tartott művészvívományokat is, sőt a „hettita hieroglif”-nak nevezett írást a szabirok legősibb írásának tartotta.

Itt most meg kell jegyeznünk, hogy amikor jelen sorok írója „A SZABIROK ŐSTÖRTÉNETE I.” c. munkáját írta, akkor a fenti paragrafusokban jelzett - a szabirokra és a hurritákra vonatkozó - forrásadatok még nem állottak rendelkezésére; így ezek a forrásadatok hézagpótlásnak is számítanak a szabirok őstörténetéhez. Különösen meglepő, hogy Ungnad már 1923-ban milyen nagy területkörben jelezte a szabirok szétterjedését. E sorok írója a fentebb jelzett munkájának 115. oldalán az Ungnad által megjelölt szabir terjeszkedési területeket az utolsó eljegesedés utáni évezredekre vonatkozólag a következőképpen mutatta be:

A szabir őstörténelem megértésének a kulcsa annak a ténynek a felismerésében rejlik, miszerint ez a történelem nemcsak Subartuval kezdődik, és nemcsak a szűkebb körű subartui régióra vonatkozik - amelynek a történelmét a sumír agyagtáblákból kiindulva különben csak a 3. évezredtől kezdi általában az idegen szaktudomány számítani - hanem ha magába foglalja mindazokat a nagy kiterjedésű területeket is, amelyeken az újkőkorban szétterjedő szabir nép már megtelepedett és maradandó hegemóniát épített ki magának. Vagyis ha magába foglalja a következő mezolitikumbeli és neolitikumbeli ősszabir terjeszkedés területköreit:

A központi szabírság nagyobbkörű őshazáját, a Termékeny Félhold területét; a keleti szabírság északi ágának iráni-fennsíki, turáni-alföldi és Hindu Kush-i,

valamint a keleti szabírság déli ágának Indiai-óceán partvidéki és Indus-völgyi terjeszkedésének térköreit; a nyugati szabírság dél és közép-európai régióit és végül a déli szabírság ősegyiptomi, Nilus-völgyi és környéki területköreit.

Most vezessük vissza gondolatmenetünket Arthur Ungnad munkásságához a szabir-hurrita kérdést illetően. Ungnad 1936-ban megjelenő „Subartu” c. könyvében a szabirokat teljes egészében azonosítja a hurritákkal. E sorok írója fent említett munkájában részletesen foglalkozott ezzel a nagy jelentőségű őstörténelmi problémával, így itt most csak röviden szól arról.

Ungnad szabir-hurrita azonosságot hirdető megállapítása élénk vita tárgya lett szakértő körökben, mely még a mai napig is tart. A szabírok egy részének „hurritának” való elnevezése Ungnad szerint részben egy i. e. 2. évezredben élő babilóniai királyról szóló mondából származik. Ebben az ékírásos akkád-nyelvű mondában a költő a Tigris folyó keleti partján élő félelmetes ellenség testalkatát egy csúf, hollóképű barlangi madárhoz hasonlítja. (pag-re-sur hur-ri; BU-BUR-HU (sumir) Höhlenvogel, barlangi madár, bagoly (Deimel SAG 34.) BU-SU, ISSUR HURRI (akkád) Höhlenvogel, barlangi madár, A-KU-U (akkád) Eule, bagoly (Deimel; SL 78,71.) BUR (sumir) Lock, Tiele, Schacht; lyuk, mélység, akna (Deimel: AS 33.), BURU (akkád)

Lock, Brunnen, Grube; lyuk, kút, bánya (Deimel: AS 53.), HURU, HURRU (akkád) Erdloch, caverna, barlang (Landsberger M III. 142. Ebből az akkád BUSU, ISSUR HURRI „barlangi madár” kifejezésből származott tehát a Tigris folyó keleti partján élő szabirok gúnyneve, melyet aztán hivatalos történelmi népmegjelölés gyanánt használt a későbbi történelemtudomány, a szabirok egy részéből új népet kreálván. Fontos megjegyeznünk, hogy a „hurri” megjelölés a szabir népre vonatkozólag Ungnad szerint sehol máshol nem szerepel a babilóniai szövegekben.

A „hurritákra” vonatkozó történelmi forrás-
adatok átkutatása után találunk még egy másik tényezőt is, amelyik szintén közrejátszott a hurrita elnevezés elterjedésében. Ez a tényező a már fentebb említett ‘Amarna tábla’ szövegében található. Az 1887-ben Egyiptomban talált ékírást ‘Amarna táblát’ Ungnad szerint helytelenül fejtették meg. A sok vitára okot adó tábla szövegében ugyanis Tusratta mittanni király III. Amehotep (i. e. 1413-1337) egyiptomi fáraóhoz intézett levelében magát „Tusratta Hurwine” címmel illette, melyet aztán egyes szakértők „Tusratta hurrita király” gyanánt fordítottak. Ungnad „Subartu” c. könyvében hosszasan foglalkozik a „Hurwuhe” szó analizálásával és megállapítja, hogy a „hurrita király” kifejezés helytelen, amint írja:

„Denn es ist schwer einzusehen, warum die ‘Hurwuhe’ selbst für sich ein akkadisches Wort zu Kennzeichnung ihres Landes und ihrer selbst gewählt haben sollen.” (Subartu 131. o.). Vagyis:

„Akkor azt nehéz belátni, hogy a ‘hurriták’ miért választottak volna egy akkád szót úgy országuk, mint saját maguk megjelölésére.” Majd kissé később Ungnad ezt írja (Subartu 134. o.):

„Hurru ist, wie oben (§117) bemerkt, überhaupt keine Volksname, sonder aller Wahrscheinlich nach ein Abstraktbegriff, wie „Bund”, ‘Union’.” Azaz:

„Hurru, amint azt fentebb (§117) megjegyeztük, egyáltalán nem népnév, hanem minden valószínűség szerint egy absztrakt fogalom, mint ‘Szövetség’, ‘Unió’.

Ezekután Ungnad azt írja, hogy a „Hurwuhe” inkább egy Szövetség királyát (Bundeskönig, LUGAL HUR-RI) jelentett. Ez a megjegyzés annál is inkább igazoltnak látszik, mert közismert dolog, hogy a mittanni birodalom (i. e. 14-12. sz.) több apró királyságból, hercegségből tevődött össze.

Természetesen jelen sorok írója a „szabir-hurrita” vitában Ungnad megállapítását támogatja és a szabirok és „hurriták” különválasztására irányuló törekvéseket az őstörténetírók nagy hányada részéről a szabir - és egyben a magyar ősmúlt - elködösítésnek tartja.

Körösi Csoma Sándor Kennedy századoshoz írott második levelének 49. pontjában említett „Hor” (turk) kifejezéssel kapcsolatban igen fontos megállapításokat találunk még Dr. Blaskovich Lajos munkájában, melyeket jelen sorok írója „Körösi Csoma Sándor és a Szabirok” című munkájának kibővítése és átdolgozásakor fontosnak vél megemlíteni. Blaskovich ezen munkájának címe: „Őshaza és Körösi Csoma Sándor célja”, mely munka a nagy kutató halálának 100. évfordulójára készült.

Csoma életcéljának, munkásságának és utazásának a lényegét talán mindenkinél legpontosabb meghatározással Blaskovich fogalmazta meg, amikor említett könyvének 46-47. oldalán ezt írja:

„Csoma utazásának célja az volt, hogy a származás és az őshaza tekintetében vallott ősi felfogást legelfogadhatóbb módon igazolja. Elejtett szavaiból és írásaiból kitűnik, hogy hitt a hiung-nu-hún és a hún-magyar azonosságban vagy testvéri rokonságban, a székelységnek Attila (Csaba) hún néptől és az Árpád dinasztiának Attilától való leszármazásában, végül a „kínai Tatárország beljebb eső részein” fekvő ősi nomádhazában. Etelközt, Lebédiát, kaukázusi Eviláth földjét és Korozmiát, a húnok ‘Kis-Indiáját’ az ősök átmeneti szállásainak tekintette.”

Itt mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy Csoma életében az általános nemzeti felfogás, a magyar nép

származására vonatkozólag, a hún-magyar azonosság tételén nyugodott. Ebben a szellemben írtak a 19. századbeli nagy költőink, íróink. (Jókai, Petőfi, Vörösmrathy, Arany, Gárdonyi stb.) A hún-magyar azonosság történelmi hagyománya és szelleme dobogtatta meg a reformkori magyarhú társadalom szívét hazánkban ebben a korszakban, s csak Körösi Csoma halála után indult meg az általános roham e felfogás ellen, s kezdett lassan teret hódítani - az 1848-49-es szabadságharcunk leveretésével kapcsolatos nagy nemzeti elnyomatásunk sötét napjaiban - a teljesen ellenkező elgondolású és irányú finnugorista tévtanítás.

Körösi Csoma gondolatmenetében tehát a származásunk és az őshazánk fogalma az ősi felfogás alapján volt meghatározva. Nem csoda tehát, ha a finnugorizmus amennyire csak lehet, mellőzte és mellőzi ma is Csomát. Ez felmérhetetlen veszteségnek bizonyult valódi őstörténelmünk kifürkészése szempontjából és az még csak növelte tragédiánkat, hogy más népek fiai avatták a tudomány és buddhista vallás szentjévé nagy kutató hazánkfiát, nem a saját szülőföldje. Szülőföldjén, munkáival együtt, csak agyonhallgatásra volt ítélve, s van ma is. Pedig jelen sorok írója előtt, és mindazok előtt, akik Csoma munkásságát kutatták, ma már tisztán áll, s sokan munkáinkban be is mutattuk, hogy Körösi Csoma helyes úton járt a magyarság gyökereinek keresésében. Ugyanakkor a finnugoristák áltudománya csak ártott a nemzetnek és

ellenségeink malmára hajtotta a vizet. (Gondoljunk csak a Kis-Antant történészeinek és politikusainak szerte a világon lealacsonyító munkájára, amelyhez a muníciót a finnugorizmusból merítették.)

Blaskovich a fenti könyvének 47. oldalán közli velünk, hogy „a továbbiakban felhozom, milyen ellenvetéseket hoztak fel és mit igazolt a modern történettudomány, a régészeti, néprajzi, nyelvészeti és egyéb rokonágak kutatásai. Hozzájuk fűzöm a keleti filozófia nézőszögéből levonható eredményeket, melyek a keleti szemlélődő világfelfogásban élő Csomának felmerülhetett.” ... Ezekből az ellenvetésekből és a modern történettudomány által már igazolt adalékokból mutatunk be szemelvényeket Blaskovich kitűnő könyvéből, melyek közelebb hoznak bennünket Csomán keresztül is a valódi őstörténelmünkhöz.

Blaskovich meg van győződve arról, hogy Csoma sejtette azt, hogy több indiai nyelv párhuzamos a magyarral (Munda, kol népek nyelve) s elsősorban az indiai szanszkrit nyelv az, amelynek tanulmányozásában a magyarok „dús aknát találnak”. De ugyanakkor Blaskovich arról is értesített bennünket, hogy Csomának arról is kellett tudnia, hogy „Az északi ugarság, a finneket kivéve, néhány százezres kipsztló, alacsony kultúrájú néptörédekeivel szemben a déli ugarságnak 100 milliós tömege áll, ősi múlttal és szellemi kultúrával. Németh Gyula azt mondja, hogy

‘oly néppel, amely a mai vogulok és osztjások színvonalán áll, egy török nép nem is tudott volna mit kezdeni.’”

Arról is tudósít bennünket Blaskovich, hogy úgy Indiában, mint a magyaroknál is egy szót találunk, amely egy nép megnevezésére szolgál, és ez a szabar. Miután jelen munka tárgya és címe „Körösi Csoma Sándor és a szabirok”, valamint Blaskovich is észrevette, hogy Csoma érdeklődött a szabirok iránt, így helyénvalónak találjuk itt megemlíteni Blaskovich megjegyzéseit e népetnikumra vonatkozólag.

Blaskovich könyvének 66. oldalán azzal kezdi a szabirokra vonatkozó megjegyzéseit, hogy Cunningham, Buchanan és más indiai kutatók is úgy vélik, hogy a szabarok egykoron India egyik leghatalmasabb népcsoportja volt. A szanszkrit történelem is ismerte és megnevezte ezt a népet. A Mahabharata nagy eposz megemlíti pl., hogy a pandavák és kuruk nagy harcában a szabirok mint a kuruk szövetségesei vettek részt. Az eposz leírja a szabarokat és mint „félelmetes szabarokat” említi azokat.

Blaskovich azután arról tudósít bennünket munkájának ugyanazon oldalán, hogy a magyar őstörténelem összekapcsolódott a Szabar névvel. Bíborban-született Konstantin görög császár (De administrando Inperio. 13. pont) c. munkájában írja: „Abban az időben

nem hívták őket (magyarokat) Turkoknak, hanem valami okból Szabartoi-aszfaloi-nak.”

„Háború támadván a turkok és az akkor kangarnak nevezett bessenyők között, a turkok táborát megverték és két részre oszlott. Az egyik keletnek ment lakni, a perzsa részek felé és ezeket mai napig a turkok régi nevén szabartoi-aszfaloi-nak nevezik. A másik rész pedig nyugat felé ment lakni vajdájával és fővezérével, Lebediász-szal az Atelkuzu-nak nevezett tartományba, ahol most a bessenyők népe lakik.” (16. pont).

A 67. oldalon pedig arról ír Blaskovich, hogy a szabiokra vonatkozólag több bizánci történetírónál talánunk forrásadatokat. Pl.: Priscus rhetor Atila szövetségeseiként a „saragur” (sara=fehér) és onogur népeket említi, akiket a szabiok szorítottak ki régi otthonunkból. A szabiokat viszont az avarok kényszerítették továbbvándorlásra. A gót Jornandes a húngur (szabir) népről azt írja, hogy azok a Meotis melletti hazájukba költöztek. A bizánci Agathiás a szabiokat és onogurokat Meotis melléki népnek írja a VI. században. Procopius viszont arról ír, hogy a Kaukázusnak a Káspi-tenger felé eső szorosánál harcoltak a hún szabiok a perzsákkal. Theophilactus a Meotis, Káspi-tenger és Kaukázus közötti síkságon említi az onogur és szabir népet. Theophanes pedig azt írja, hogy 520-ban a „szaber-hún” nép nyugati törzse a Bizáncban meg-

keresztelkedett Gordas helyett testvérét, Mogyert választotta fejedelemmé.

Tehát a kubánvidéki őshazában Mogyeri fejedelem népét a bizánciak a hún nép Szaber ágának nevezik.

Az ott élő hún-szabir népkötelékek, folytatja tovább Blaskovich, a gruz-krónika Kr. u. 87-490-es évekig következetesen osi (oszét), lakóföldjüket Os-et-i néven említi. O-szét-föld). A gruzok mai napig is így hívják őket. A kaukázusvidéki őshazában élő hún nép szaber (saber, sabir, szabir, szabar, stb.) ágát Mogyeri fejedelemről nevezik Magyar-nak és Mogyeri fejedelem leszármazottai az Árpádház.

A szabirokról írott fenti soraihoz, mintegy összefoglalásképpen, Blaskovich még a következőket fűzi hozzá:

„Önként felmerül bennünk az a kérdés, hogy miért nem írták meg a Szabir nép történetét, vagy miért késlekednek történétíróink a magas kultúrát, katonai erényeket, államalkotó képességet képviselő, a nemzetnek dinasztiai adó, uralkodó húnfajnak dicső múltját megírni?” (53. o.)

A fenti idézetet olvasva mindjárt elménkbe vág a gondolat, hogy Padányi Viktor „Dentumagvariája” milyen éleslátással tárja eléink azt az utat, amelyen a legbiztosabban haladhatunk a valódi magyar ősmúlt feltárása felé. Padányi ugyanis ebben a munkájában az

európai történelem 10 éves alapos tanulmányozása után apodiktikus történelmi pontossággal látta meg, hogy a honvisszafoglalásunk előtt magyar népünk múltját a szabirokban kell keresnünk. Jelen sorok írójának kutatásai pedig oda vezettek, hogy az Árpád-kori szabirok pontosan visszavezethetők a mezopotámiai ékírásos táblák összabir SA, SU, SUBAR megjelölésű népetnikumhoz, amely népcsoport már a Kr. e.-i hatodik évezredben tartós hegemóniát épített ki magának a Kárpát-medencében is. Így alapot adván azon kutatók munkáinak igazolására, akik a Kárpát-medencéből indítják útjára a magyarság őstörténelmét. (Magyar Adorján stb.) Azt, hogy a szabirok milyen fontos szerepet játszottak a magyar őstörténelemben, ma már a finnugorista történészek sem tagadják. Éppen ebből a tényből kiindulva látszik ma elérkezettnek az idő és legalkalmasabb a pillanat arra, hogy a finnugorizmus tévtanaitól végre megszabaduljunk. Miután napjainkban (1997) már nem az asztalfióknak írnak magyarországi valódi őstörténelmünket kutató történészeink sem, így külhoni kutató társaikkal karöltve ma már áttörhetik a finnugorizmus fellegrvárának másfél százados kemény falait. És hogy ma már ez nem csak a „déliábkergetők” álmodozása, legyen szabad azt egy példával alátámasztanom.

Nem képezi vita tárgyát, hogy napjainkban Magyarország egyik tudományos központja az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem (ELTE). Nos az „Őshonos-

ság” c. Budapesten megjelenő folyóirat 1992. 8-9-10. összevont számában a következő cikk jelent meg az ELTE-vel kapcsolatban:

„Klima László: (Budapest, ELTE Finnugor Művelődéstörténeti Tanszéki Szakcsoport)

Ezen a konferencián egymás között vagyunk, bevallhatjuk nyugodtan, hogy ez a finnugor rokonság nekünk gyanus. Ugyan ezt tanultuk az iskolában, majd később az egyetemen is, de akkor is gyanus. A finnugor népek rokonosítása nem a régészek nevéhez fűződik, azt a nyelvészek állapították meg a finnugor nyelvek közös vonásai alapján, mi pedig a nyelvészetben járatlanok lévén, ezt a tézist - mi mást tehetnénk, elfogadjuk -, és megpróbáljuk egyeztetni a magyarság őstörténetéről valló régészeti, történeti adatokkal. Régészként ugyanúgy viszonyulunk a finnugor rokonság tételéhez, mint az átlagos kívülálló értelmiség. A finnugorságnak a magyar közvéleményben ma is sok ellendrukkere van, de az ellendrukerek már a 18. század óta folyamatosan hangot adnak véleményüknek.

Lássunk ezek közül csak az illúzió kedvéért néhány példát. Virág Benedek egy levelében ezt írta Kazinczy Ferencnek: „’...Olvasd meg itt, édes Kazinczym, Sajnovics-t ...’ s nem borzadsz-e vissza: -‘ S nem érted-e, mi boldogtalan időszakról szóll, és melly aluszékony magyarok éltenek akkor? Jókai Mór 1885-ből való Kiskirályok című művében így vitatkozik két

szereplő: „De én nem akarok semmi testvériséget se a finnekkal, se a lappokkal, se a csuvasokkal, se a többi rongyos riha pereputtyal. Nekem Attila volt ősapám! Az Isten ostora”. Még lehetne idézni tovább a példákat, de ebből a kettőből is látszik a lényeg: a finnugor rokonság az érdeklődő kívülállók szerint nem elég méltó a magyarsághoz, és főleg nem méltó a dicső múltunkról kialakított képünkhöz. És a finnugor rokonság ellen tiltakozók erősen elkezdtek gondolkodni azon, hogy miért erőltetik néhányan annyira a finnugor rokonság elméletét. A magyarázat hamar készen lett: ezen nézet képviselői nem magyar emberek, őket idegen hatalmak küldték és küldik folyamatosan a nyakunkra, hogy ezzel a lealacsonyító rokonsággal tovább alázzák, gyötörjék az amúgyis meggyötört magyarságot. Ez a nézet egyidős a finnugor rokonság elméletének magyarországi terjedésével, azzal, hogy Sajnovics János 1769-ben a lappoknál járt.

Példaként megemlíthetjük Orczy Lőrinczet, aki Tsillag néző Sajnovics című versében utal arra, hogy Sajnovics nem magyar ember, és Sajnovicsot, valamint Hell Miksát, a lappföldi expedíció vezetőjét azzal vádolja, hogy pánszláv érdekeket szolgál. A 19. század kiemelkedő finnugor nyelvészei, Húnfalvy Pált, Budenz Józsefet is azzal gyanúsították, hogy német származásuk miatt pártolják csupán a finnugor rokonságot”... Majd kissé később Klima László így folytatja cikkét:

„Az ellenérzések valós alapjául szolgál az a tény, hogy egy nem nyelvész kívülálló, de különösen egy régész számára a magyar nép finnugor rokonságra utaló jegyek igen csekély számúak. Ezért meg kell próbálnunk körüljárni azt, hogy mit is jelent a finnugor rokonság a magyarság történetében. Már az első viták idején is leírtak olyan véleményt, mely jó kiindulási alapot nyújt a számunkra. Pázmándi Horváth Endre jelentette meg a Tudományos Gyűjteményében „A Magyar Nemzet nem finn származású” című cikkét.” ...

Klima László aztán ekként fejezi be cikkét:

„Mindebből az következik, hogy a honfoglalás régészeti emlékeit vizsgálva nem mutathatók fel a magyar nép finnugor eredetének bizonyítékai, és nem az ilyen bizonyítékok keresése a honfoglaláskori régészet föladata.”

S ezután az odahaza nagy változást jelentő cikk után nézzük, találunk-e hasonló változásra utaló írást a finnugorista történéseinknél?

A finnugorizmus jelenleg két kiemelkedő magyarországi egyénisége, Györffy György és Bartha Antal utóbbi munkáiban is található már olyan megállapítás, amelyből a rideg finnugorista áltudomány tételeinek megmásítására, sőt felhagyására lehet következtetni. Mindkét történész apodiktikusan megállapította ugyanis, hogy közvetlenül a honvisszafoglalásunk előtti időben az ekkor szabirnak nevezett

magyarság két részre szakadt, s az egyik ág kelet felé, a Kaukázus lejtőire húzódott, míg a másik része később, Árpád vezetése alatt elfoglalta a Kárpát-medencét. (Megjegyzendő, hogy a fenti két történészen kívül még sok hazai történész állapította meg ugyanezt. Pl. Dümmerth D., Czeglédi K., Moravcsik Gy. stb.)

Nos, mi van ebben olyan eget-földet megrengető dolog, kérdezhetnék olvasóim: Hiszen eddig is tudtunk arról a jól dokumentált történelmi tényről, hogy a besenyők támadása következtében kettészakadt népünk a IX. század második felében. A meglepő dolog ezzel kapcsolatban az, hogy a fenti finnugorista történészek megállapították azt, hogy ezeket a magyar őseinket szavárdoknak, szavartü aszfalünak, szaviroknak, azaz szabiroknak nevezik, megbízható kútforrások bizonyító erejére támaszkodva. De lássunk egy néhány bizonyítékot erre vonatkozólag a fentnevezett történészek munkáiból.

Győrffy György „A magyarok elődeiről és a honfoglalásról, Kortársak és krónikások híradása” (3. Kiadás, sajtó alá rendezte Győrffy György) című munkának bevezetésében Győrffy így ír:

„A magyar törzsek Konstantin császár szerint korábban a Levediről elnevezett Levédiában éltek, s a kangar besenyők támadására kettészakadtak. Egy részük az ú. n. szavardok a perzsa határvidékre költözött, más

részük nyugatabbra vonult az Etlköznek nevezett hazába.”

Az idézettel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy e helyütt Győrffy mintha még azt a benyomást igyekezne kelteni az olvasóban, hogy „csak” a perzsa határvidékre költözöttek lettek volna szavárd magyarok. Miután más hazai történésznél is észrevettünk ehhez hasonló fogalmazást, így szükségesnek tartjuk megjegyezni a következőt. Hogyha egy almát kettévágunk, akkor annak mindkét fele alma marad. S ha ez így van és Győrffy - Konstantin írása alapján - ezeket a perzsa határvidékre vonult elődeinket szabiroknak nevezi, akkor Árpád, Nagy Fejedelmünk népének is szabirnak kellett lennie, mint ahogyan azt Padányi Viktor, lánglelkű történészünk, a „Dentumagyarica” című halhatatlan munkájában olyan meggyőzően, kútfőadatok tömegének bizonyító erejével alátámasztva kidolgozta. (Természetesen figyelembe kell itt vennünk a vérszerződéssel csatlakozó onogur-kabar törzseket is.)

Bartha Antal „A magyar honalapítás” (Budapest, 1987.) című művének 54. oldalán e témával kapcsolatban már tisztábban fogalmaz:

„Bíborbanszületett Konstantintól arról értesülünk, hogy a kazárok szomszédságában megtelepedett magyarokat szavartü aszfalünek, rendíthetetlen szaviroknak nevezték. A kazárok szövetségeseit az akkor kangárnak nevezett bessenyők megtámadták és

legyőzték. A megvert magyarok egy része Levedi vajdájuk vezetésével Etelközbe távozott, egy másik részük a Dél-Kaukázus vidékére költözött.”

Először is itt azt a megjegyzést kell tennünk, hogy a szavartü aszfalü kifejezés egy igen szerencsétlen műfordítás eredménye. A magyar történészek, műfordítók ugyanis elkövették azt a hibát, amellyel a görög történetírókat vádoljuk, t. i. hogy a népek neveit magyarosan írták át (amint a görögök mindent görögösítettek). Nem tudjuk pontosan, hogy kitől származik ez a ködösítésre alkalmas fordítás. Jelen sorok írója az egyébként kiváló Moravcsik Gyula „Bíborbanszületett Konstantin: A Birodalom kormányzása Bp. 1950. c. munkájában látta először, szavartü aszfalü formában.).

Konstantin fenti munkájának latin szövege a következő: „non Turcae, sed Sabartoeasphali dicebatur”. Tehát helyesebb és az eredeti szöveget jobban visszatükröző kifejezés a sabartoi asfaloi forma, amelyből a görög utóragok elhagyása után marad a sabar népnév és az asfal jelző. Jelen sorok írója munkáiban és előadásaiban már többször részletesen foglalkozott ezzel a problémával. Legyen szabad ezúttal is megemlíteni, hogy az asfal arabul alsót jelent és ez az alsó, Konstantin fenti szövegével kapcsolatban, minden kétséget kizáróan az Alsó Zab folyóra vonatkozik. Zab el Asfal az Alsó Zab folyó neve arabul Észak-Kelet-

Mezopotámiában, (és ez a területkör Konstantin uralkodása idején arab megszállás alatt volt) ahonnan a szabirok őstörténetének elindulását jelezzük munkáinkban. Tehát a hazai magyar történészek „rendíthetetlen”, vagy „erős” kifejezését az „asphal-asfal-aszfalü” jelzőre vonatkozólag teljesen indokolatlannak és helytelennek tartjuk.

Bartha Antal a fenti idézetben tehát a besenyő támadás következtében kettévált magyarság mindkét részét egyaránt a „szavartü aszfalü” népetnikumnak tartja. Sőt megerősíti fent említett könyvének 63-64. oldalán: „több mint érdekes, hogy a szabir a magyarok régi szavartü nevével rokon, ha nem azonos.” A 74-75. oldalon pedig ezt írja: „Boba Imre feltételezi, hogy 800 és 890 közti időben a megyeri-magyar nép, más néven szavartü aszfalü, és az Al-Duna mentén élő onogurok szövetségre léptek.

Ha most szemügyre vesszük, hogy Hóman Bálint, a két világháború közti vezető történészünk, a hatalmas „Magyar Történet” című munkában még csak annyit említ az ekorabeli szabirossal kapcsolatban, hogy Áprád hadai „szabir elemeket is hoztak magukkal”, akkor a mai, marxista emlőkön nevelt történészek is már félremagyarázhatatlanul megjelölik a szabir népetnikum nevét, mint az Etelközi magyarság régi nevét. Ez pedig perdöntő fordulatot jelent a magyar ősmúlt kutatásában. T. i. akkor már csak az hiányzik, hogy be-

mutassuk és bizonyítsuk a szabir népetnikum dél-délkeleti régiókból való származását, s magas fokú kultúrákat kezdeményező és kialakító mivoltát, s akkor nemzetünk ősmúltját a rideg-hideg északuráli őserdőkből elindított finnugorizmus bukása elkerülhetetlen lesz. S ez a bizonyítás Padányi „Dentumagyariá”-ja vezetésével és az újabb régészleletek felfedezésével és publikálásával ma már jó úton halad és befejezéséhez közeledik.

Annak igazolására, hogy ez ma már valóban közel áll a valósághoz, bemutatunk még egy idézetet Bartha Antal: „A magyar nép őstörténete” (Akadémia Kiadó, Budapest, 1988.) című könyvének 233. oldaláról:

„Törökös berendezkedésünkhöz szorosan illeszkedik a magyarok három, kútfőkben említett neve: a szabartoi a Szibériából előjött szabir nép, az ungri (ongri) az onogur bolgárok, a türk pedig - magától értetődően - török nép emlékét őrzi. A két utóbbi név nyilvánvalóan török eredetű, a szabirról feltételezhető, hogy török népnév. Viszont a szabirokról oly keveset tudunk, hogy eredetük rejtélye még megfejtésre vár.”

Nos, t. olvasó, minek nevezhetjük ezen megállapítást másnak, mint határozott eltérésnek az északuraltól való származásunk finnugorista elméletétől, és mintegy lassú bevezetésre irányuló törekvésnek a keleti-délkeleti török (türk) érdekkörbe, illetve a szabirokkal attól is délebbre a mezopotámiai térkörbe? Az a

tényező, hogy Bartha Antal - saját bevallása szerint - a szabirokról oly keveset tud és eredetük rejtélyes előtte, ma már nem sokat nyom a latba. Ugyanis a nagynevű történész és finnugorista munkatársai egy kis szorgalommal és utánjárással tanulmányozhatják A. Ungnad, I. Gelb, E. A. Speiser, valamint Padányi V., s e sorok írójának a szabirokról írott munkáit. (Padányinak és a szerzőnek minden munkája megtalálható a Széchenyi Könyvtárban). És ha kutatásaikat lelkiismeretesen végzik, akkor rá kell jönniük arra, hogy ma már apodiktikus erővel bizonyítják - ékírásos táblákkal is - az idegen kutatók, régészek és történészek is, hogy az ős SA-SU-SUBAR népetnikum azonos Árpád honvisszafoglaló szabirjaival. (Lásd P. Dhorme: *Revue d'assyriologie et archeologie orientale et archeologie orientale* VII. (1911.) Soubartou-Mittani fejcím., Patkanov: *A szabirok nemzetisége* 1900. Jelena Halikova, (Erdélyi István: *Volgai Bolgárok, Élet és Tudomány* 1975. november 1. cikkéből), Djakanow professzor *Szabirok Története*, Bobula Ida: *Origin of the Hungarian Nation*, 1966. stb.).

A fentiek jelentőségéhez megerősítésként járul hozzá az a tényező, hogy Körösi Csoma Sándor tiszttában volt a HOR-TÜRK-SAKA-SZABIR nép őskori és ókori fontosságával a magyar őstörténelemben. (Jelen sorok írója hosszú évek kutató munkája után mutatta be, hogy ezek a népelnevezések egy és ugyanazon ős SUBAR népetnikum leszármazottjai.) De Csomának a történelmi meglátásai mellett a nyelvészeti

észrevételei is rendkívül értékesek a magyar ősmúlt felderítéséhez. A tizenhét nyelvet ismerő nagy kutatónk nyelvészeti tanulmányaiban a legfontosabbnak kétségkívül a szanszkrit nyelvben elért szaktudását nevezhetjük. Az a tény, hogy erről a finnugorista áltudomány mélységesen hallgat már másfél évszázada, igen figyelemre méltó.

Így jutottunk el tehát - ha kerülő utakon is - a szabir-hurrita-horita-hor népmegjelölések megoldásához és konklúzióképpen megállapíthatjuk, hogy ezek a népelnevezések egy és ugyanazon ős-SA-Subari népnek a leszármazottjait képviselik, bármennyire elferdített formában nevezi is őket a mai, sokszor légbőlkapott történelemtudomány.

A SZANSZKRIT NYELV ÉS A MAGYAR TRAGÉDIA

Körösi Csoma Sándor munkásságának legismertebb terméke, amint tudjuk, a tibeti-angol szótára volt; és mégis milyen keveset tudattak velünk még erről a világszerte nagy hírnévnek örvendő munkáról is. Az embernek olyan érzése támad, mintha valamit rejtegetni akartak volna előlünk nemes „jóakaróink”. És íme, ha valahogyan mégis kezünkbe kerül ez a tibeti-angol

szótár, akkor már mindjárt az előszó olvasásakor felhevül, meginog és megszédül az eredeti, igaz magyar őstörténelmet kutató hazánkfia és mindjárt meg is érti, hogy miért nem volt szabad nekünk magyaroknak arról többet tudnunk az osztrák elnyomatás múlt századában, de sajnos még azután sem. Legjobb lesz, ha mindjárt idézzük Körösi magyarságára vonatkozó szavait munkájának ezen előszavából. A munka címe egyébként:

Essay toward a Distionary

Tibetan and English

prepared with the assistance of

Bande Sansí-Rgyas Phun-tshogs

a learned Lama of Zangskár

by

Alexander Csoma de Körös

Siculo Hungarian of Transylvania

„... Saját nemzetének pedig a szerző büszkeséggel jelenti, hogy a sanskrit tanulmányozása sokkal hasznosabb a magyarokra, mint bármely más európai nemzetre nézve. A magyarok dús aknát találnának tanulmányozásában, szem előtt tartván nemzeti eredetük, szokásaik, viseletük és nyelvük értékeit, meg pedig azért, mivel a sanskrit nyelvnek alkotása, valamint több indiai nyelveké is, nagyon párhuzamos a

magyarokéval, mely különben eltér a nyugati Európa nyelveitől. E párhuzamosság feltűnő bizonyosságul álljon a következő példa. A magyarban előragok helyett utóragokat találunk kivétel nélkül, kivéve a személyes névmások esetét; és az igeigyökből segédige nélkül s csupán egy szótagnak egyszerű hozzáadásával többféle igealakokat formálhatunk: tudniillik cselekvő, szenvedő, óhajtó, gyakorító, visszaható, formákat; így van ez úgy a magyarban, mint sanskritban s nincs szükség sem itt, sem ott a segítő igére az összetett múlt vagy a jövő idők formulázásában, a hogy az okvetlen megkívántatik az európai nyelvekben. De nincs itt helyén oly elemzésbe ereszkedni, mely iránt különben a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik a szerző hazafiúi úgy mint nyelvészeti előszereteténel fogva.”

A fenti idézetből félremagyarázhatatlanul kitűnik és mindent elsöprően bizonyíték gyanánk emelkedik ki az a tény, hogy a szanszkrit nyelv a magyarral rokonságban van, vagy mint Körösi - korának legnagyobb szanszkrit nyelvtudósa - írja, nagyon párhuzamos a magyarokéval, és ugyanakkor eltér a nyugati Európa nyelveitől. Körösi fenti üzenetéből igen fontos megjegyezni, különösen őstörténet-kutatóinknak, hogy a szanszkrit nyelv tanulmányozása nagyban elsősegíti a magyar származás- és nyelveredet gyökereihez vezető munkát.

Itt most kissé bővebben kell foglalkoznunk a szanszkrit és magyar nyelv kapcsolatával, mert azok Körösi hatalmas munkássága révén igen biztos alapra helyezik a magyar nép és nyelveredet kérdését; és ez az alap megint csak a szabirokhoz vezet el bennünket ezúton is.

Már említettük előzőleg, hogy Körösi mintegy 500 szóhasonlóságot állapított meg a magyar és szanszkrit nyelv között, és több alkalommal hozza tudomásunkra azt is, hogy a két nyelv szerkezete megegyező; mindkettő ragozó, agglutináló nyelv, ellentétben a nyugat-eruo pái nyelvekkel. Tehát Körösi ezen megállapítása homlokegyenest ellenkezik a szanszkrit nyelvre alapozott indogermán - ma már indoeurópainak nevezett - nyelveredet elméletével.

Itt kívánczik megemlítésre Körösi Csomának a Stan Gyur széljegyzeteiben tett megjegyzéseiből a következők:

Buda-Pest. Buda=Upper (Felső), Pest=Lower (Alsó) temple (templom). Valószínű perzsa.

Schyta, Skitat, Geta, Sveda, Dzsata. A gyorsan mozgó nép.

Buddha nevei voltak: Bhagawan, Tathageta vagy Schytha Tata.

A svédek nevüket valamelyik schytha - géta - véda néptől kapták, akik szanszkritul beszéltek. Azok a

szkiták, akiknek az anyanyelvük szanszkrit volt, aránylag kevesen voltak. Azonban a tudásuk, önfegyelmük, és nagy mozgóképességük, valamint magas fokú technológiai ismeretük nagy területek felügyeletéhez segítették őket. Szanszkritul sived vagy sifed fehéret (svédet) jelent.

Magyarország minden nagy hegyvonulatának és minden nagy folyójának szanszkrit neve van. A magyar nyelvben sokkal több szanszkrit szó van, mint Európa bármely más nyelvében.

Körösi Csoma Sándoron kívül még több nyelvész megállapította a magyar és szanszkrit nyelv rokonságát. Az Ősi Gyökér 1987. júl. okt. számában érdekes beszámolót találunk ezzel kapcsolatban Vittay Győző tollából. Íme egy néhány példa:

Eichoff német tudós a könyvében ismertetett 500 szógyök közül több mint egynegyedét rokonította a magyar nyelvvel és ezen kívül megállapította, hogy ugyanakkor nevek, névmások, számnevek, névhatározók, tagadó és kötőszók stb. is megegyeznek és azok úgy alaphangra, mint értelemre is rokonok.

Emil Schlagintweit 1890-ben megjelent könyvében azt a megállapítást közli, hogy a szanszkrit nyelvben egy tetemes maradvány nem árja szavakból áll, s az a szanszkrit nyelvkincs nagyobb részét alkotja.

A magyar nyelvészek közül Vittay Czuczor Gergelyt és Fogarasi Jánost említi, akik 1862-ben a magyar nyelv szótárában 150 egyező szógyököt találtak és egyeztettek össze és megállapították „Ennyi hasonlóságot nem lehet csupa vak találkozásnak, véletlen esetnek venni, sőt egyszerűleg gyanítható, hogy részint egy ősbibb, elődibb közös nyelv maradványai, részint az emberi szellem közös természetében alapszanak.”

Úgyszintén megemlíti Vittay még Bálint Sándor egyetemi tanárt, aki 1905-ben kiadott tamil-magyar szótárában és nyelvtanában a hatvan millió ember által beszélt tamil nyelvet a magyar nyelv szanszkritjának nevezte. Bálint ebben a munkájában az egyező tövű szavakat 220 oldalon sorolta fel. Ezeknek a szavaknak nagy része, sőt nyelvszerkezete is bekerült az ősi hindu nyelvbe, de ugyanúgy a szanszkritba is. Nem csoda tehát, ha Körösi azt üzeni honfitársainak, hogy a szanszkrit nyelv tanulmányozása igen hasznos a magyarság számára nyelvének és eredetének régmúltját illetően.

Már előzőleg megemlítettük az összabirok újkőkorszakbeli messze vidékre való szétterjeszkedését, főleg folyók völgyi jó termőföldeket keresvén. Ilyen körülmények között jutottak el az Indus völgyébe is, ahol többek között Harappa és Mohenjo Daro stb. őstelepein hagyták hátra kultúrvívmányaikat (istennő szobrocskák, kerámia, építészet stb.). Így tehát nem feltűnő, ha akár az Indus-völgyi, vagy akár a

legszélesebb körű indiai régiókóban is mindenütt megtaláljuk a saka-szabir-ómagyar ősnyelv maradványait. És minél több régészlelet - különösen archaikus írásmóddal ellátott régészlelet - kerül napvilágra, annál inkább beigazolódik, hogy az orosz nyelvészek által megállapított 650 alapszónak (melyet fentebb említettünk) az agrárforradalmat elindító összabirok voltak a megalkotói és továbbképzői az emberi civilizáció kezdetének a hajnalán. És azon sem lehetünk meglepődve, hogy az összabir nyelvet leghívebben megőrző magyar nyelv rokonságban van a szanszkrittal, a tamillal és még sok más, különösen keleti nyelvekkel, elsősorban a fent említett 650 alapszó kapcsán. Ilyenformán tehát azon sem csodálkozhatunk, ha nyelvünk némi rokonságban van a finnugor nyelvekkel is, de ez a rokonság elég csekély, mert a finnugorista tudósok legnagyobb megerőltetése ellenére sem találunk több mint 51-95-re tehető, biztosra vehető szóegyezést. Ezzel szemben csak Körösinél egyedül találunk vagy 500 szó-hasonlóságot a szanszkrit és magyar nyelv között.

Tisztelt magyar olvasó, nyelvünk ősiségéhez egy igaz szakértő sem fűzhet kétséget. Nyelvünk ősiségét érzi Erdélyi József, a költő, amikor így ír:

„A nyelvek anyját tudom én,
Az Isten nyelvén szóltam én”.

De hallgassuk csak meg, hogyan ír a magyar nyelvről Sir John Bowering, a neves angol nyelvész és

államférfi, aki sok nyelven beszélt - köztük magyarul is - és sok magyar költeményt angolra is lefordított. Az alábbi idézet a „The Poetry of the Magyars (A magyarok költészete) c. munkájából való (a szerző szabad fordításában):

„A magyar nyelv messze megy vissza a múltba. Nagyon különleges módon fejlődött ki és szerkezete arra a korai időpontra tehető, amikor még a legtöbb jelenleg beszélt európai nyelv nem is létezett. Önmagában, folyamatosan és szilárdan fejlődött nyelv, melyben logika és matematika van, az erő és hangzat alakíthatóságával és hajlékonyságával.” ... Ezek után Sir Bowring az angol nyelvről beszél, melyben kimutatható az eredet és megállapítható és szétválasztható az idegen réteg. Majd így folytatja: „Ezzel szemben a magyar nyelv egy darabból álló terméskő, melyet az idő viharai nem karcoltak össze. Nem egy kalendárium, mely az idők változásához alkalmazkodik. Nincs szüksége senkire, nem kölcsönöz, nem trafikál, sem nem ad, sem nem vesz senkitől. Ez a nyelv a nemzeti felsőbbrendűségnek és szellemi függetlenségnek legrégebb és legdicsőségesebb emlékműve. Amit a tudósok nem tudnak megoldani, azt mellőzik. A nyelvészetben úgy, mint a régészetben. Az ősegyiptomi templomok egyetlen kőből álló padozatát sem tudják megmagyarázni. Nem tudják honnan valók, vagy melyik hegyből lettek kivágyva ezek a csodálatos kőtömegek. Hogyan lettek elszállítva és a templomok tetejéig felemelve.

A magyar nyelv eredetisége még ennél a tüménynél is csodálatosabb. Aki megfejti, az az isteni titkot fogja analizálni; valójában annak is az első tételét:

Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige’.”

Sir John Bowring ismerte Körösi Csoma Sándort és egyetértett Körösi azon szándékával, hogy a magyar őskultúra eredetét ‘India Tárházában’ kutassa.

Érdeemes megszívlelni az 58 nyelven beszélő Mezzofanti megjegyzését is a magyar nyelvvel kapcsolatban:

„A magyarok, úgy látszik nem is tudják, hogy micsoda kincs lakozik nyelvükben.”

Körösi Csoma szanszkrit nyelvű munkásságára vonatkozólag felbecsülhetetlen értékű Wojtilla Gyula „Körösi Csoma Sándor szanszkrit-magyar szójegyzéke, Budapest, 1984. című műve. Értekezésünket a munka: I. Csoma és a szanszkrit nyelvtudományok, Bevezetés c. fejezetéből vett idézettel kezdjük:

„Csoma életéről, a tibetológiában és a buddhizmus tanulmányozásában elért eredményeiről az elmúlt másfél évszázadban tekintélyes irodalom született. Csoma a tibetisztika úttörőjeként világhírnevet szerzett magának, és dicsőséget a magyar tudománynak. Ennek megfelelően magyar és külföldi tudósok nemzedékei adóztak tisztelettel munkásságának. (J. Terjék:

Körösi Csoma dokumentumok az Akadémia könyvtárgyújteményében, Budapest, 1976.), de ebben a szakirodalomban, beleértve a 200. évfordulója alkalmával megjelentetett munkákat is, szinte alig esett arról szó, hogy Csoma milyen eredményeket ért el a szanszkrit és beszélt indiai köznyelvek, valamint az összehasonlító nyelvészet területén.”

Wojtilla szerint ez utóbbira az a magyarázat, hogy Körösi idevágó gondolatai inkább feltevések voltak, mintsem konkrét eredmények. Ahhoz viszont Wojtilla sem mutat fel sok kétséget, hogy Körösinek a szanszkrit nyelv terén elért munkássága és a magyar nyelvvel kimutatott rokonsága nem csekély aggodalmat okozott az indo-árja, valamint a finnugor-magyar nyelvrokonságot hirdető nyelvészeknek. Nem csoda tehát, hogy a magyar nemzeti szellemet, őstörténelmet és ősnyelvet sárba tiporni igyekvő Bach-korszaki és későbbi idegen külföldi és magyarországi tudósok igyekeztek Körösi munkáit elsüllyeszteni és sötét pincékben porosodásra ítélni.

Ebben természetesen a Magyar Tudományos Akadémia járt az élen. Ezért is olvassuk örömmel - mi a valódi magyar őstörténelmet és ősnyelvet kutatók - Wojtilla könyvét, amelyben Körösi szanszkrit nyelv terén kifejtett munkásságára és e nyelvnek a magyar nyelvvel való rokonságára vonatkozólag igen fontos és értékes forrásokat közöl. Ugyancsak nagy jelentőségű e

munkából Körösi Szójegyzéke, mely figyelemre méltó gondolatokat tartalmaz, és amivel érdemben eddig nem foglalkoztak. A Szójegyzék első oszlopa a szanszkrit kifejezéseket Csoma írásmódja szerint, a második pedig modern átírásban tartalmazza. A harmadik oszlop a magyar jelentéseket adja Csoma helyesírása szerint.

Wojtilla munkája két fő részből áll.

„Az első bemutatja a háttérret: a szanszkrit nyelv, az új ind nyelvek és az összehasonlító nyelvészet korabeli eredményeit Indiában, Európában és Magyarországon”... „A második részben kapott helyet a Szójegyzék átírása és a kézirat facimile kiadása”.

I. Előzmények.

Wojtilla megjegyzi, hogy Csoma munkásságát a szanszkrit nyelvben nem választhatjuk el a korabeli Kalkuttában folyó kutatások színvonalától, az indo-árja beszélt nyelvekre, és az összehasonlító nyelvészetre vonatkozóan. Saját véleményünk viszont az, hogy Csoma szanszkrit nyelv terén kifejtett munkássága megzavarta az angol tudósok működését, mert ők azon fáradoztak, hogy az angolok által megszállt Indiában felfedezett, nagy ősműveltséget magában rejtő ősnyelvet saját és indogermán nyelvi és őstörténeti fontosságuk bizonyításának szolgálatába állítsák.

Visszatérve Körösi Csomának a szanszkrit nyelv terén kifejtett munkásságához, meg kell, hogy ragadjunk a

figyelmünket Duka Tivadar fentnevezett könyvének 191. oldalán található azon közlése, mely szerint Körösinek volt egy 800 lapra terjedő kézírata; mely egy tibeti-szanszkrit Szótárnak az angol nyelvre való lefordítását tartalmazta. Ezt a kézíratot Körösi sajtó alá rendezve helyezte el az Asiatic Society kalkuttai könyvtárában. Érdemes ezzel a szótárral kissé bővebben foglalkozni.

A buddhizmus két nagy irodalmi művének, a Kah Gyurnak és a Stan Gyurnak a hiteles tartalma először Körösi hosszú évekig tartó munkássága révén került a nyugati világ tudomására. Tőle tudjuk először, hogy vannak a Stan Gyurnak - a Kah Gyur magyarázatain kívül - olyan köteteti is, amelyek az általános hindu irodalomhoz tartoznak. Ezekben a kötetekben megtaláljuk a különböző filozófiai iskolák elveinek a magyarázatát, azonkívül logikát, retorikát, szanszkrit nyelvtant, Amara Sinha lexikonját, valamint több munkát gyógyászatról, művészetről, kormány-rendszerről és végül még több tibeti és szanszkrit szótárt. Ezen szótárok közül az egyik különálló, mert egy meghatározott terv szerint volt készítve. Ez a terv mindenekelőtt az volt, hogy a szanszkrit főneveknek és a filozófiai kifejezéseknek és műszavaknak a tibeti nyelvre való értelmezését pontosan megállapították és minden időkre lerögzítették, úgyhogy a későbben kiadott munkákban csak ezeket a kifejezéseket használták. Ebből a három kötetes szótárból hozta el Körösi Tibetből a leghasznos-

sabbat és legfontosabbat, melyet aztán angolra lefordított és sajtó alá rendezett. Ezt a 800 lapra terjedő kéziratot Duka Tivadar is látta még 1854-ben, de akkor már csak 686 lapról és egy 20 oldalas tárgymutatóról számolt be. (A Tárgymutató címe: Sanskrit és tibeti műszavak és kifejezések gyűjteményének mutatója /index/).

Ugyancsak erről a kéziratcsomagról ír Vittay Győző is a fent említett Ősi Gyökér-ben megjelent cikkében, amikor arról számol be, hogy a század elején megtaláltak Körösinek egy 686 oldalas (Duka lapot ír /a szerző megj./) kéziratcsomagját, melynek egy részét 1910-ben angol nyomtatásban is kiadták, „Szanszkrit és tibeti szavak, kifejezések és terminológiák szótára” (az angol cím magyar fordítása) címen. Majd Vittay azzal folytatja cikkét, hogy ezt a kéziratcsomagot Kalmár György 1974-ben szintén látta, majd ismertette a Népszabadság 1974. évi áprilisi számában. Megállapíthatjuk, hogy úgy Duka Tivadar 1854-ben, mint Kalmár György 1974-ben ugyanazt a Körösi kéziratcsomagot látta. De most felmerül a kérdés, hogy hova tűnt el 114 oldal (vagy Duka szerint lap) az eredeti 800 oldalas kéziratból? Duka Tivadar könyvének 191. oldalán eképpen ír e kézirat-csomagra vonatkozólag: „s ezen 800 lapra terjedő kézirat sajtó alá készen le van téve az Asiatic Society könyvtárában, Calcuttában.” Hogy mit jelentett Körösínél a sajtó alá rendezés, az

kiderül Duka Tivadar könyvének 393. oldaláról és éppen ezzel a munkával kapcsolatban:

„A munkálat befejezése hihetőleg hosszabb időt vett igénybe. Az egész mű Csoma kezeírása. Tekintetbe véve a kézirat általános kinézését, csínosságát és a javításokat, vakarások vagy közbeszúrások teljes hiányát méltán következtetni, hogy ezen tiszta példány sajtó alá készült.”

Egy másik tényező, hogy ez a kézirat csak részben lett kinyomtatva, szintén gondolkodóba kell, hogy ejtsen bennünket; különösen ha tudjuk, hogy „e mű tagadhatatlanul a legbecsesebb kulcs a buddhizmus megértésére”. (191. o.)

De Körösi munkásságával kapcsolatban egyéb zavaró, sőt gyanús körülményeket is tapasztalhatunk, különösen, ha eredetünkkel, vagy nyelvünk ősiségével foglalkoznak azok.

Itt van mindjárt a jó Duka Tivadar esete. Amikor ő 1854-ben Kalkuttában egy ismerőse révén bejutott a főítélőszék levéltárába, akkor ott érdeklődésére egy kis vasszekrényt tettek elébe a következő felírással „Alexander Csoma De Körös”. Ez a kis láda Körösinek a magániratait tartalmazta, melyekről Duka gondos jegyzéket készített. S mint írja, szerencsésnek tartotta magát emiatt, mert néhány napra el kellett utaznia és a szekrényt és annak tartalmát többé soha sem látta. Sőt a

későbbi tudakozására a kis vasszekrény felől azt a feleletet kapta, hogy a főtörvényszék irattárának új helységbe való költözésekor sok régi iratot - melyet értéktelennek tartottak vagy nyilvánítottak - megsemmisítettek. És úgy látszik, ezek között voltak a Csoma-féle irományok is. Szintén Duka Tivadartól tudjuk, hogy Berzenczey Gábor is érdeklődött Körösi Csoma iratai után Kalkuttában jártakor, de természetesen eredmény nélkül. Tudjuk, hogy Körösi éjjel-nappal dolgozott, tehát nagyon sok egyéb munkái is lehettek kéziratokban és valószínűleg magyar nyelven is; hiszen tudnia kellett, hogy a magyar nyelv a nyelvek anyja volt! Az egyik Kennedy századoshoz írott levelében említi is, hogy a 'magyar nyelv pedig, a sanskrittal vagy arabssal szemben, nyelvészeti tekintetben nem áll alsóbb rangban'. Már csak azért is kellett írnia magyarul is, mert az egyik legősibb nyelvnek tartott szanszkrit és a magyar nyelv között annyi nyelvszerkezeti, szó és kifejezésbeli hasonlóságot, rokonságot sőt azonosságot talált, hogy a két nyelv közötti 'közlekedés' sokkal simábban, kielégítőbben és hálásabban történt volna, ha magyarul ír. Nagy székely-magyar szeretetéről és gyakran emlegetett hazafiúi kötelességéről nem is beszélve. Ez utóbbi halála előtti napjaiban Dr. Campbellel folytatott beszélgetéseiből fényesen kitűnik. Körösi utolsó gondolatai is a magyarság igazi eredetének történeténél és az őshaza hollétének kérdésénél jártak.

Körösi iratai egy részének eltűnésével foglalkozó fejtegetésünk akkor világosodik meg méginkább és válik érthetőbbé, ha tudjuk, hogy Körösi az összes magyarországi hegyvonulatnak és folyónak a neveit szanszkrit szavaknak tartotta; amint azokat a Stan Gyur széljegyzeteiben saját maga feljegyezte. Egyébként ezeknek a szavaknak nagy része P. Anton Deimel sumirológus munkáiban is jelen vannak. (Herpay Zoltán után).

Jelen sorok írójának figyelmét különösen megragadta Duka Tivadar könyvének végén szereplő, „Egy összehasonlító szógyűjtemény töredéke sanskrit, hindi és magyar nyelvekből” elnevezésű fejezet legutolsó szava:

Loma-Pada- Anga királya, N. B. --- Árpád.

Mint fentebb említettük, „A SZABIROK ŐS-TÖRTÉNETE I.” c. munkájában a szerző egy egész fejezetben foglalkozott az ÁRPÁD név eredetének a kidolgozásával. Ebben a fejezetben említettük, hogy a legfontosabb szabir szó Árpád volt. Legtöbbször királyok, fejedelmek, törzsek sőt királyságok is szerepelnek a szabir őstörténelemben Árpád elnevezés alatt; mint ahogyan országunkat visszafoglaló nagy szabir-magyar fejedelmük is szintén Árpád volt. A Körösi szógyűjtemény töredékében szereplő Loma-Pada, a Kah Gyur Dulva (szanszkritul Vinaya) részében szereplő Anga tartománynak volt a királya. Ez egy újabb bizonyíték

arra vonatkozóan, hogy a szabir őseink India őstörténelmében is igen fontos szerepet játszottak.

Itt kell felhívunk a t. olvasó figyelmét még egy igen fontos tényezőre, mely Körösinek a Kah Gyurral és a Stan Gyurral kapcsolatos munkásságát a magyar nyelvvel összeköttetésbe hozza. És ez a tényező nem más, mint ennek a két hatalmas buddhista hitvilági munkának az elnevezése. Körösi Csoma Sándor szerint a magyar nyelvben két tibeti szó található, éspedig gyúr (mint tésztát gyúr) és khyöd vagy kied, azaz kegyed. S most ismét hivatkoznunk kell Herpay Zoltánra - Körösi munkáinak, különösen a Stan Gyurnak jelenkori legnagyobb szakértőjére - aki egyik munkájában azt írta, hogy Körösi egész jól ismerte a Kah és Stan jelentését, habár azt még nem tudhatta, hogy a Ka vagy Kah az ősszabir Kah-na (Az első, a legmagasabb, priori) szóbeli eredet. És ugyancsak nem próbálta meg Körösi a Stan Gyurt úgy olvasni, hogy Es-Tan (Isten) Gyur. Vagy esetleg ezeknek az igen fontos szavaknak a magyar nyelvre való értelmezése elveszett Körösi munkáiból?

Így kezd tehát lassan megvilágosodni előttünk - az eredeti magyar őstörténelmünket kutatók munkája révén - egy éles fókuszba hozott kép, mely származásunk szabir jellegét mutatja; de ugyanakkor elénk tárja ez a kép azt a tényt is, hogy ősszabir-sumir-magyar nyelvünk a nyelvek anyja volt, a szanszkrit nyelv is. És egyúttal kezdjük megérteni azt a szomorú valóságot is,

hogy miért ‘kellett elveszni’ Körösi egyes - a magyarság eredetére és nyelvére vonatkozó - fontos munkájának és miért lett agyonhallgatva fennmaradt munkásságának nagy hányada is.

Azon célból, hogy ezt a magyarság számára rendkívül fontos kérdést még inkább megvilágíthassuk, újból idézünk Duka Tivadar könyvéből, a 412. oldalról:

„Nemcsak barátainak jegyzeteiben, de a Tibeti szótár előszavában, sőt azon levelekben is, melyeket Csoma Sándor már 1825-ben Kennedy századoshoz intézett, említést találunk azon körülményről, hogy tudós hazánkfia nemcsak bizonyos nyelvtani hasonlóságot, de különösen helyi elnevezéseket fedezett fel, melyeknek fennmaradása a magyarok között - maiglan, sanskrit és hindi eredetre utal.

Ismételten említette Csoma ezen körülményt, s állításainak érdekes volta feltűnt már Wilson, Princep, Torrens és Campbell előtt, de fölszólításaiknak engedni, hogy tudniillik véleményét írásban foglalva, közzétegye; mindig vonakodott azon oknál fogva, mivel, hogyha majd Lassába megérkezik, sokkal terjedelmesebb eredményt leszen képes fölmutatni, mint aminőt Indiában összeállíthatott.”

Tehát a fenti idézetből tisztán láthatjuk, hogy az angolok igen érdeklődtek Körösi hazájára vonatkozó munkássága iránt. De ez az érdeklődés nem a magyar-

ság akkori helyzetének az előmozdításáért történ, hanem kizárólag angol előnyök szem előtt tartása végett. Hogy mit tudtak az angolok Magyarországról Körösi idejében, arról egy érdekes beszámolót találunk Surányi Miklós „Széchenyi Életrajza” c. munkájában, melyben egy cikket közöl az angol Quarterly Review (London, 1825 folyóiratból):

„Tavaly május hó 2-án, amikor a Bengáliai Angol Társaság egy Mr. Körösi Csoma nevű gentleman számára kétszáz aranyrupiát szavazott meg, hogy a Himalája völgyeit beutazza, és elkészítse a tibeti nyelv angol grammatikáját, ön, dear Sir, azt a meglepő kérdést intézte tiszteletreméltó tagtársaihoz: - És ez a tudós Mr. Körösi Csoma vajon miféle ország szülötte? - A társaság titkára, Mr. Moorcraft azt felelte: - Magyar. - Erre ön azt kérdezte: - Szeretném tudni, hol keressem a térképen Magyarországot? - Csak Mr. Princep Jakab, kalkuttai gentleman tudott a kérdésre feleletet adni, mondván: - A kínai évkönyvek leírják a tatárjárást, s ezekben a magyarokról is említést tesznek, akik a Kárpátok alján laknak. Azóta azonban nem hallani semmit a magyarokról. - A közlés nagy izgatottságot keltett a D. A. T. tagjai között, s ön dear Sir, kijelentette - Társaságunk céljaihoz méltónak tartom, hogy amíg Mr. Körösi Csoma a tibeti Buddha-zárdákat bújja, és elkészíti az angol-tibeti szótárt, azalatt mi kutatót küldjünk a Kárpátok aljára, hogy a magyarok országát ta-

nulmányozza, és az angol-magyar szótárt összeállítsa. - És az indítványt a tagok mind nagyon helyeselték.

Mindenekelőtt elárulhatom, hogy Mr. Körösi Csomát, aki jelenleg oly szorgalmasan dolgozik a tibeti és szanszkrit szókincs összeállításán, elsősorban hazafias érzése csalta a Himalája fennsíkjaira. Tudta, hogy még a tatárjárás előtt a 13. század elején egy Julián nevű jámbor szerzetes rájuk is akadt a baskirok és a tatárok földjén. Ettől kapott kedvet Mr. Csoma, szegény katonacsalád gyermeke, hogy nekivágjon a nagy keleti útnak. Hogy e pillanatban hol van és mit művel, azt talán ön jobban tudja, mint én. Hanem hát megtudhatja, ha fellapozza a Tibeti Társaság most megjelent évi jelentését.

Mr. Csoma - mint alapos utánajárással felderítettem - a magyarok egy erdélyi törzséből, az úgynevezett székelységből való. (Erdély úgy függ össze Magyarországgal, mint Wales Angliával.)”

Nos, láthatjuk azokat a körülményeket, amelyek Körösi és a kalkuttai angol társaság viszonyát ecseteli előttünk. De miért olyan fontosak nekünk ezek a körülmények, hogy annyi időt szenteljünk azoknak? És miért annyira jelentős a szanszkrit és a magyar nyelv egymáshoz való viszonya? Olyannyira sorsdöntő kérdések ezek a magyar nép elmúlt másfél évszázadára vonatkozóan, hogy jobb, ha lassan és amennyire csak lehet, olyan részletesen haladunk annak bemutatásával

és reméljük, nem vesszük túlságosan igénybe a t. olvasó türelmét.

Amint láttuk tehát, ahhoz semmi kétség nem fér, hogy a múlt század eleji angol ázsiai terjeszkedési terveknek a megvalósításához éppen kapóra jött Körösinek a tibeti-angol szótár elkészítése terén kifejtett munkássága. De volt még egy másik fontos tényező is, melyre a Bengali Tudós társaság tagjai élénken felfigyeltek Körösi munkásságát illetően: éspedig a szanszkrit és a magyar nyelv közötti rokonságot feltüntető megállapítása. Ahoz semmi kétség nem fér, hogy a kalkuttai Asiatic Society tagjai között volt szanszkrit nyelvszakértő, hiszen a Társaság titkára 1833-ig Dr. H. H. Wilson volt, aki Körösi minden lépéséről tudott. Nos, ez a Dr. H. H. Wilson, miután 1833. Január 1-jén elhagyta Indiát és hazautazott Angliába, rövidesen a híres oxfordi egyetemen a szanszkrit nyelv professzora lett. Így aztán az angolszász tudós világ azonnal tudomást szerzett arról a veszélyről, mely a szanszkrit nyelvre alapozott indo-germán, árja nyelv- és fajeredet kinyílófélben lévő elmélet-bimbóját fenyegette Körösi messzemenő felfedezése révén. Úgy érezzük, hogy itt egy bővebb magyarázatra van szükségünk, hogy kellőképpen megérthessük annak a hidegvízes zuhanynak hatását, melyet Körösi ezen felfedezése okozott az angol-szász tudósvilágban. Nos, kezdjük magyarázatunkat ismét csak Arthur Ungnaddal, az indo-germán faj- és nyelvelmélet nagy német tudósával.

Athur Ungnad „Subartu” (Berlin és Leipzig, 1936.) c. könyvének bevezetőjében a következőket írja:

„1. Amint Európában a 18. század végefelé a szanszkrit ismert lett, melyet régóta a legöregebb indogermán nyelvnek tartanak és valamivel később Franz Bopp lerakta az alapját a összehasonlító nyelvtudománynak és még jóformán semmit sem tudtunk a népszármazás tudományáról és a fajkérdések csak érzékelés szerint, mintsem tudományos alapon lettek megítélve, az indogermánok őshazáját Közép-Ázsiában keresték. Először a fajkutatás és az európai őstörténet-tudomány ezt a hiedelmet megrendítette; de még 1925-ben olyan jelentős kutató, mint Eduard Meyer kijelentette, hogy az a feltevés, mely az indogermánok hazáját a Keleti Tenger vidékén, vagy egyáltalán Európában keresi, történelmileg és földrajzilag is erős kétellyel áll szemben.” (A szerző szabadfordítása.)

Nos, t. olvasó, most gondolhatja, hogy e sorok írója elvégezte (elég silányul) a mai napra kiszabott magyar-német fordítási gyakorlatát, de végeredményben mit is akar mondani? Feleljünk erre a kérdésre együttesen, hogy megoldhassuk a nagy rébuszt.

Amint azt fentebb is leírtuk, Arthur Ungnad nagy indogermanista tudós volt és ha ő azt írja, hogy a szanszkrit nyelv elterjedt Európában a 18. század végén és azt a legrégebb indogermán nyelvnek tartják az indogermanisztika teóriáját kiagyaló nyugat-európai tudó-

sok, akkor arra mérget vehetünk, hogy az úgy is volt. Hogy miért fájdult meg a foguk erre az igen magas fokú ősműveltséget eláruló nyelvre Nyugat-Európa tudósainak és miért mondták ki arra a 'nagy szakértők', hogy az csak az ő ősnyelvük lehet, azt nemigen nehéz kitalálni. Hogy is mondja a latin közmondás: „akié a föld, azé a vallás.” Ebben az esetben pedig: Akié a föld, azé az újonnan felfedezett ős-mesternyelv. Ne feledjük el, hogy a szóban forgó időben már igen messze és hatalmas területkörökre elnyúlt az angol birodalom - beleértve természetesen Indiát is - ahol az indogermán elmélet szerint a szanszkrit nyelvnek kellett teremnie.

Íme, t. magyar olvasó, így kezd lassan kialakulni előttünk az a szomorú kép, mely tisztán megmutatja, hogy miként lett a szanszkrit nyelv az elmúlt másfél évszázadi nemzeti tragédiánknak az egyik elindító oka. Ugye most már könnyebben megértjük, hogy miért kellett elhallgatni Körösi munkáit, és hogy miért kellett nemzetünkre ráerőszakolni a finnugorista származáselméletet. Ha Körösi ötven esztendővel korábban ment volna Indiába és hamarabb jelenti ki a szanszkrit és magyar nyelv rokonságát, mint a nyugat-európai tudósok, akkor talán másként alakult volna a helyzetünk? Nemigen, de ki tudja? Ez a gondolat és kérdés arra késztet bennünket, hogy egy kissé közelebről vizsgáljuk meg a szanszkrit nyelvnek a pályafutását Európában.

Amint tudjuk, a szanszkrit nyelv a 18. század végefelé kezdett ismeretes lenni Európában, amint az Indiából átszivárgott oda. Itt mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy az indogermán, ma indo-európainak nevezett elmélet mindjárt megtalálta a magyarázatot, hogy miként került ez a művelt nyelv Indiába. Ez a magyarázat egyszerű és 'velős', csak legyen, aki elhiggye. És elhitték, csaknem az egész világ elhitte. Nos, nézzük a magyarázatot: Ez az ú. n. 'indo'-európai 'faj' teóriája abból a 'felfedezésből' alakult ki, főleg a múlt század folyamán, hogy a szanszkritban és az 'európai' nyelvekben - különösen a kelta nyelvekben - sok hasonlóság van. Ebből aztán mindjárt létrehozták az ú. n. ind-népvándorlás hipotézisét, mely szerint az indusok, úgy Kr. e. kétezer táján a mai Európa térköréből fajrokonaikból kiválva Indiába vándoroltak. Természetesen ennek a feltevésnek a szanszkrit nyelv adta meg az alapját.

Ezzel szemben nézzük, mit mond Padányi Viktor e teóriával kapcsolatban:

„Ez a 'késői szumir' nyelv, a Krisztus előtti két évezred szumir nyelve, gyorsan torzul, másul, átad és átvesz szavakat és éppúgy gazdagítja az akkoriban még primitív asszirt, babilonit, hébert, mint ahogy krétamykénei és etruszk csatornákon bejut az árja nyelvekbe is, sőt kelet felé haladva az ú. n. sanscrit 'nyelvbe' is. Ez a tény vezette hosszú időn keresztül a 'szumir

dicsőség' után vágyó árja nyelvészeket, akik az 'indo-európai' nyelvek szumir kölcsönszavaiból kiindulva kissé elhamarkodottan sorolták be a szumir népet az 'indo-európai' népek családjába'..."

Ebben az idézetben Padányi ugyan inkább arról ír, hogy a sumir népet miként csatolták az indoeurópai népek családjába, de ugyanakkor az is tisztán kiviláglik abból, hogy a sumir a szanszkrit nyelvbe is belekerült s így lett eleinte a sumir nép is, az összehasonlító nyelvtudomány 'alapszabályai' szerint az indoeurópai népcsaládba bekebelezve. Padányinak az a megállapítása, hogy a szanszkritba sumir szavak kerültek bele az idők folyamán, igen fontos számunkra, mert megmagyarázza a sumir-szanszkrit-magyar nyelvrokonság kérdését. A szabir nyelv kapcsolatait e három nyelvhez már előzőleg bemutattuk és még a későbbiekben is lesz arról szó. Jelenleg azt szeretnénk megvizsgálni, hogy milyen szanszkrit és indogermán-indoeurópai-árja nyelv érintkezésekről és azoknak egymásra való befolyásáról beszélhetünk az indiai ótörténelemben.

Ismeretes történelmi körökben, hogy a virágzó Indus-völgyi, a sumirokkal egyidőbeli Harappa-Mohenjo Daro őscivilizációt az árja nép elsöprő támadása pusztította el. Ezzel kapcsolatban az angol-szász Bill. S. Ballinger: „Lost City of Stone” c. könyvének 81. oldalán kezdődően többek között a következőket írja: Kb. 1750 i. e. az árják - harcias

barbár nomádok (Ballinger szavai/a szerző) - lerohanták Észak-Indiát, majd a Ganges folyó völgyében dél felé a Bengali-öböl felé húzódtak. 1700. és 1650. (i. e.) között támadhatták meg és dúlták végig Harappát, de még úgy 150 évig eltartott, ameddig Mohenjo Daro is erre a sorsra jutott. Az őscivilizáció elpusztult, habár egyes csoportok még emberöltőig fennmaradtak. Az árják által megszállott területeken a kultúrális erősen csökkent; az árják átvették a kaszt rendszert és valószínűleg a két vallást is egyesítették. Majd Ballinger azzal folytatja, hogy az árja meghódítás után az írás használata is erősen lecsökkent évszázadokig, sőt írott bizonyíték ebből az időszakból nem maradt fenn, mert a pálmából készült papír nem sokáig tartott a szélsőséges klíma és a rovarok pusztítása miatt. Ballinger aztán megemlíti könyvében, hogy kb. i. e. 300-ban már volt egy árja ábc használatban Indiában, a görögök útján átformált föníciai abc-re alapozva. Ugyancsak megállapítja Ballinger, hogy az árják előtti indiai ősnépek a dravidák voltak, melyeknek a helybeli neve és nyelve tamil elnevezés alatt volt ismeretes. A tamil nyelvről viszont tudjuk, hogy Bálint Sándor azt a magyar nyelv szanszkritjának nevezte.

Ezek után tehát nem nehéz kitalálni, hogy miként és mikor kerültek az ősi indiai szavak az árja-índo-germán-indoeurópai nyelvbe, avagy megfordítva, miként rakott le az árja nép egy közös lexikai réteget az ősi indiai nyelvekbe.

De ez az árja népcsoport az idők folyamán ugyancsak lerakott egy hasonló lexikai réteget, valamint ezzel együtt a nyelvtani szerkezeteknek bizonyos mennyiségét is, az ősszabir-sumir származék, mediterrán térköribeli pelazg (görög szigetvilág) és etruszk (Appennin-félsziget) ősnépei között is. Ebben a térben az első ‘pusztító árja rajok’ i. e. 1300 táján jelennek meg illyr-latin törzsek formájában az Appennin-félszigeten, s mintegy száz évvel később az achajok, vagy dórok a Peloponezosz-i ősnépet igázzák le. Ezzel a leigázással kapcsolatban írja Padányi fent említett könyvének 43. oldalán, hogy:

„A leigázott kultúrvilág azonban hosszú és fáradságos századok során civilizálja a barbár hódítót, vérséگیleg összeötvöződik vele és a tér kultúrnepeiből, meg a nyers és barbár és árja achájból fokozatosan előáll egy finomultabb, a civilizáció továbbvitelére alkalmasabb faj, a ‘mediterrán’ hellén, az ‘európai’ barbárból mediterrán kultúrlénnyé ötvöződött félvér, amely torzonborz ősein kívül mindent a mezopotámiai fényből kap, még szókincsének nagyobbik felét is, hisz a zord és vad északról semmit magával a mediterrán világba nem hozott”...

Tehát ezekbe az ősszabir-szumir származású ősnyelvekbe lerakott árja lexikai rétegek teremtették meg azt az állapotot, mely lehetővé tette, hogy a 18. század második felében William Jones (1746-1794.)

leírhatta azokat a lelkesítő szavakat, melyek az összehasonlító nyelvtudomány elméletét megalapozták:

„A szanszkrit nyelv - bármily ősi is - oly bámulatos szerkezettel rendelkezik, amely tökéletesebb a görög nyelvnél, gazdagabb a latinnál, gyönyörűbb mindegyikükénél, ám amely oly közeli rokonságot mutat e két nyelvvel, az igék gyökereiben éppúgy, mint a gramatikai formákban, hogy ezt a véletlen nem szülhette, a rokonság annyira erős, hogy e három nyelv kutatásával foglalkozó egyetlen filológus sem kételkedhet benne: ezek mindannyian egy közös forrásból eredtek, amelyik meglehet, hogy többé már nem létezik”. (Ezt az idézetet O. Szülejmenov: Sumér és Ázsia c. könyvéből vettük.)

A fenti idézetet 1786-ban mondta el Sir William Jones, mely időpontot mint az összehasonlító nyelvészet születési évének tartanak számon. Ugyancsak ekkor vetette fel az ideát Jones, hogy a szanszkrit nyelv terén kifejtett munkásságának rendkívüli követelményei lettek a nyelvészetben. A kalkuttai College of Forth Williams-ban lázas munkálatok kezdődtek a szanszkrit nyelv ‘felfedezésére’ és beindították annak tanítását a modern indo-árja beszélt nyelvek mellé. A College of Forth Williams tudósai között találjuk a szanszkrit és indo-árja kutatások úttörőit: pl. P. T. Colebrook-ot, aki szanszkritot, bengálit, és maráthit tanított. Colebrook-ot 1801-ben a szanszkrit nyelv

professzorává nevezték ki. A College-ben találjuk még Mrityunjay Vidialamkar-t, a korszak legkiemelkedőbb szanszkrit tudósát. A szanszkrit nyelv kutatásának munkájában a munshi-k, vagyis írnokok segítettek, akik járatosak voltak a szanszkritban. Ők másolták a kéziratokat és készítették elő a nyomtatásra. A tanítás meggyorsítására, és hatásának emelésére az iskola szótárakat és nyelvtankönyveket jelentetett meg. S. K. Das könyve arról is tudósít bennünket, hogy a Carey által írt marathi, panjabi, telugi és kannada nyelvkönyvekben és az általa, valamint a Mohan Prasad Thakur által összeállított oriya és marathi szótárak is erősen segítették a kutató és tanító munkát. S. K. Das azt is közli, hogy John Gilchrist: Dictionary, English and Hindosthanee (1786-90.) szerzője hitt egy olyan univerzális nyelvten létezésében, amely az emberiség valamennyi nyelvének alapjául szolgál. Ugyancsak fontos ebből az időszakból az a szótár, amelyet Henry Pittis Foster jelentetett meg: „A vocabulary in two parts, Bengalese and English and vice versa”, (Calcutta, 1799-1802.) címmel. Ezt a szótárt Csoma is használta munkásságában.

Itt kell megjegyeznünk, hogy az indiai nyelvek iránt a hittérítők is élénken érdeklődtek, hiszen az magától értetődő, hogy a hittérítést sokkal könnyebben és hatásosabban lehetett végezni, ha a bennszülöttek nyelvét beszélték. Ennek az irányzatnak volt legerőteljesebb szószólója William Yates tiszteletes, aki hasz-

nos kézikönyvet szerkesztett az „A Sanskrit Vocabulary; containing the Nouns, Adjectives, Verbs and indeciable Particles ... Arranged in Grammatical Order, with explanations in Bengalee and English” (Calcutta, 1820.) címen. Ebből a kézikönyvből Csoma is sokat idézett. Csoma elég zárkózott életet élt Kalkuttában is, ahol az Ázsiai Társaság könyvtárosa volt 1837-42.), de William Yates tisztelettel közelebbi kapcsolatban állott. Annál is inkább, mert a könyvtárosi munkakörébe tartozott, hogy Dr. Yatesnek és más hittérítőknak liturgiai munkákat, zsoltárokat és anglikán imakönyveket tibeti nyelvre fordítson le. Ezidőben lépett közelebbi viszonyba H. H. Wilsonnal, az Ázsiai Társaság titkárával, akivel e munka más részében foglalkozunk.

Csomának Dr. Yates-szel való közeli együttműködésének egyik fontos bizonyítéka az a levél, amelyet Dr. Campbell vett jegyzékébe, amint 1842-ben, Csoma halála után, hazánkfia hagyatékáról leltárt készített.

A fentiek alapján tehát semmi kétség nem fér ahhoz, hogy Körösi Csoma Sándor részt vett, és pontosan megismerkedett a kalkuttai tudományos körök szanszkrit nyelvű tudományos kutatásaival. Ahhoz sem fér kétség, hogy a szanszkrit nyelv egyik kiemelkedő tudósa lett. Viszont ahhoz sem fér semmi kétség, hogy a kalkuttai angol társaság nem nézhette jó szemmel Csoma azon megállapítását, hogy „a szanszkrit nyelv tanulmányozása sokkal hasznosabb a magyarokra, mint

bármely más európai nyelvre nézve”. Annál is inkább ismert volt ez kalkuttai tudományos körökben - de egyúttal Európában is - mert ez a Körösi Csoma-megállapítás már Kalkuttába való érkezése elején ismert volt, tibeti-angol szótára ugyanis már ki volt nyomtatva. Láttuk fentebb azt a lázas igyekezetet, amellyel az angol tudósok és jól megfizetett bennszülött szakértő alkalmazottaik dolgoztak a szanszkrit nyelv kutatásán. A céluk igen ismeretes előttünk! Ugyanis erre a művelt ősnyelvre kezdték felépíteni az indo-germán ősnyelv és ős-fajelméletet, éppen a Csoma kalkuttai tartózkodásának időszakában. Tehát bárhogyan is analizáljuk és mérjük fel Csoma szanszkrit nyelvű munkásságát, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy azt az angol, de az egyéb nyugat-urópai tudósok sem nézhették jó szemmel. Csomát az angolok mindig figyelték. A britek egész hatalmas birodalmukat igen fejlett kémelhárításra és kémszervezetre alapozták. Ez a kémelhárítás nem csak politikai jellegű volt, de kiterjedt a gazdasági, ipari, kereskedelmi és tudományos élet minden fázisára is. Az angolok, akiknek nem volt megbízható és igazolható őstörténelmi múltjuk, megragadták az alkalmat arra, hogy az India meghódítása után felfedezett szanszkrit ősnyelvet hatalmi érdekeik szolgálatába állítsák. Ez esetben a germán fajú rokonaikkal karöltve kiagyalták, hogy megalkossák maguknak az ind-népvándorlás elméletét, amely nekik - a szanszkrit ős-

nyelvre alapozva - kiváltságos ősnyelvi és fajeredeti bázist volt hivatva adni.

Azon célból, hogy a fenti gondolatmenetünket megerősítsük, nézzük, hogy Európában - ebben az időpontban - hogyan fejlődött a szanszkrit és európai nyelvek hipotézise?

A. Hamilton tanítványa, Friedrich Schlegel, Párizsban, 1808-ban megjelent „Ueber die Sprache und Weisheit der Inder” című könyvében vetette fel a szanszkrit és európai nyelvek kapcsolatának gondolatát, sőt továbbmenve azt az ideát igyekezett olvasói tudomására hozni, hogy a szanszkrit volt az ind-európai nyelvek őse. Természetesen ez utólag tévesnek bizonyult Wojtilla Gyula megállapítása szerint is, de mire ez a tévedés kiderült és beigazolódott, addigra Európában már nagy teret hódított a szanszkrit nyelvre alapozott indo-germán, ma indo-európai fajelmélet.

Különösképpen a német Franz Bopp (1791-1867.) volt ennek az elméletnek a terjesztője, akivel e munka más helyén is foglalkozunk. Ő rakta le az összehasonlító nyelvészeti tudományok alapját. Első könyve az „Ueber das conjugationssystem der Sanskritsprache in Vergleichung mit jenen der griechischen - latini-schen, persischen und germanischen Sprachen” (Frankfurt, 1816.) a további kutatómunka fejlesztésében fontos mérföldkő. Ez a könyv volt a kiindulópontja annak a lázas nyelvészeti munkásságnak, melynek célja egy

addig nem létező ősgermán nyelv felfedezésére irányult. Bopp nyelvészeti vizsgálódásai azt keresték, hogy miként állíthat fel egy olyan hipotézist, amely a szanszkrit, perzsa, görög, latin és germán igealakok közös eredetét tudná bemutatni. Következő könyvében: „Analytical comparison of the Sanskrit, Greek, Latin and Teutonic, Languages” c. az Annals of Oriental Literature-ben (London, 1820.) c. munkájában megállapította, hogy ezeknek a nyelveknek nyelvtani szerkezete azonos. Nos, láttuk fentebb, hogy Csoma éppen az ellenkezőjét állította: **„mivel a szanszkrit nyelvnek az alkotása, valamint több indiai nyelveké is, nagyon párhuzamos a magyarokéval, mely különben eltér a nyugati Európa nyelveitől.”** Nem csoda tehát, ha több Körösi Csoma Sándor-kutató hazánkfia fejében megfordult az a gondolat, hogy Csoma nem természetes halállal halt meg, mert kellemetlen volt az angol-szász nagyhatalmaknak az ő szanszkrit nyelv terén kifejtett munkássága. Csoma már gyermekkorában csupasz padlón feküdt, hogy megeddze testét az eljövendő nehéz kutató munkájára. Majd a tibeti hideg telek folyamán fűtetlen szobában dolgozott, s mégis életének alkonya előtt, 58 éves korában távozott az élők sorából, akkor, amikor elhagyni készült az angolok felügyelete alatt lévő térkört. Ez valóban elgondolkodtató.

Visszatérve a szanszkrit és az európai nyelvek közötti kapcsolat hipotézisének a szóban forgó idő-

pontbani továbbfejlődéséhez, azt látjuk, hogy a következő lépés Franz Bopp részéről az volt, hogy Schlegelnek a szanszkritről, mint ősnyelvről, szóló tézisént egy újabb elmélettel váltsa fel. Bopp kiagyalta, hogy a szanszkritot egy egységes ősnyelvvel fogja helyettesíteni, és ezt az ősnyelvet ős-indo-germánának nevezte el. És ilyen egyszerűen született meg az indo-germán - ma indo-európainak nevezett - ősnyelv, sőt ebből született meg az indo-germán fajelmélet is, és ennek bizonyítására az ind népándorlás elmélete. Ezekután csak az a kérdés, hogy ha az angol kalandorok (Clyde, stb.) és a gyarmati hadsereg nem hódítják meg Indiát, akkor az angolszászok vajon honnan vették volna a szanszkrit nyelvet, amelyből megszületett Bopp agyában az ős-indo-germán ősnyelv? Nagyon érdekes ennek a Bopp-nak a munkássága, figyeljük csak izgalommal a többi tevékenységét is.

Európában a hadifogolyként Párizsban rekedt Alexander Halmilton angol állampolgár volt először megbízva a szanszkrit nyelv tanításával és ő volt Friedrich Schlegel tanára is. Az első szanszkrit professzor a College de France-ban, a francia A. L. Chézy volt 1812. után, akinek a tanítványa August Wilhelm Schlegel lett az első szanszkrit nyelv professzor Németországban. Az 1818-ban alapított bonni egyetemen. Franz Bopp szintén Chézy tanítványa volt, és egy Windischmannhoz írott levelében arról panaszkodott, hogy Párizsban a szanszkrit nyelvnek sem tanárai, sem

hallgatói nem voltak. Ebben az időben sem Párizsban, sem másutt Európában nem álltak rendelkezésre szanszkrit szövegek, kivéve azokat, amelyeket Indiában nyomtattak ki. Boppnak nem állt módjában, hogy megvehetne volna H. H. Wilson első átfogó angol-szanszkrit szótárát sem, így kezdetben fordításait a Mahabharatából és a Ramajanából készítette el - szótár nélkül! Tehát láthatjuk, hogy Körösi Csoma ezen a téren jobb helyzetben volt, mert hozzájuthatott Kalkuttában úgy a szanszkrit szövegekhez, mind a nyelvtanhoz és szótárakhoz is.

Boppék számára a helyzet csak a 30-as évek közepén javult meg. Közben Bopp szanszkrit nyelvtanokat adott ki, és egy szótárt készített, majd megkezdte nagy munkájának, a „Vergleichende Grammatik des Sanskrit, Zend, Griechischen, Lateinischen, Litauischen, Altslavischen, Gothischen und Deutschen”-nek a kiadását. Kitűnő tudósokat képezett ki. Közülük Friedrich Rosen két munkát írt a szanszkrit szótövekről 1826-ban és 27-ben (V. Stache-Rosen: „German Indologists, Bibliographies of Shoolars in Indian Studies writing German.” Dialogue 1980-81. New Delhi, 1981.). Ugyancsak említésre méltó Peter von Bohlen: „Das alte Indien, mit besonderer Rücksicht auf Aegypten,” 1830. című munkája, amelyben a szerző érinti az ind kultúra minden területét. A következő német szanszkrit nyelv szorgalmazó Hans Roer 1839-ben ment Kalkuttába, és a Bibliotheca Indica szer-

kesztője lett. Ez a vállalkozás a szanszkrit kutatásának és tanulmányozásának új fejezetét indította el. Ugyancsak jelentős szerepe volt az összehasonlító nyelvészet kifejlődésében August Pott-nak, akinek „Ethymologische Forschungen auf dem Gebiet der indogermanischen Sprachen mit besonderen Bezug auf die Lautomwandlung im Sanskrit, Griechisch-en, Lateinischen, Litauischen und Gothischen”, Lemgo, 1833-36. című műve mintegy kiegészítette Bopp korábbi munkáit. Úgyszintén nagy hatással volt az általános nyelvészet fejlődésére Wilhelm von Humbold munkássága, akinek Boppal folytatott levelezése a kettőjük együttműködését jelzi.

Bopp összehasonlító nyelvtudományának elmélete tehát abban az időpontban lett valójában lefektetve, amikor Körösi Csoma Sándor nagy útjára indult (1819).

Amint fentebb láttuk tehát, Jones és Bopp feltételezése aztán az őket követő nyelvészek munkáiban kategorikus érvvé fejlődött és kialakult az indogermán - ma indo-európainak nevezett - nyelvcsoporthoz, melybe aztán az összes iráni, indiai és minden európai nyelvet felvettek, kivéve a magyart és a finnt.

Most önkéntelenül felmerül a kérdés, hogy a magyar nyelvet nem szándékosan hagyták-e ki ebből a nyelvcsoporthoz, mert tudták, hogy a szanszkrit a magyar nyelvnek a rokona szótövekben és szavakban, míg szerkezetileg pedig azonos azzal? Vagy nemde a

nagy nyelvszakértő és kiváló szanszkrit nyelvtudós Körösi már 1825-ben értesíti a nyugati világot, Kennedy századoshoz írott levelében erről a tényről, míg ugyanez 1834-ben a tibeti-angol szótárnak előszavában nyomtatásban is megjelent? És nemde ugyanitt jelenti ki Körösi, hogy míg a szanszkrit nyelv alkotása nagyon párhuzamos a magyarral, addig eltér a nyugati Európa nyelveitől? A nagy reményekkel felállított összehasonlító nyelvtudomány érdekkörét igen sértette volna a nem angolszász-indogermán-indoeurópai-árja származású magyar nyelv szanszkrittal való rokonsága. Tehát az 1848-49-es szabadságharcunkat le kellett verni, vagy veretni a habsburgi önkényuralomnak, már csak azért is, hogy utána aztán a testben-léleekben megtört nemzetre ráerőszakolhassák a lealacsonyító finnugor származáselméletet. És azóta nevezik még csak igazán barbárnak a múltunkat a nyugati világ tankönyvei és lexikonjai. Ezért kellett tehát a magyarság nyelvét holmi elenyészően semmitmondó vogul és osztyák nyelvtöredékhez és az észak-balti nyelvcsoporthoz beskatulázni. Ilyen körülmények között született meg tehát a finnugornak elnevezett nyelv- és származáselmélet, mely olyan messze van a valóságtól, mint a mezopotámiai meleg és fénylő napsugár az észak-uráli erdők hideg és sötét éjszakáitól.

Ezek után - mintegy konklúzióképpen - megállapíthatjuk tehát, hogy a szanszkrit nyelvnek a felhasználása indogermán törekvések kiszolgálására hozta létre

nagyrészt a magyar nyelv- és néperedet megmásításának a körülményeit és így vált a szanszkrit nyelv az elmúlt másfél évszázad magyar nemzeti tragédiáinak egyik okozójává; ahelyett, hogy a magyarságnak elismerést és jól megérdemelt megbecsülést hozott volna.

De már mintha végre kezdene átszűrődni a nap a magyarság indoeurópaisztikai és finnugorisztikai felhői által beborított égen. A 20. század elején, de különösen az elmúlt két évtized folyamán komolyabb tempóban meginduló régészeti ásatások a Közép-Keleten nemcsak az emberiség őstörténelmének revízió alá vételét tették szükségessé, de egyidőben megdöntötték és tarthatatlanná tették az indoeurópai és finnugor nyelv- és származás-eredet eszméit is. Ezek a régészeti ásatások ugyanis nemcsak eddig ismeretlen ősi kultúrák és hatalmas civilizációk vívmányait - különösen az építészet, mezőgazdaság, ipar és luxuscikkek, kerámiák, művészet- és valláskultusz stb. terén - tárták fel, hanem szintén felszínre hoztak vagy félmillió ékírásos agyagtáblát is, amelyek aztán az ősszabir-sumir és egyéb általában turáninak nevezett és közös eredetre mutató, ragozó nyelvet beszélő népek hegemoniáját igazolták a szóban forgó térkörben, az emberiségnek ebben az igen korai kultúrgócaiban.

Ezek után a 20. század végefelé ma már tehát nem kell feltűnőnek tartanunk, ha arról értesülünk, hogy több higgadtabb vezető indoeurópai nyelvtudós és

történész - ha eléggé vonakodva is - de már elvetette a közös indogermán alapelv és az egységes indogermán ősnép tételét is. Ezen számunkra igen fontos nyelvi és származási tényezőről Götz László kutató honfitársunk kimerítő felvilágosítást nyújt a „Keleten kél a nap” c. többkötetes munkájában, így csak röviden foglalkozunk itt e sorokban azzal.

Götz László könyvének III. kötetében a 15. oldalon ‘A nemzetközi nyelvtudomány és őstörténet-kutatás fejlődése az utóbbi évtizedekben’ fejezet alatt a következőképpen vezeti be mondanivalóját e számunkra felettébb fontos témáról:

„Eddigi meg gondolásainkat - tudatosan - a 19. század második felének nyelvészeti és őstörténeti szemléletébe, az akkori ezirányú ismeretanyagba igyekeztünk beilleszteni mert meg akartuk mutatni, hogy a finnugorisztika alaptétele a magyar nyelv finnugor származásáról - abban a formában, ahogy tanították és tanítják még ma is - már a nyelv- és őstörténetkutatás 19. századi színvonalához, módszertani követelményeihez mérten is elavultnak, tarthatatlannak, sőt egyenesen tudománytalannak nevezhető.

A 20. század eleje óta azonban az ortodox finnugorisztika helyzete folyamatosan még kilátástalanabbá vált. A közel-keleti ásatásoknál mind nagyobb számban előkerülő, ma már több mint fél millióra rúgó ősi ékírásos nyelvemlék egyre parancsolóbb módon

követelte meg az európai nyelvtudomány korábbi nyelvcsaládi elméleteinek és nyelvfejlődési elképzeléseinek alapos felülvizsgálását és újraértékelését.

Az előző kötetekben már ismételtlen utaltunk arra, hogy az indogermanisztika, húzódva és vontatottan ugyan, de már megkezdte ezt az elkerülhetetlen revíziót. Belátták, hogy az indogermán kultúrprioritás elmélete nem tartható fenn tovább. Sőt, a mérvadó indogermán nyelvtudósok és őstörténészek jelentős hányada elvetette a közös indogermán alapnyelv és az egységes ősnéptételét is. Az előázsiai nyelvemlékek világánál meglátták, hogy az indogermán nyelvek viszonylag későn alakultak ki: valamikor a Kr. e. 2. évezred folyamán, s konszolidálódásuk részben egészen a Kr. u. 1. évezred derekáig tartott. Itália indogermanizálódása például csak a Kr. e. 1. században fejeződött be, de akkor is csupán „hivatalosan”, a Római Birodalom latin közigazgatási nyelve keretében; a nép tekintélyes része még sokáig nem indo-germán nyelveken (ligur, etruszk, raeti stb.) beszélt (I. F. Altheim: *Geschichte der lateinischen Sprache*, M. Pallotino: *Die Etrusker*). Megmutatkozik ez még ma is az olasz nyelvjárásokban, a toszkániai vagy a liguriai alig érti meg a nápolyit, vagy a sziciliait.

De még azok a kutatók is, akik nem vetik el egy többé-kevésbé egységes indogermán alapnyelv egykori létezésének lehetőségét, annak korát csupán a Kr. e. 3. évezred derekára, legfeljebb első felébe teszik (I.

Reallexikon der Assyriologie V. Band „Indogermanen’ címszó alatt).

Nyilvánvalóvá vált az is, hogy az indo-germán nyelvek esetében nem beszélhetünk genetikus nyelvrokonságról, nyelvi családfáról, hanem minden valószínűség szerint csupán igen komplikált, többrendbeli etnogenetikai és nyelvkiegyenlítődési folyamatokról, az areális nyelvek nyelvi szövetségek értelmében (I. köt. 105-115. old.).

Mivel e kérdések nyelvtudományunk további fejlődése szempontjából elsőrangú fontossággal bírnak, s minthogy az utóbbi évtizedek magyar nyelvészeti és őstörténelmi irodalmában az indo-germanisztika ezirányú felismeréseiről édeskeveset olvashatunk - már láttuk, hogy a magyar kutatás a jelek szerint zömmel az indo-germanisztika ú. n. „ahisztorikus’ iskolájához csatlakzott (I. köt. 80-87. old.) -, nem kerülhetjük el, hogy nem-szaknyelvész olvasóink számára, akiket a finnugor nyelvtudomány e téren teljes tájékoztatlanságában hagy, kissé részletesebb ismertetést adjunk a nemzetközi indogermán nyelv- és őstörténetkutatás azon irányzatáról is, amelyik már régóta kizárólag azzal foglalkozik, hogy például a Grimm-féle hangtörvények segítségével a japáni ajnukat „indogermánizálja” (I. köt. 86. old.), vagy iráni nyelvekké „rekonstruáljon” nyelvemlékek nélküli, gyakorlatilag ismeretlen nyelveket (M. Mayrhofer. Die Rekonstruktion des Medi-

schen, vol. II. kötetünk 47-48. old.), illetve indo-germán „Herrenschicht”-eket keresgéljen egész Euráziában.”

Ezekután Götz igen meggyőző példákat hoz fel:

N. S. Trubeckej már 1936-ban elvetette az indogermán közös ősnyelv, ősnép és őshaza tételét (Gedanken zum Indogermanproblem), mert szerinte az indogerman kifejezés semmit sem mond etnológiai kérdésekről, csak nyelvi fogalom lévén, vagy talán még attól is kevesebb, mert csak nyelvtani, nyelvszerkezeti sajátosságokat jelöl.

F. Altheim szintén megállapítja (Geschichte der lateinischen Sprache: „Az indogermániség, eredetét és lényegét tekintve csupán nyelvtudományi fogalom.”. Majd Altheim így folytatja:

„Egyáltalán, a történelmi kezdeteknél mindenhol nyelvi és nyelvjárásbeli sokrétűséget találunk. Csak bizonyos történelmi események során váltak egyes nyelvi vagy nyelvjárási csoportok dominánssá, s sikerült a sokrétűséget az egységesség javára megszüntetni... Így emelkedett az attikai nyelv vagy koiné a görög világban, a latin, mint a Római Birodalom nyelve, arra az uralomra, amelyet aztán évszázadokig gyakoroltak. Pusztán nyelvtudományi konstrukciók, mint az ősgörög és az ősitáliai nyelvek állítólagos egységessége, nem bizonyultak fenntarthatónak.” Majd még később Altheim így folytatja gondolatmenetét:

„Az egységes indogermán ősnyelv feltételezésének kényszere tehát nem áll fenn. Ezzel annak szükségessége is megszűnik, hogy közös őshazát, egységes embertani fajtát és kultúrát kelljen posztulálnunk... Egyedül annyi marad bizonyítható, hogy bizonyos számú nyelv, amelyeknek eredetileg még messzemenően hasonlóknak sem kellett lenniük, kölcsönös, de semmiesetre sem egyenletes érintkezések során közös nyelvi jelenségeket alakított ki.”

Ezek után ismét átadjuk a szót a kiváló munkát végzett Götz László kutatótársunknak:

„Végezetül még egy nagyon fontos megállapítást idézünk Altheimtól, amely a modern nemzetközi nyelv kutatás egyik alappilléreinek tekinthető, s amelyet a magyar-finnugor nyelvtörténeti vizsgálatoknál különösen is meg kellene szívlelni, állandóan szem előtt tartani, mivel a finnugorisztika az indogermatisztikához viszonyítva tudvalevőleg csak igen csekély nyelvemlékkel rendelkezik, s ezek is jó 1500-2000 évvel későbbi időkből származnak, mint a különböző indogermán nyelvek legrégebb emlékei.

‘A nyelvfejlődés eszerint, mint minden a történelemben, korszakokra oszlik. A nyelvtörténet kutatásának elsődleges feladata e korszakok egymástól való elkülönítése. Ez azt jelenti, hogy a nyelvi jelenségeket és azok változásait időbelileg a lehető legnagyobb pontossággal meg kell határoznunk. Fel kell számol-

nunk azt az eljárást, hogy időbelileg meghatározatlan nyelvi jelenségekkel dolgozunk (a kiemelés tőlünk). Különben ismét az eddig szokásos módszernél kötünk ki, amely szerint mindazon két vagy több indogermán nyelv közötti egyezéseket, amelyeket nem lehetett időhöz kötni, gondolkozás nélkül a nyelvi őskorba utalnánk.’

Altheim ezen 1951-ben megjelent munkáját különösen részletesen idéztük, hogy olvasóink világos képet alkothassanak maguknak arról a szemléletmódról és módszerességről, amely az indogermanisztika józan kutatóinál 1945 óta mindinkább tért hódít. Ha ugyanis magyar nyelvészeti, őstöréneti munkákat olvasunk, azokból bizony az indogermanisztika ezen újabb felméréseiről, módszereiről úgyszólván semmit sem tudunk meg még a legújabb kiadványokból sem. Nálunk még ma is a 19. századi nyelvcsaládfa járja, a maga akkurátusan beskatulyázott „urali”, „finnugor” és „ugor” alapnyelveivel, az azonos vagy párhuzamos hangzású szavakat szépen berakosgatva a megfelelőnek gondolt, előre elkészített fiókba, természetesen anélkül, hogy az illető szavak valóságos koráról, esetleges jelentésváltozásaikról vagy belső - /nyelvcsaládon belüli/ jövevényszó voltukról - megfelelő ősi nyelvmlékek hiányában - a leghalványabb fogalmunk is lehetne.

Láthattuk, hogy még a számos, viszonylag régi nyelvmlékkel rendelkező indogermán nyelvek eseté-

ben is milyen nehéz, gyakran megoldhatatlan feladatot jelent az egyes szavak időbeli meghatározása. Mennyivel óvatosabban kellene eljárnia tehát a finnugor összehasonlító nyelvtudománynak, ha valóban módszeres tudományosságra törekedne! Ilyen óvatosságnak, körültekintésnek azonban nyelvészetünkben csak igen kevés nyomát találhatjuk, s ezek is többnyire kívülálló, nem szaknyelvész körökből származnak: a régészekről, akik például nem értik, hogyan lehetne „szablya” szavunk szláv jövevényszó, amikor a szláv leletekben e kardforma sohasem fordul elő, a honfoglaláskori magyar sírokban viszont tömegesen találják a gyengén hajlított, egyélű kardokat, azaz a „szablyá”-kat. Nos, ezek a leletek, valamint a 14. század derekán készült Képes Krónika szablyaábrázolása jóval nyomósabb bizonyítékok a „szablya” szó magyar eredetére, mint az a körülmény, hogy - az 1391-es kérdéses előfordulást nem számítva - a szó csak a 15. századból adatolható.”

Nem szeretnénk mellékvágyányra tévedni, de úgy érezzük, hogy megemlítésre kívánkozik itt Padányi Viktornak a szablyával kapcsolatos megjegyzése a „Dentumagyarica” 338-39. oldalról:

„A kievi kardok egy ideig az ősi szabir, vagy ha úgy tetszik magyar formára készültek. Ez egy 78 cm hosszúságú, enyhén hajlított penge, amelynek felső végén, a rövid keresztvas fölött a kard vonalához képest egy kissé tompaszögben hátrafelé hajolva van a

markolata, nem egyenesen, mint ma.” Majd kissé később Padányi így folytatja. „A kardkovácsolás ősi szabir ipar, ez a nép talán a nevét is a szablyától kapta, amely szó nem a német Sabel-ből származik.”

Íme, t. olvasó, így jönnek az új régészleletek őstörténetkutatóink segítségére abban a törekvésünkben, melynek célja az évezredek folyamán tőlünk elvett és kisajátított ősmúltunk, ősnyelvünk és őshagyományaink visszakövetelése.

Nos, de folytassuk Götz László honfitársunk, az indogermanisztika és a finnugorisztika terén mutatkozó újabb - és számunkra igen felemelő - felismeréseiről szóló beszámolóját.

Götz ezután G. Solta dolgozatával foglalkozik könyvének 24. oldalán:

„G. Solta ‘Gedanken zum Indogermanproblem’ című dolgozatában, amelyet már említettünk (I. köt. 109-110. old.), még Altheimnél is tovább megy. Nemcsak kereken tagadja az indogermán ősnyelv és ősnép fikcióját, hanem alapos módszertani elemzéssel azt is kimutatta, hogy az ú. n. indogermán alapnyelv rekonstrukciója a rendelkezésünkre álló nyelvemlékek segítségével még akkor is elvileg lehetetlen, ha ilyen valóban létezett volna.

R. Pittioni, a neves bécsi régész-történész, a Propylaen Weltgeschichte legutóbbi kiadásának (1976.)

I. kötetében (Der urgeschichtliche Horizont der historischen Zeit) szintén leszögezi, hogy semmiféle régészeti bizonyítékunk sincs egy egységes indogermán ősnép egykori létezésére, minek következtében e közös ősnyelv tézise is csupán a levegőben lógó feltevés. Az európai bronzkor elején, a Kr. e. 2. évezred derekán ugyan már beszélhetünk bizonyos mértékben kikristályosodni kezdő etnikai tömbökről, de a lingvisztika nyelvi visszavetítései minden konkrét alapot nélkülöznek. Ha valamit egyáltalán mondhatunk, az csak annyi, hogy valószínűleg a Kr. e. 3. évezredbe tartozó ú. n. tölcséres edények műveltsége (Trichterbecherkultur) képezhette a későbbi európai indogermánok faji alapjait. De ez is csupán óvatos hipotézis, s még megközelítőleg sem bizonyítható - emeli ki Pittioni.

Maga J. Pokorny, a Walde-Pokorny-féle ‘Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen’ című standard mű társszerkesztője is eljutott végül annak felismeréséig, hogy sem indogermán ősnépről, sem pedig közös ősnyelvről nem beszélhetünk.

‘Die Trager der Kultur der Jungsteinzeit und die Indogermanenfrage’ (1949.) című tanulmányában végkövetkeztetésként leszögezi: ‘A jelek tehát arra mutatnak, hogy az indogermánság a legkülönfélébb elemek egybeötvözéséből keletkezett. Erre vallanak az összehasonlító etnológia eredményei is’. (I. Pokorny:

id. m. Schreier: Die Urheimat der Indogermanen, 311. old. - a továbbiakban: 'Schererkötet').

Az indogermán megjelölés tehát pusztán nyelvi fogalom. Az ilyen nyelven beszélőket nevezzük indogermánnak, ami azonban önmagában véve még nyitva hagyja műveltségük és embertani alkatuk kérdését, hiszen a nyelv könnyen átvehető.

A legnagyobb elismeréssel kell adóznunk Pokornynak e soraiért, mert azt mutatják, hogy igazi tudóshoz méltóan, még előrehaladott korában is volt lelkiereje ahhoz, hogy miután szinte egész élete megfeszített munkásságát éppen az indogermán ősnyelv rekonstruálására fordította, nyíltan és emelkedett szellemmel kimondja: fáradozásai, egész életműve végeredményben hiábavaló volt, mert bizonyíthatatlan fantomokat kergetett. Fenti két kijelentése ugyanis tulajdonképpen nem más, mint annak becsületes bevallása, hogy fő tudományos műve, a Walde-vel közösen szerkesztett indogermán etimológiai szótár bizony meglehetősen homokra épített munka volt, s nincsenek szolid módszertani, régészeti és embertani alapjai.”

Götz László honfitársunk igen kimerítő és alapos munkájából tehát tisztán kivehető, hogy az indogermanisztika, indoerurópaisztika és finnugorisztika ősnép és ősnyelveredet elméletei tovább már nem tarthatók fenn, és kezd egy mindinkább táguló légüres

tér kialakulni úgy a világ, mint a finnugorisztika tanaira felépített magyar őstörténelemben. Magyar őstörténelem-kutatóinknak, de minden magyarságáért aggódó honfitársunknak is résen kell állnia és erősen figyelnie, hogy ezt a légüres teret milyen új történelmi és nyelvi eredet-teóriákkal igyekeznek majd a világ tudósai betölteni. Figyelnünk kell, hogy vajon ismét nemzeti érdekeknek megfelelő spekulációkkal, vagy - az új régészleletek túlsúlyának nyomása alatt - végre valódi adatokra és tényekre alapozott igazságos kiértékelésekkel fogják-e ezt a légüres teret betölteni. Ami a magyarság valódi ősmúltjának a szerepét illeti, ezen őstörténelmi légüres térnek a betöltésére jelen sorok írója a SA-SAKA-SUBAR-SZABIR népre alapozott Körösi-Padányi nemzet-származási alapvonalat ajánlja, melyet „A SZABIROK ÖSTÖRTÉNETE I. II. III.” c. könyveiben a magyarság származásának SZABIR-ONOGUR elmélete gyanánt jelölt meg.

Kedves magyar olvasó, miután az előző sorokban bemutattuk kitűnő őstörténetkutatóink segítségével a szanszkrit nyelvre alapozott indogermánisztika és az abból kifejlesztett finnugorisztika elméleteinek a születését és bukásának a kezdetét, lehet-e egy magyarnak is közömbösen várnia, hogy az elkövetkezendő őstörténeti és ősnyelvi átértékeléseknél és átrendezéseknél a világ tudósai milyen szerepet osztanak majd a magyar népnek? Lehet-e szerény ibolya gyanánt a semmittevés fái és a nemtörődomség bokrai alatt meghúzódva várnai,

hogy nemzeti nagy-múltunk ékesen világító régészeti, őstörténeti, ősnyelvi és őshagyományi drágakincseit újból elszedjék tőlünk? Vagy pedig a fajtajáért aggódó minden magyar egymással megbékülve ad békejobbot honfitársának, hogy együttes erővel mondhassuk oda a világtörténelem és ősnyelvek elrendezőinek, hogy „egy nemezetnél sem vagyunk alábbvalók”, a mi múltunk nem barbár, ellenkezőleg, inkább igen sokat köszönhet őseink alkotó géniuszának az egész emberiség. Emeljenek fel bennünket a kaukázusi (fehér) népcsoport legalacsonyabb létrafokáról a nemzetek családjában minket megillető helyre, hogy a hazánkban és külföldön se kelljen gyermekeinknek továbbra is szégyelnieük szüleik és őseik ‘barbárnak’ beállított származásfikcióját. Körösi Csoma Sándor azt mondta, hogy a szanszkrit nyelv szavakban a magyar nyelv rokona és szerkezetére nézve pedig azonos azzal. Körösi azt is megírta, hogy Nyugat-Európa nyelveinek semmi köze sincs a szanszkrithez. Igazságot és becsületes eljárást kérünk a mai kor tudósaitól őstörténelmünket és nyelvünket illetően. Atila nagy királyunk nem volt barbár. Ő nem dülta fel Rómát, hanem hadával megfordult annak kapui előtt, míg néhány év különbséggel a germán vandálok szétrombolták az ókor legnagyobb kultúrgócponjtját.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR UTOLSÓ ÜZENETE

S most, tisztelt olvasó, szálljanak vissza gondolataink a kegyelet szárnyán nagy székely hazánkfia darjilingi végnapjaihoz és a magyarsághoz intézett utolsó üzeneteihez.

Körösi Csoma Sándor végnapjait orvosa, Dr. Campbell drámai meghatódottsággal és megrázó szavakkal írja le. Körösi halálának közeledtét érezvén félretette a reá annyira jellemző nagy szerénységét, hogy még egyszer és utoljára üzenjen honfitársainak a magyar múlt hovatarozása felől. Dr. Campbell közleményéből Duka Tivadar ekként fordít (141. o.):

„Levest küldtem neki, s más nap ismét meglátogattam: ez alkalommal sokkal jobban érezte magát, felkelt ágyából, beszédbe ereszkedett s kedvére kibeszélte magát egy óra hosszáig - gondolatja - s buvárkodásainak kedves tárgyai fölött.” Majd a 143. oldalon így folytatja:

„...Az elbeszélésnek összefüggése sokkal komplikáltabb volt reám nézve, mintsem hogy azt folyamatosan följegyezhettem volna. Annyit azonban kivehettem Csomával volt társalgásaimból, a mióta őt megismerhettem, hogy minden reménye hosszú s fáradalmas kutatásainak végcéljét elérhetni abban összpontosult: ha a jugarok országát fölfedezi. Ezen országot meglelni hívé Lassától és Cham tartománytól

északkeletre, China nyugati határain; oda eljutni volt végcélja legforróbb óhajtásainak, s ott, ott hívé föltalálni azon néposztályt (tribe), melyet ekkoráig hasztalanul keresett. Reményeinek alapja oly egyén előtt, kiben a tárgy iránt nincs lelkesedés, vagy a ki nem szokott sok fontosságot helyezni nyelvrokonságokba, alkalmasint elég alapnélkülinek fog találtatni.

Okoskodása, a mennyiben többszöri találkozásunkból kivehettem, a következő volt: Európának szláv, celt, saxon és german nyelveiben, a nemzet, melytől a mai Hungaria veszi eredetét, hungar vagy jungarnak neveztetik; az arab, török és persa könyvekben is gyakori említés van téve egy nemzetről Közé-Ázsiában, mely sok tekintetben hasonló azon néphez, mely keletről Magyarországra jött; e nép a főlebb említett nyelvekben vogul, ugar, vagy vugarnak neveztetik, s ugyanazon könyvekből szerinte következtethető az is, hogy a jugarok országa azon helyen fekszik, a mint főlebb említettett. Másodrendű okok is hozattak elő ezen következtetés megállapítására, de azoknak nagy nyomatót ő nem tulajdonított, s így emlékezetemben meg nem maradtak.

Úgy látszik nekem, hogy a most említett beszélgetések alkalmával Körösi úrnak mintegy előérzete volt, hogy halála közelgett, mivel ez előtt soha oly nyíltan nem beszélt és soha nem fejezte ki aképp véleményeit, mintha óhajtotta volna, hogy azok emlékezetben marad-

janak. De e napon valóban az volt óhajtása, s én emléke iránt kötelezve érzem magamat azokat itt, habár igen tökéletlen modorban is feljegyezni. Hogy képes legyen véleményeinek kellő nyomatékot kölcsönözni, arra megkívántatnék a tárgynak kimerítő ismerete, a mihez nekem igényem nincsen, mindazonáltal megtevém azt, a mi tőlem telt. **Vétesenek tökéletlen jegyzeteim, mint utolsó szavai egy rendkívüli férfinak, tudván, hogy kellően méltányoltatni fognak azok által, a kik őt tisztelték terjedelmes tanulmányaiért, s bámulták fáradhatatlan munkásságát a nyelv literatúra s historia ügyében.**”

Szükséges-e ettől nagyobb bizonyíték annak igazolására, hogy Körösi utolsó óráiban is a hazaszertett lángjától fűtve akarja megértetni az idegen orvossal is, hogy a magyar őshazának Keleten kellett lennie? Mint-ha érezte volna utolsó óráiban is, hogy a valódi magyar múltat újból meg fogják másítani a közelgő jövőben. A Hatalmas Szellem mielőtt még elhagyta volna ez árnyékvilágot, még egy megrázó figyelmeztetést akar honfitársainak küldeni ... **Keressetek! ... Kutassatok!** Mert amelyik nemzet elveszti az igaz múltját, az elveszti jövőjét is!

És most Körösi Csoma Sándor Magasztos Szelleme újból kiszállt másfélszázados nyugvóhelyéről, hogy megihlessen minden magyar szívét valódi múltjának megismerésére. A minden idők legnagyobb

kutatójának áldott Nagy Szelleme segíti most az eredeti magyar őstörténelmünket kutató honfitársainkat és a SA-SAKA-SZABIR-SZÉKELY származású Sándorunk nagy szerénységét egy röpke időre levetve kér bennünket ismét, hogy ... **Keressük ... Kutassuk ... Megértsük és Továbbadjuk ... Éhezzük és Szomjúhozunk ... Kérjük és Követeljük ... a valódi régmúltunk igazságát.**

UTÓSZÓ

Nem fejezhetem be ezen kis tanulmányomat anélkül, hogy meg ne emlékeznék Varga Zsigmondról, a debreceni egyetem hajdani professzoráról, aki szintén a nagyenyedi kollégium tanulója volt, mint eszményképe, Körösi Csoma Sándor is. Körösi Nagy Szelleme segítette Varga Zsigmondot abban, hogy ő is vagy 15 nyelvet megtanuljon és így kimagasló nyelvtudományi szakismerete lehetővé tegye számára, hogy a bizonyítékok egész tömkelegét szedje össze és először mutassa be azokat a sumir-magyar nyelv összetartozásának igazolására és így elindítsa azt a feltartóztathatatlan lavinát, mely minden akadályt elsöpörve megadja a ma őstörténetkutatóinak azt a lehetőséget, hogy végre megírhassák a magyarság származásának valódi történetét.

Igen, kedves olvasóim, van Isten, és van Igazság
... És ... „Lesz még egyszer ünnep a világon” ... Magyar
ünnep ...

S most hallgassuk meg Varga Zsigmond Körösi
Csoma Sándorhoz írott szavait, melyekhez - bár
érdemtelenül - jelen sorok írója is csatlakozik:

„Fogadd tehát, megdicsőült lélek, szívesen e
poszthumusz hódolatot géniuszod előtt. Járuljon hozzá
e munka is ahhoz, hogy példaadó szellemed örökké
éljen és minden hivatott magyar szívet a Tiédhez
hasonló munkára ihlessen.”

S legyen szabad most jelen sorok írójának is egy
kérést intézni megdicsőült Szellemedhez Sándorunk:
Ihless meg minden magyar szívet arra is, hogy megértse
és magáévá tegye ősmúltunk keresőinek és kutatóinak a
munkáit, hogy végre Magasztos Szellemed segítségével
együttesen találhassuk meg az őshazát, népünk és
nyelvünk valódi eredetét.

A Szerző

FORRÁSADATOK

- Badiny Jós Ferenc: Kaldeától Ister-Gamig I., Buenos Aires, 1971.
Kaldeától Ister-Gamig II., Buenos Aires, 1981.,
The Sumerian Wonder, Buenos Aires, 1974.
- Baldwin, J.D.: Pre-historic Nations, New York, 1871.
- Baráth Tibor: The early Hungarians, Montreal, 1983.
A magyar népek őstörténete I., Montreal, 1975.
A magyar népek őstörténete II., Montreal, 1983.
- Bartha Antal: A magyar nép őstörténete, Budapest, 1988.
A magyar honalapítás, Budapest, 1987.
- Bíró József: A Szabirok őstörténete I. Buenos Aires, 1986.
Szabir-magyar történet ősi gyökerei I., Buenos Aires, 1986.
Körösi Csoma Sándor és a szabirok, Los Angeles, 1988.
A szabirok őstörténete II., Denver, 1990.
Szabir-magyar történet ősi gyökerei II. Colorado Springs, 1991.
Szabir-magyar őstörténelmi örökségünk, Cleveland-Szeged, 1993.
A szabirok őstörténete III. Colorado Springs, 1995.
- Blaskovich Lajos: Óshaza és Körösi Csoma Sándor célja. Budapest, 1942.

- Bobula Ida: Kétezer magyar név sumir eredete, Gaffney S.C., 1970.
 Sumir-magyar rokonság, Buenos Aires, 1982.
 Sumerian affilitations. A plea for reconsideration, Washington, 1951.
- Budge, E. A: Wallis: The book of the dead, London, 1956.
 Cambridge Ancient History Vol I. Part. 1. Cambridge, 1970.
 The Cambridge Encyclopedia of Arhaeology, New York, 1980.
- Childe, Gordon V.: The Danube in Prehistory, Oxford, 1929.
- Deimel, P. Anton: Sumerisches Lexikon. Rome 1927-37.
- Delitzsch, Friedrich: Wo lag das Paradies? Leipzig, 1881.
- Dolgopolski, A.: Boreisch, Urschprache, Eurasiens, Das Bild der Wissenschaft, Stuttgart, 1973.
- Duka Tivadar Dr.: Körösi Csoma Sándor Dolgozatai, Budapest, 1984.
- Gelb, Ignace J.: Hurrians and Subarians, Chicago, 1944.
- Gosztonyi Kálmán: Dictionarie D'Etimologie Sumérienne et Grammaire, Comparé.
- Götz László: Keleten kél a nap, Wien, 1984.
- Győrffy György: A magyarok elődeiről és a honfoglalásról, Budapest, 1986.

- Hawkes, Jacquetta and Wolley, Sir Leonard: Prehistory and the Beginnings of Civilization, London, 1963.
- Hole, F., Flannery, K. V. and Neely, J.: Early agriculture and animal husbandry in Deh Luran, Iran. In Current Anthropology, 6-1965.
- Hóman-Szekfű: Magyar Történet, 3. kiadás, Budapest.
- Justin, Raymond: Le verbe sumérien, Paris, 1943-46.
- Kephart, Calvin: Races of Mankind, New York, 1960.
- Kramer, Samuel N.: The Sumerians, Their History, Culture and Character, Chicago, 1963.
- Kroeber, A. L.: Anthropology Biology and race, New York, 1963.
- Labat, René: Manuel d'Épigraphie Akkadienne, Paris, 1948.
- László Gyula: Emlékezzünk régiekről, Budapest, 1979.
A honfoglaló magyar nép élete, Budapest, 1944.
Kettős honfoglalás, Budapest, 1979.
 Régészeti tanulmányok, Budapest, 1977.
- Lloyd, Seton: Early Anatolia, London, 1956.
- Ur, Al-Ubaid, Uqair and Eridu. In Iraq 22 (1960.) 23ff.
- Lukácsy Kristóf: A magyarok őselei hajdankori nevei és lakhelyei, Kolozsvár, 1870.
- Mallowan, M. E. L: Mesopotamia and Iran, New York, 1965.
- Marquart: Osteuropäische Streifzüge, Leipzig, 1903.
- Maspero, G.: History of the ancient Peoples of the Classic East.
Dawn of Civilization,

- Struggle of Nations.
The passing of the Empires, London, 1900.
- Mellaart, James: Earliest civilizations of the Near East,
London, 1965.
- Catal Hüyük, a neolithic city in Anatolia, London,
1966.
- Murray, Margaret: Splendor that was Egypt. New York,
1963.
- Nogel, W.: Die Bauern and Stadtkulturen in
vordynastischen Vorderasien, Berlin, 1954.
- Németh Gyula: Attila és húnjai, Budapest, 1940.
- Oláh Imre: Nimrud hagyománya, Buenos Aires, 1985.,
- Oppenheim, Max von: Der Tell Halaf, Leipzig, 1933.
- Padányi Viktor: Dentumagyaria, Buenos Aires, 1963.
- Notes to the Menes question, Sidney, 1963.
- Horaha-harku-horka. Notes to the Menes question,
Sidney, 1963.
- A new Aspect of the Etruscan Provanance, Sidney,
1963.
- Tér és Történelem, Melburne, 1956.
- Roux, George: Ancient Iraq, New York, 1963.
- Schaeffer, C.F.A.: Ugaritica (Mission de Ras Shamra),
Paris, 1939-69.
- Sitchin, Zecharia: The 12th Planet, New York, 1978.
- Solecki, R.S: Prehistory in Shanidar valley, North Iraq.
In Science 18, 1963.
- Szülejmanov, Olzsasz: Sumér és Ázsia, Garfield, New
Jersey, 1977.

- Tolstov, S. P.: *Le Kharezm Ancien. (L'orient Ancien Illustré No. 8.)*, Paris, 1954.
- Ungnad, Arthur: *Subartu*, Berlin und Leipzig, 1936.
- Vojtilla Gyula: *Körösi Csoma Sándor Szanszkrit-magyar szójegyzéke*. Budapest, 1984.
- Woolley, Sir Leonard: *Excavation at Ur*, New York, 1965.
- A forgotten Kingdom*, Baltimore, 1953.
- Ur of the Chaldees*, London, 1954.